

20923

33

KRAJOWY ZWIĄZEK
Ochotniczych Straży Pożarnych
w Galicyi i Łodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem
1875 — 1900.

lw
D
Biblioteka strażacka Nr. 25.

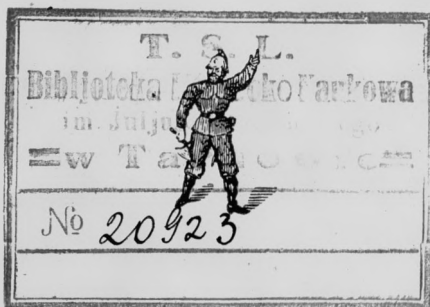
Redaktor: Antoni Szczerbowski.

Krajowy Związek OCHOTNICZYCH STRĄŻY POŻARNYCH

W GALICYI I ŁODOMERYI

Z WIELKIEM KSIĘSTWEM KRAKOWSKIEM

1875—1900.

LWÓW.

Nakładem Krajowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

1900.

614.84(438)"18/19"

JW-2716

W. W. W. W.

Dalej, bracia, do ordynku! dalej!
Ze stu wieżyc brzmi pożarny dzwon!
Naokoło świat się, widać, pali,
Jęk i rozpacz płynie z bratnich stron!
Ponad ziemią, tam ku wyżom nieba
Łuną bije potok krwawych łez:
Walnej dłoni do ratunku trzeba,
Walni, spieszmy, kłaść nieszczęściu kres...

A kto chciałby nałożyć nam pęta,
Ktoby stanął w poprzek naszych dróg,
Moc toporów naszych popamięta
Ten zuchwał, ten niegodny wróg...
Zczezleś, bracie, gdy w więzach masz ducha,
Gdy w kajdany skutą rękę masz:
Wolny strażak tylko wówczas słucha,
Gdy mu twardą trzeba spełniać straż...

Niech nas kręgiem śmiertelnym otoczy
Ten płomieni szalejący wąż:
Mimo dymu, co nam wyżre oczy,
Nie ustąpi, wierni sobie wciąż —

Wierni hasłu, że kto życie swoje
Raz już w służbę świętej sprawy dał,
Poprzez trudy ten pójdzie i znoje,
Poprzez gruzów i poległych wał.

Wasi zawsze wam składamy dusze,
Nasze serca i rąk naszych moc,
Gdy w pożaru strasznej zawierusze
W dzień nieszczęścia przemienia się noc.
Niechaj świat się samolubstwem plami,
Samolubni myśmy tylko w tem:
Aby czujną mieć pieczę nad wami,
Gdy wy błogim spoczywacie snem.

Po rozłogach, po przestworach leje
Groźne dźwięki wielki dziejów dzwon,
Powstające obwieszcza nadzieje,
Śmierć niewoli i podłości skon.
Strasznej walki godziny wybiły —
Do tej walki hej! jak jeden mąż
Z wami razem, ile starczą siły,
Walni, wolni, wierni, wasi wciąż!

Jan Kasprowiez.

1872 — 1875.

OKRES WSTĘPNY.

Jak pod niejednym względem społecznym i ekonomicznym, tak i pod względem obrony pożarnej kraj nasz jeszcze dotąd pozostaje w tyle. Wszakże, jak na wielu innych polach tak i tu cokolwiek zdziałano, jest w wysokim stopniu owocem niezwykłej ofiarności prywatnej, która zastępować musi proste spełnianie obowiązku ze strony czynników, do tego w pierwszej linii powołanych.

Mimo chlubnych kilku wysiłków, władze powiatowe i gminne wbrew własnemu interesowi i potrzebie ludności zadowalają się ofiarnością jednostek, które z niezwykłym poświęceniem strażę pożarną u nas organizują i podtrzymują. To też w zamian za to praca na tem polu, gdzieindziej wyłącznie znaczenia lokalnego i z poczucia własnego interesu wynikająca, u nas przeważnie ma znaczenie roboty obywatelskiej i patryotycznej. Usiłowania na tem polu tem chlubniejszym są świadectwem patryotycznej działalności, że obroną pożarną w kraju naszym zajmuje się młodzież i ludność przeważnie warstw pracujących, rzemieślniczych, a nie rzadko włościańskich, a wszędzie myśl szersza — miłość kraju jest pobudką kierującą.

Biblioteka T. S. L. w Tarnobrzegu
im. Juliusza Słowackiego

Chociaż Austria nie przoduje innym Państwom pod względem organizacyi obrony pożarnej, to jednak już dawno inne kraje Monarchii posiadały liczne placówki obrońców pożarnych, gdy w Galicyi najuboższej i najwięcej obrony potrzebującej, srogie klęski pożarne żadnej tamy w zorganizowanej pomocy nie miały.

Nielicznych bowiem straży zawodowych (miejskich) w wielkich miastach tylko istniejących, wobec potrzeby obrony pożarnej rozległego kraju w rachubę brać nie można. Ale promienie idei humanitarnej, na chrześcijańskiej miłości bliźniego opartej, idei bezinteresownej, łącznej a czynnej pomocy w nieszczęściu, krzewionej na Zachodzie, dotarły i do nas. Poznano i tutaj, że jednostka w oporze klęsce pożarnej, sama sobie zostawiona, nie wiele zaważy, że tylko zorganizowana a umiętna pomoc skuteczną być może tam, gdzie wróg napada nagle, gwałtownie, a bezwzględnie niszczy wszystko, co znajdzie przed sobą.

U nas przed powstaniem narodowym (1863–1864) nie istniała żadna ochotnicza straż pożarna. Dopiero po upadku powstania w r. 1865. na niwie pogromu, krwią i łzami przesiąkłej, gdy naród polski doszedł do smutnego przeświadczenia, że na obcą pomoc zupełnie liczyć nie można, że zbrojne powstania mogą być tylko manifestacją protestu i rozpacz, ale nie mogą mieć widoków wywalczenia niepodległości, wyłoniło się w narodzie hasło organicznej pracy narodowej, której niejako pierwszą próbą była myśl organizacyi ochotniczych straży pożarnych, podniesiona przez nieodżałowanego ś p. A d a m a h r. P o t o c k i e g o w krakowskiem Towarzystwie Wzajemnych Ubezpieczeń.

W Krakowie tedy zawiązano pierwsze Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej, którego statut oczekiwał przez dwa lata zatwierdzenia. W roku 1866. nie byłoby jeszcze przyszło do jego zatwierdzenia pomimo kilkakrotnych przeróbek, zastosowywanych do życzeń kra-

kowskiej Dyrekcyi policyi, gdyby nie szczęśliwe wykorzystanie sposobności uroczystego wjazdu ś. p. Agnora hr. Gołuchowskiego, ówczesnego namiestnika Galicyi, któremu Prezydent miasta Krakowa przedstawił ustawiony przed frontem Bramy Floryańskiej korpus krakowskiej ochotniczej straży pożarnej pod wodzą naczelnika Wincentego Eminowicza i wówczas dopiero uprosił Namiestnika o zatwierdzenie kilkakrotnie odrzucanych statutów.

Dobry przykład podzielał.

Poczucie obywatelskiej, bezinteresownej służby, obudziło się wśród sfery inteligencji i mieszczaństwa miast innych i oto po kilku latach, bo już w roku 1872, widzimy dobrze zorganizowane ochotnicze straże pożarne, które obecnie do Związku krajowego należą. Te najdawniejsze w kraju naszym posterunki strażackie założono: w Gródku koło Lwowa i w Tarnowie, w roku 1865; w Wadowicach w r. 1867; w Stanisławowie we Lwowie w r. 1868; w Bochni w r. 1869; w Brodach, Przemyślu, Samborze i Żywcu, w r. 1871; w Budzanowie, Chrzanowie, Gorlicach, Kałuszu, Okocimie, Podhajcach, Sokalu, Wieliczce i w Jaworowie w r. 1872.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Gródku koło Lwowa byli: Adolf Henze, c. k. notaryusz i Mateusz Mauthner, c. k. starosta w Gródku. Korpus dla braku funduszków nie był przez 9 lat umundurowany, a zaopatrzony tylko w najpotrzebniejsze przybory jako to: w toporki, konewki, haki, drabiny i dżagany. Dopiero w roku 1874 nastąpiła reorganizacya, uchwalono nowe statuty i korpus kompletnie umundurowano i uzbrojono. Adolf Henze był pierwszym naczelnikiem tej straży i godność tę od samego początku przez 35 lat piastuje, nie szczegółając także wydatków ze swojej prywatnej szkatuły.

Ochotniczą straż pożarną w Tarnowie założyli: Antoni Uhma, Franciszek Łazarski i Karol Polityński. Pierwszym naczelnikiem obrano Antoniego Uhme, tegoż zastępcą Franciszka Łazarskiego, prezesem Karola Polityńskiego, a zastępcą prezesa Dawida Rosnera. W roku 1870 po ustąpieniu Antoniego Uhmy i Karola Polityńskiego wybrano prezesem Leopolda Waltera, a naczelnikiem Adolfa Raita.

W Wadowicach po zaborze Galicji przez Austryę obowiązywała instrukcja ogniowa na podstawie c. k. patentu z d. 28. lipca 1786, która wówczas we wszystkich gminach kraju naszego obowiązywała i jeszcze obecnie w gminach wiejskich obowiązuje. Wedle tej instrukcji miasto Wadowice było podzielone na cztery dzielnice pod rozkazem czterech Komisarzy ogniowych (Viertel-Commissäre) pozostające, a do ich pomocy dodaną była pewna ilość mianowanych osób. Wybór tych Komisarzy i ich pomocników uskuteczniał Urząd miejski. Na skutek polecenia c. k. Urzędu obwodowego w Wadowicach za czasów burmistrzostwa Józefa Raczyńskiego zaprowadził Urząd miejski w r. 1865 „plan do ugaszenia ognia dla cyrkularnego miasta Wadowice“, według którego główne i wyłączne kierownictwo podczas pożaru spoczywało w rękach Inspektora ogniowego, a tenże miał sobie dodanych do pomocy „dystryktowych“ i dziesiętników. Wszyscy ci funkcyonaryusze mieli przepisane odznaki, a to: inspektor białą kokardkę na czapce, dystryktowy kokardkę biało-zieloną na czapce, dziesiętnicy zaś białe puklerze blaszane oznaczone numerami części miasta. Na podstawie tej instrukcji przeznaczonym został przez Urząd miejski na stanowisko inspektora ogniowego Józef Stankiewicz, młodszy. Ta nowa, na autonomii oparta organizacja, to pierwszy początek organizacji ochotniczej straży pożarnej. W osobie inspektora ogniowego skupiała się szeroka władza, on miał prawo wynagradzania osób czynnych przy gaszeniu pożaru i wydawał tym osobom zaraz na pogorzelisku blaszane znaki, opatrzone pieczęcią gminy i literą B. (Belohnung), a oddający znaki na drugi dzień po pożarze otrzymywali odpowiednie wynagrodzenie. Ten sposób organizacji utrzymywał się prawie we wszystkich gminach kraju naszego aż do organizacji pierwszych towarzystw ochotniczych straży pożarnych. Na rok 1867 przypada organizacja ochotniczej straży pożarnej w Wadowicach, którą miasto zawdzięcza uczciwej i skutecznej pracy Józefa Stankiewicza młodszego.

Po ogromnej klęsce spowodowanej pożarem prawie całego miasta Stanisławowa, w dniu 29. września 1868 r. zawiązał ówczesny zastępca burmistrza dr. Ignacy Kamiński, obok komitetu zapomogowego także komitet organizacyjny dla ocho-

tniczej straży pożarnej. W skład tego komitetu, któremu w krótkim czasie udało się zorganizować liczny korpus, wchodzili dbali o dobro miasta ówcześni obywatele: Ksiądz Izaak Isakowicz, ksiądz Jan Krasowski, śp. Wojciech Gryziecki, śp. Wincenty Majewski, śp. Franciszek Sedelmayer, śp. Adolf Beil, śp. dr. Zygmunt Mroczkowski, śp. Franciszek Górawski, Ignacy Zdrassil, Władysław Mühlh, Kasiel Kiesler, bł. p. Mojżesz Seinfeld, bł. p. Churse Jonasz i bł. p. Abraham Halpern. Naczelną komendę poruczono ówczesnemu inspektorowi policyi, która to policya pełniła także obowiązki straży pożarnej, lecz zaraz przy pierwszym pożarze okazało się, że naczelna komenda spoczywa w niewłaściwych rękach, to też burmistrz dr. Ignacy Kamiński zwołał walne zgromadzenie, inspektora policyi od obowiązków naczelnika straży pożarnej uwolnił, a walne zgromadzenie wybrało naczelnikiem jednomyślnie Władysława Mühlhna.

Ochotnicza straż pożarna we Lwowie założoną została za inicjatywą Pawła Prauna przy Towarzystwie gimnastycznem „Sokół“ i do roku 1875 stanowiła jego część integralną. Prezesami tej straży byli: Dr. Józef Milleret, Karol Gromann, Ludwik Barącz, dr. Alfred Zgórski i Robert Klein. Pierwszym naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej we Lwowie był Paweł Praun, po nim nastąpili: Dr. Zygmunt Rieger, Ludwik Barącz, Jan Jaskólski, Alfred Bojarski i Bruno Hryniewicz. Zastępcami naczelnika byli: Franciszek Reisinger, Marceli Mańkowski, August Hilgartner, Alfred Bojarski, Ferdynand Hendrich, Bruno Hryniewicz, Franciszek Kościuk i Marcin Majewski. Godność drugich zastępców naczelnika piastowali: Wojciech Früauff, Jan Klapkowski i Jan Rein.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Bochni założone zostało przez śp. Józefa Turka, burmistrza miasta, śp. Gustawa Nachowskiego, zastępcę burmistrza, śp. Juliusza Pressena, sekretarza Magistratu i Jana Hantschla, pocztmistrza i obywatela miasta Bochni. Pierwszym naczelnikiem, instruktorem i organizatorem był Aleksander Kleczyński, inspektor policyi miejskiej, który urząd ten sprawował do roku 1873.

Józef Platzer i Rudolf Rogoziński są założycielami ochotniczej straży pożarnej w Brodach, której korpus do roku 1874 nie był umundurowany, a członkowie jego posiadali tylko opaski służbowe.

Ochotniczą straż pożarną w Przemyśle założył ś p. Ignacy Frankowski, c. k. notaryusz.

Założycielami towarzystwa w Samborze byli urzędnicy Magistratu: Józef Gendzieński i Karol Negrusz, tudzież urzędnicy filii Banku hipotecznego: N. Kossakowski i Franciszek Kriebel.

W Żywcu założycielami ochotniczej straży pożarnej byli: Wojciech Obtulowicz, Karol Pietschka, Franciszek Rybarski, Karol Schröster, Alojzy Skutecki i Józef Hofman.

Po pożarze w Budzanowie, który w roku 1872 pochłonął 100 domów, podniesiono myśl założenia straży pożarnej. Inicjatorami byli: śp. Dyonizy Jasiński, ówczesny burmistrz, śp. Jan Wandynski, urzędnik sądu, Wojciech Gomułkiewicz i Antoni Zamorski. Towarzystwo właściwie dopiero w r. 1888 prawnie za statutami istnieć poczęło, bo do roku 1888 było w Budzanowie tylko gminne pogotowie pożarne. O rozwój obrony pożarnej w Budzanowie dbali i wielkie w tym kierunku usługi oddali: Gustaw Hagen, Antoni Zamorski, Jan Szozda, Adam Boratyński i Adam Myslakowski.

Ochotniczą straż pożarną w Chrzanowie założyli: Karol Szurek, podówczas c. k. adjunkt sądowy, Edward Janikowski, sekretarz gminny, Franciszek Strzemecki i Władysław Dygulski.

Głównym rzecznikiem sprawy założenia ochotniczej straży pożarnej w Gorlicach był Aleksander Repeczyński. Straż ta rozwijała się powoli i w tem stadyum zastał ją wielki pożar dnia 3. października 1874, w którym straż straciła wszystkie przyrządy pożarne i była blizką rozwiązania. Ówczesny kierownik filii Banku włościańskiego Vetulani zgromadził zniechęconych strażaków, podniósł ducha i tak straż w Gorlicach pod kierownictwem Łozińskiego, Herberta, Chlebowskiego, Słowikowskiego, Jagoszewskiego, Tarczyńskiego, Borejki, Porwita, Resiudy, znowu Porwita, ponownie Tarczyńskiego a w końcu po raz trzeci Porwita rozwijała się i rozwija prawidłowo.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Kałuszu byli: Edward Kumpert, b. pocztmistrz, Zygmunt Rudnicki, b. sekretarz Banku włościańskiego i Adolf Łepicki, c. k. komisarz starostwa. Mieszczanie Szymon Leszczyj, Karol Tynicki i Moritz Hammer od założenia straży pełnią ciągle, gorliwie i z zamiłowaniem obowiązki strażaków i dbają nieustannie o rozwój Towarzystwa.

Ochotniczą straż pożarną w Okocimie założył Jan Götz Okocimski, który straż tę swoim kosztem utrzymuje.

Ochotniczą straż pożarną w Sokalu założyli: śp. Michał Oleksiński, ówczesny burmistrz, Adolf Mussil, b. aptekarz i Do-

minik Skoczyński, dyrektor szkoły ludowej w Sokalu. O rozwój tego Towarzystwa starali się: śp. Ignacy Kraus, b. notaryusz, dr. Władysław Wejda, adwokat, Eugeniusz Wysoczański, obecny burmistrz miasta i aptekarz, który rozwojem straży pożarnej szczerze się zajmuje i Grzegorz Mochnał, obecny zastępca naczelnika, z zamiłowaniem i poświęceniem obowiązki swe wypełniający najstarszy członek korpusu.

Ochotnicza straż pożarna w Wieliczce założoną została na wniosek Zwierzchności gminnej. W skład komisji mającej na celu zorganizowanie straży pożarnej wchodziło: Wojciech Chełmecki, Bruno Miczyński, Erazm Windakiewicz i Antoni Najder. Ułożenie statutów powierzono Józefowi Górnisiewiczowi.

Ochotniczą straż pożarną w Jaworowie założył śp. książę Łódzia Poniński, śp. Władysław Lachowicz, aptekarz, Ferdynand Paar, obecnie burmistrz i śp. Ferdynand Krishke.

Młodzież ochoczo garnęła się w szeregi strażackie, rośło serce na widok dziarskich szeregów tych ochotniczych bojowników!

Wkrótce jednak zapął u młodzieży ze sfer inteligencji począł gasnąć, członkowie jej nie mieli dość wytrwałości i niezbędnego u straży pożarnej poczucia karności, a podtrzymywała to wszystko i podtrzymuje po dziś przeważnie młodzież rzemieślnicza.

Mnożyły się strażackie placówki, wypełniały się szeregi, lecz prócz szlachetnej wspólnej myśli, która je ożywiła i do bytu powołała, nic tych luźnych towarzystw ze sobą nie łączyło. Luźnie istniejąc obok siebie, bez opieki i poparcia, mogły straże pożarne ochotnicze tylko z trudnością się rozwijać i to zupełnie od siebie odrębnie i bez żadnej wspólnej organizacji. Każdy komendant lub zarząd gminy decydował o wszystkim, co służby, umundurowania i wewnętrznej organizacji korpusu dotyczyło, to też ile było w kraju korpusów strażackich, tyle rozmaitych mundurów, odznak starszeństwa, komend, przyborów pożarnych i t. d.

Ten brak łączności ujawniał się w skutkach. Rozwój ochotniczych straży pożarnych zrazu podtrzymywany zapałem, począł także słabnąć. Najdzielniejsi poznali w krótkce, że hasło: „W jedności siła!“ i do luźnych organizacyi straży zastosować należy, że w takich warunkach o prawdziwym rozwoju och. straży pożarn. nie można myśleć, że instytucye te nie oparte na funduszach, nie mające na celu korzyści materialnych, zależne jedynie od dobrej woli jednostek, więc pozbawione stałej podstawy istnienia — aby trwać i rozwijać się, aby nie tylko w korzystnych warunkach żyć, ale i przeciwności i uprzedzenia przewycięzać mogły, potrzebują połączenia ze sobą i czego im brakuje u dołu t. j. fundamentu materialnego, winny zastąpić łącznikiem u góry t. j. związkiem duchowo obowiązującym, organizującym, kierującym i opiekującym się wszystkimi doń należącemi stowarzyszeniami.

Myśl tę podjęto najpierw i usiłowano w czyn zamienić w łonie krakowskiej ochotniczej straży pożarnej, a najgorętszymi jej tam zwolennikami byli komendanci oddziałowi pp. Ludwik Ćwiklicer, obecny naczelnik ochotniczej straży pożarnej w Dobromilu, Władysław Bielański i ś. p. Teodor Gaydycz, urzędnicy krakowskiego Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń. Zapał, z jakim ci ludzie wzięli się do dzieła doznał przeszkody w żywiołach miejscowych, nieprzychylnych zamierzonemu dziełu, które dlatego w Krakowie dokonaniem być nie mogło. Przeszkody jednak sprawy nie zwichnęły tylko ją przeniosły na inny teren, bo oto gorliwy o dobro naszych straży pożarnych Ludwik Ćwiklicer porozumiał się z dzielnym weteranem strażackim Józefem Górnisiewiczem, wówczas naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej w Wieliczce, który myśli utworzenia Związku strażackiego całą duszą był oddany i tym dwom organizatorom udało się przy życzliwym poparciu Magistratu w Wieliczce,

a w szczególności ś. p. Lud. Łapińskiego, burmistrza i notaryusza w Wieliczce przeprowadzić pomysł urządzenia w Wieliczce Zjazdu delegatów istniejących podówczas ochotniczych straży pożarnych, celem założenia Związku.

Termin Zjazdu naznaczono na dzień 25. sierpnia 1872. O udaniu się Zjazdu nie można było wątpić, wszystkie prawie istniejące ochotnicze straże pożarne w kraju oświadczyły chęć swoją przystąpienia do Związku i wysłania delegatów.

Ważny to a w skutkach dla rozwoju straży naszych doniosły był dzień! Wtedy to po raz pierwszy zbliżyć się do siebie miały luźnie dotąd stojące stowarzyszenia strażackie naszego kraju i zawrzeć przymierze łączności na dalszą drogę życia. Czuli wszyscy wagność tej chwili, a zwłaszcza zaś inicjatorowie pp. Ludwik Ćwiklicer i Teodor Gaydzicz w Krakowie, dokąd delegaci i uczestnicy przedewszystkiem zjechać się mieli, jak i gospodarz Zjazdu w Wieliczce, gorliwy Józef Górnisiewicz, który przy pomocy sprzyjającego strażactwu i zacnej myśli burmistrza miasta Wieliczki, śp. Ludwika Łapińskiego i kilku obywateli tamtejszych a to: śp. Wojciecha Chełmeckiego, Jana Pilicha, Karola Fiszerę, śp. Zygmunta Urańskiego, dokładał starań, aby drużynę strażacką w dniu tak ważnym godnie a serdecznie przyjąć.

Rano dnia 25. sierpnia 1872 r. pociągi kolejowe zwiozły ze wszystkich stron kraju po raz pierwszy wspólną myślą wiedzioną drużynę strażacką do Krakowa. Przybyłych miłych gości z Bochni, Sambora, Rzeszowa, Krakowa, Żywca, Tarnowa, Wadowic, Lwowa, Stanisławowa, Jaworowa, Okocima i z Przemysła powitali na dworcu kolejowym zawsze do czynu pierwsi Teodor Gaydzicz i Ludwik Ćwiklicer. Stąd udali się goście we wzorowym ordynku przy odgłosie strażackich trąbek głównymi ulicami miasta na Rynek.

gdzie stanęli w miejscu przysięgą Kościuszki pamiętnem i tu druhom krakowskim bratnie podali dłoń. Nieklamana radość i ogólny zapał dla strażackiej sprawy opromieniły tę chwilę przedtem nigdy niebywałą i przekonali niezliczonych przeciwników uczciwej myśli, że i bez nich i mimo ich protestu dobra sprawa niechybnie zwycięży.

Już o godzinie 8½ rano dano hasło do dalszej podróży do Wieliczki, dokąd goście po godzinie 9. przybyli. Tu na stacyi kolejowej oczekiwała serc bratnich straż ochotnicza wielicka pod komendą niestrudzonego naczelnika, Józefa Górnisiewicza, burmistrz miasta, ś. p. Łapiński, muzyka salinarna i liczna publiczność obojej płci i wszelkich stanów. Straży wiwatowe, gromkie a radośne okrzyki i muzyka nutą narodową powitały przybywających. Uczestnicy Zjazdu i Delegaci uszykowali się przed stacyą, i tutaj powitał ich serdecznie komitet miejscowy przez usta burmistrza miasta, ś. p. Ludwika Łapińskiego.

Po odpowiedzi wygłoszonej przez Teodora Gaydzicza i Józefa Górnisiewicza uszykowały się strażę i wyruszono do kościoła parafialnego, a po wysłuchaniu mszy św. cała kolumna udała się przed dom Urzędu gminnego, gdzie po uwiadomieniu wszystkich o posiedzeniu na godzinę 11. wyznaczonem, obecnych rozkwaterowano.

O wyznaczonej godzinie sala Rady miejskiej zapełniła się zaproszonymi i odbyło się posiedzenie, na którem jednomyślnie uchwalono założenie krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych, a którego protokół w całej osnowie poniżej umieszczamy.

PROTOKÓŁ

spisany na dniu 25. Sierpnia 1872 z powodu zjazdu straży ogólnych galicyjskich na posiedzeniu w Wieliczce odbytem

Czynności programem objęte są następujące:

1. Każde stowarzyszenie straży ogniowej wybiera delegata opatrzonego w pełnomocnictwo z prawem głosowania na zgromadzeniu.

2. Wybór przewodniczącego.

3. Czy stowarzyszenia wszystkich straży ogniowych uznają interes zawiązać się w jedno wspólne stowarzyszenie?

4. Kiedy i w którym miejscu ma być zjazd delegatów ze wszystkich stowarzyszeń, celem uchwalenia statutów dla towarzystwa wspólnego?

5. Wybór komitetu, któryby wypracował odnośne statuta na tym zjeździe do przyjęcia przedłożyć się mające.

Po zagajeniu posiedzenia przez Burmistrza w Wieliczce W-go Burmistrza Łapińskiego, wybrano przez akłamacją przewodniczącym posiedzenia p. Ignacy Frankowskiego, naczelnika straży pożarnej w Przemyśle, jako najstarszego wiekiem i tym wyborem załatwiono punkt drugi powyższego programu.

Potem przystąpiono do sprawdzenia legitymacyj, poczem składają pisemne pełnomocnictwa:

Pan Aleksander Kleczeński z Bochni,

„ Michał Burdowicz z Sambora,

„ Franciszek Albrecht z Rzeszowa,

„ Teodor Gaydziez z Krakowa,

„ Zygmunt Kłodziński z Żywca.

Następnie zgłaszają się naczelnicy straży ogniowych:

Pan Adolf Reid z Tarnowa,

„ Józef Stankiewicz z Wadowic,

„ Ludwik Barącz ze Lwowa,

„ Józef Hendrychowski ze Stanisławowa,

„ Władysław Lachowicz z Jaworowa

„ K. Kalwaś z Okocima,

„ Ignacy Frankowski z Przemyśla,

„ Józef Górniesiewicz z Wieliczki.

Następnie uznano wszystkie pełnomocnictwa jako ważne, jako też naczelników straży ogniowych bez pełnomocnictwa do zasiadania na tem posiedzeniu i głosowania upoważnionych.

Dalej uchwalono, aby posiedzenie było jawnem i każdy członek miał prawo przemawiania z głosem doradczym.

Po tem ukonstytuowaniu załatwiony został I-szy punkt programu.

Punkt III. programu wzięto pod dyskusję i jednogłośnie uchwalono.

Zgromadzeni delegaci powyż wymienionych straży ogniowych uznają interes i potrzebę zjednoczyć wszystkie stowarzy-

szenia straży ogniowych w Galicyi w jedno ogólne stowarzyszenie. Wskutek ustępu IV. programu uchwalono, iż przyszły zjazd delegatów ze wszystkich stowarzyszeń straży ogniowych w Galicyi ma się odbyć w Krakowie.

Do ustępu V. programu uchwalono po długiej dyskusyi:

Polecić straży ogniowej ochotniczej w Krakowie wypracowanie statutów dla ogólnego stowarzyszenia wszystkich straży ochotniczych w Galicyi, przybrania do tej pracy odpowiednich sił z innych towarzystw, do zakomunikowania projektu statutów zgromadzonym reprezentantom straży ogniowych na dzisiejszem posiedzeniu, lub ich zastępcom przez towarzystwa straży ogniowych wyznaczyć się mającym, do złożenia opinii, do zwołania zjazdu walnego w Krakowie i przedłożenia temuż sformułowanych statutów do przyjęcia, na koniec do wyjednania zatwierdzenia tychże statutów przez władze rządowe.

Uchwała co do punktu IV. zapadła większością głosów ośm przeciw czterem, które padły za wyborem Lwowa na miejsce zjazdu.

Uchwała co do punktu V. zapadła jednomyślnie.

Na tem uznano posiedzenie za ukończone i protokół podpisano.

Ludwik Cwiklicer,
sekretarz m. p.

Ignacy Frankowski m. p.
Michał Burdowicz m. p.
Lachowicz m. p.
K. Kalwaś m. p.
L. Barącz m. p.
A. Kleczeński m. p.
T. Gajdzicz m. p.
Józef Hendrychowski m. p.
Franciszek Albrecht m. p.
Józef Stankiewicz m. p.
Józef Górnieśiewicz m. p.
Zygmunt Kłodziński m. p.
Adolf Reid m. p.

Po posiedzeniu nastąpiło zwiedzanie kopalni wielickich, wieczorem zabawa w ogrodzie Mickiewiczowym, a o godzinie 9¹/₂, wieczorem przy dźwiękach muzyki salinarnej i po serdecznem pożegnaniu odjazd.

Tak to zainaugurowana została wielkiej dla ochotn. straży pożarnych doniosłości sprawa utworzenia Związku Krajowego.

Uchwała wiecu w Wieliczce nie została jednakże wykonana, minął rok 1872 i cały rok 1873, a o wykonaniu tej uchwały nie myślano.

Zniecierpliwiony tą beczynnością Wydział lwowskiej ochotniczej straży pożarnej uchwalił, na posiedzeniu w dniu 8. maja 1874, aby na porządek dzienny następnego posiedzenia wziąć referat Henryka Rewakowicza o organizacyi Związku ochotniczych straży pożarnych i rzeczywiście już na posiedzeniu z dnia 26. czerwca 1874 Wydział lwowskiej ochotniczej straży pożarnej przyjął opracowany referat przez osobną Komisję, składającą się z Ludwika Baracza, Brunona Hryniewicza i Henryka Rewakowicza, i postanowił uwiadomić o tem Komitet krakowski. Jednakże sprawa znów ucichła i przez okrągłych 13 miesięcy nie znalazła sposobności, aby wyjść z zaczarowanego koła projektów.

W dniu 26. lipca 1875 roku odbywało się poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Brodach. Na uroczystość tę przybyło do Brodów 13 delegacyi ochotniczych straży pożarnych z różnych stron kraju i tam odbyła się także konferencya przybyłych na uroczystość delegatów. Na konferencyi tej uchwalono jednomyślnie (nie wyjmując delegatów z Krakowa), polecić Wydziałowi ochotniczej straży pożarnej we Lwowie, aby projekt statutu Związku rozesłał przed 15. września do wszystkich towarzystw strażackich w kraju i aby zajął się urządzeniem Walnego Zjazdu we Lwowie w dniach 31. października i 1. listopada 1875 r.

To postanowienie 13 delegatów krajowych ochotniczych straży pożarnych zostało przez Wydział lwowskiej ochotniczej straży pożarnej na posiedzeniu z dnia 11. sierpnia do wiadomości przyjęte, a nadto uchwa-

lono równocześnie poczynić odpowiednie przygotowania we właściwym czasie.

Dnia 18. września 1875 Wydział lwowskiej ochotniczej straży pożarnej, „kując gorące żelazo“ postanowił statut Związku przedłożyć c. k. Namiestnictwu do wiadomości. I tak się też stało, a już reskryptem z dnia 30. września 1875 L. 47.726, oznajmiło c. k. Namiestnictwo założycielom Związku ochotniczych straży pożarnych na ręce D-ra J. Millereta, że nie ma nic do zarzucenia przeciw zawiązaniu się Towarzystwa pod nazwą: „Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem“ i przedłożone statuty zatwierdziło.

Ta energiczna akcja Wydziału lwowskiej ochotniczej straży pożarnej zasługuje na szczególniejszą wzmiankę. Na posiedzeniach tego Wydziału, którego uchwały pchnęły sprawę i w rańniejsze tempo wprawiły, zasiadali:

Alfred Bojarski, Bruno Hryniewicz, Henryk Rewakowicz, Henryk Hupczyc, Boguchwański, Borecki, Władysław Gołębski, Jan Jaskólski, Franciszek Kotiers, Ferdynand Hendrich. Ówczesny prezes ś. p. Dr. Józef Milleret był chory.

Do Komitetu urządzającego pierwszy Zjazd strażacki we Lwowie przybrał Wydział następujących członków Towarzystwa:

Gubrynowicza, Majewskiego, Wojciecha Früauffa, Skerla, Małuszyńskiego, Stanisława Sendermanna, Madejskiego i Pawła Prauna, naczelnika miejskiej straży pożarnej.

Na posiedzeniu z dnia 27. września 1875 r. Komitet ten podzielił się na cztery Komisyje i uchwalił program Zjazdu, porządek dzienny posiedzeń i redakcyę zaproszenia, które ku wiecznej pamięci w całej osnowie zamieszczamy poniżej.

PROGRAM.

Sobota d. 30. października. Przyjęcie gości na dworcach i rozmieszczenie po kwaterach.

2) Otwarcie wystawy przyrządów pożarniczych.

Niedziela d. 31. października. Godz. $\frac{1}{2}$ 8 z rana zbór korpusu ochotniczej straży lwowskiej na dziedzińcu ratuszowym.

Godz. $\frac{1}{2}$ 9 z rana. Zbór delegatów i uczestników Zjazdu na dziedzińcu ratuszowym. Uszykowanie pod znakami według alfabetycznego porządku miejscowości.

Godz. $\frac{1}{4}$ 10. Wyruszenie uroczystego pochodu z ratusza do katedry na nabożeństwo, przyczem tylko delegaci ze sztandarami wejdą do kościoła. W pochodzie postępuje naprzód kapela strażacka, za nią oddział straży lwowskiej czwórkami, potem delegacye z prowincyi według wyż wskazanego porządku, dalej członkowie sławetnej korporacyi kominiarskiej ze Lwowa, na końcu drugi oddział straży Lwowskiej. Od katedry łać. skieruje się poćnód przez plac marjacki, halicki, bernardyński, ulicę Czarnieckiego przed gmachami namiestniczy. Tam kapela strażacka odegra hymn na cześć cesarza jako gorliwego protektora straży ochotniczych. Pochód uda się dalej na Podwale i stanie frontem ku parafialnej cerkwi unickiej. Po krótkim nabożeństwie tamże pochód ulicą ruską, rynkiem, ulicą Grodzickich i placem Strzeleckim podąży do bożnicy żydowskiej na starym rynku. Krótkie nabożeństwo. Powrót przez ulicę Żółkiewską, plac Krakowski, ulicę Teatralną i Trybunalską na Rynek. Front przed strażnicą miejską, gdzie straż miejska wystąpi w paradzie. Złożenie sztandarów tamże.

Godz. $\frac{1}{2}$ 12. Pierwsze posiedzenie w sali ratuszowej.

Godz. 2. Obiad wspólny w sali sejmowej.

Po południu zwidzenie wystawy w ogrodzie Strzeleckim.

Godz. 6. Koncert w sali Domu narodnego, a po nim tańce.

Poniedziałek d. 6. listopada. O godz. 9 z rana zwidzenie parku pożarniczego stołecznego m. Lwowa pod przewodnictwem p. Prauna, naczelnika straży miejskiej.

Godz. 10. z rana. Zbór ochot. straży lwowskiej na strzelnicy. Marsz z taborem pożarniczym do ratusza.

Godz. 11. z rana. Popis tamże straży lwowskiej.

Godz. $\frac{1}{2}$ 1 w południe. Przedstawienie w teatrze z prologiem wygłoszonym wśród grupy strażackiej na scenie.

Godz. 3. Obiad wspólny w sali sejmowej.

Godz. 6 wieczorem. Drugie posiedzenie Zjazdu w sali ratuszowej.

Po posiedzeniu pożegnalne zebranie przy kolacyi w sali sejmowej.

Uwaga dla baczności. 1) Przyjazd gości prosimy ile możności tak uregulować, aby we Lwowie stanęli pociągami dniowymi lub wieczornymi.

2) Kolej Łupkowska, Albrechta i Karola Ludwika zniżyły ceny przejazdu o $33\frac{1}{3}$, Czerniowiecka i Dniestrzańska o 50% za okazaniem kart legitymacyjnych, które każdy uczestnik Zjazdu raczy trzymać przy sobie i oddać dopiero po powrocie na stacyi.

3) Ze względu na fundusze komitetu wszyscy zamiejscowi uczestnicy raczą za oba objady i kolację pożegnalną złożyć ryczałtowo guld. 1.20 przy wyjściu z pierwszego objadu. Członkowie straży lwowskiej płacą za to samo 2 guld. z góry. Wstęp na koncert i do teatru jest dla delegatów bezpłatny.

4) Prosimy trzymać się ściśle godzin programu.

PORZĄDEK DZIENNY

1. posiedzenia Zjazdu ochotn. straży pożarnych
we Lwowie dnia 31. Października 1875

Początek o godz. pół do 12 rano

1. Zagajenie.

2. Sprawozdanie komitetu Zjazdu i przedłożenie zatwierdzonego przez Namiestnictwo statutu Związku.

3. Wnioski do zmiany statutu — dyskusya nad nimi. Wybór komisji z 5 członków do rozpatrzenia ich.

4. Wniosek do zapewnienia stałych funduszków związkowi i pojedynczym strażom ochotniczym — Kwestya wkładek od członków.

5. Wnioski delegatów.

6. Wykład p. Prauna, naczelnika straży miejskiej we Lwowie, o urządzaniu straży pożarnych.

7. Wykład p. Górnisiewicza naczelnika z Wieliczki o przyrządzie do ustawiania drabin.

PORZĄDEK DZIENNY

2. posiedzenia Zjazdu ochotn. straży pożarnych
we Lwowie dnia 1. Listopada 1875

Początek o godzinie 6 wieczorem.

1. Sprawozdanie Komisji statutowej — Przyjęcie statutu.
2. Wybór marszałka, wicemarszałka, sekretarza i 7 członków Rady zawiadowczej Związku.
3. Przystąpienie do Związku.
4. Uchwalenie godła związkowego.
5. Wybór miejsca przyszłego Zjazdu.
6. Zakończenie.

Zaproszenie.

Do Szanownego

ochotniczej straży pożarnej w

Niezmierne spustoszenia, których widownią był kraj nasz w ostatnich latach wskutek bezprzykładnych pożarów, niszczących do gruntu ludne osady miejskie i wiejskie, obudziły obywatelstwo z apatii, i z pociechą widzimy od niejakiego czasu, gorliwy ruch koło organizowania ochotniczych straży pożarnych.

Ważna ta dla dobrobytu powszechnego sprawa postępuje jednak nader zwolna. Na przeszło 400 miast i miasteczek, zaledwo 74 pomyślały dotychczas o tej niezbędnej organizacji, podczas kiedy o ścianę na Szlasku austriackim każda miejscina bez wyjątku jest już oddawna w posiadaniu poprawnych narzędzi, tudzież porządnie umundurowanych i uzbrojonych gron ludzi, umięjących się z niemi w danych razach obchodzić. Tak samo rzecz się ma na Morawie, w Czechach, Dolnej i Górnej Austrii, w Salzburskiem, w Styrii i Tyrolu. W samej Dolnej Austrii istnieje obecnie przeszło 200 ochotniczych straży pożarnych na terytorjum tak małym, że gdy w jednej miejscowości wybuchnie pożar, to na widok łuny, dymu lub na wezwanie telegraficzne zbiega się na ratunek 6 lub 7 straży ochotniczych i w ostatnich latach nie było tam wypadku rozleglejszego ognia.

Do takiej wprawy i do takiego rozgałęzienia obrony pożarnej przyjąć w kraju naszym, było od trzech lat myślą, powziętą na zjeździe strażackim w Wieliczce. Różne przeszkody stanęły na zawadzie wykonaniu jej. Dzięki inicjatywie straży brodzkiej i delegatom straży krakowskiej ponowiono myśl utworzenia Związku straży ochotniczych na zjeździe reprezentantów 13 Towarzystw strażackich, odbytym w Brodach dnia 26. lipca

b. r. i polecono wydziałowi straży lwowskiej ułożenie statutow, tudzież zwołanie Zjazdu delegatów wszystkich istniejących już lub zawiązujących się w kraju naszym Towarzystw strażackich.

Czyniąc zadość włożonemu jednogłośną uchwałą kolegów obowiązkw, mamy zaszczyt, w załączeniu przesłać Szan. . . . 1 egzemplarz ułożonego statutu do przejrzenia i możebnego poprawkowania.

W wykonaniu dalszego polecenia mamy zaszczyt, Szan. uprzejmie zaprosić do wysłania delegatów (art. V. statutu) na zjazd, który się odbędzie we Lwowie dnia 31. października i 1. listopada br, a którego zadaniem będzie:

1. ukonstituować Związek;
2. uchwalić normalny statut tudzież instrukcyę dla zawiązujących się towarzystw straży miejscowych i powiatowych, i
3. powziąć szczegółowe postanowienia, prowadzące do zamierzonego celu.

Szczegółowy porządek dzienny obrad wraz z programem uroczystości we Lwowie przeszliśmy około dnia 20. października.

Poczyniliśmy kroki, aby podczas zjazdu urządzić bodaj małą wystawę narzędzi pożarnych i strażackich, któraby Szanownym gościom z prowincyi nastroczyła sposobność obznajomienia się z najnowszymi pomysłami w naszej dziedzinie, tudzież poczynienia odpowiednich zamówień.

Celem wczesnego przygotowania bezpłatnych pomieszczeń w stolicy, tudzież przesłania kart legitymacyjnych, uprawniających do jazdy na kolejach po niższej cenie, upraszamy Szan. aby nam raczył najdalej do dnia 20. października nadesłać liczbę i nazwiska przybyć mających delegatów.

Upraszamy także, aby delegaci byli zaopatrzeni w pismo uwierzytelniające, tudzież aby przywieźli ze sobą ile możności egzemplarz statutu i wykaz statystyczny tamtejszej straży, obejmujący: a) liczebność korpusu; b) ilość członków wspierających; c) cyfrę funduszków od czasu istnienia; d) rok zawiązania; e) nazwiska naczelników. Oczekujemy także wymienienia mniej więcej dnia, w którym Szan. delegaci do Lwowa przybędą.

Pożądaniem byłoby, gdyby delegaci przybyli ze sztandarami, gdzie takowe istnieją.

Mamy wszelką nadzieję, że Szan. nie odmówi naszemu zaproszeniu, i z uwagi na pożyteczny cel, obeszle ten I. krajowy Zjazd strażacki, przyczem może być pewne, że delegaci jego, których dłoń braterską będziemy mieli zaszczyt uściśnąć, znajdują u nas przyjęcie serdeczne, na jakie tylko stać Towarzystwo straży lwowskiej.

Pewni dotrzymania terminów, tem bardziej, że zjazd naznaczony jest na dwa dni świąteczne, przesyłamy nasze pozdrowienie strażackie.

We Lwowie, dnia 25. września 1875.

Wydział Tow. ochot. straży ogniowej.

Dr. Milleret Józef, prezes.

Rewakowicz Henryk, sekretarz.

Dnia 22. października 1875 uchwalił Wydział lwowskiej och. straży pożarnej, aby „wszelki deficyt, jakiby się okazał po zużyciu przypadkowych dochodów na kosztą Zjazdu, pokryć z funduszków Towarzystwa“. — Zauważa się, że wszyscy na I. Zjazd strażacki do Lwowa przybyli Delegaci i Uczestnicy nie płacili żadnych wkładek na kosztą utrzymania i przyjęcia. Na Zjazd ten zaproszono także wszystkich członków wspierających lwowskiej och. Straży pożarnej, Prezydium c. k. Namiestnictwa, jeneralną Komendę wojskową, Prezydium miasta Lwowa, Gremium Rady miasta Lwowa, gremium Wydziału krajowego i reprezentantów krajowych Towarzystw asekuracyjnych.

We Lwowie w dniach 31. października i. listopada roku 1875. odbył się I. Krajowy Zjazd strażacki.

Na Zjeździe były reprezentowane następujące Towarzystwa ochotniczych straży pożarnych i Komitety organizujące ochotnicze straże pożarne: Kraków, Chrzanów, Oświęcim, Żywiec, Kęty, Wadowice, Myślenice, Nowy Sącz, Wieliczka, Bochnia, Tarnów, Mielec, Pilzno, Dębica, Sędziszów, Rzeszów, Sanok, Brzozów, Brzesko, Zakliczyn, Okocim, Przemyśl, Jarosław, Staremiasto (obecnie Stary Sambor), Drohobycz, Stryj, Dolina, Stanisławów, Nadwórna, Tyśmienica, Tłumacz, Śniatyn, Kołomyja, Buczacz, Brzeżany, Rohatyn, Bóbrka, Złoczów, Podhajce, Tarnopol, Brody, Kamionka Strumiłowa, Sokal, Mosty wielkie, Kulików, Żółkiew, Rawa

ruska, Jaworów, Gródek, Mościska, Rudki, Lwów, Kolbuszowa, Szczercz, Jaworzno, Zaleszczyki.

W charakterze gości było czterech Delegatów z Czerniowiec.

Ogółem reprezentowanych było 57 towarzystw ochotniczych Straży pożarnych, cztery straże pożarne miejskie: Lwów, Przemyśl, Kraków, Tarnopol i dwie Rady miejskie: Wieliczka i Wadowice, razem 306 ludzi.

Zjazd odbył się podług programu, pochód wypadł wspaniale, przyczem zrobiono wyjątek od programu, udając się także do kościoła lutereckiego. Zatrzymawszy się przed Namiestnictwem, wysłano deputację do Wiceprezydenta Bartmańskiego z prośbą o opiekę Rządu nad instytucjami strażackimi. Wiceprezydent Bartmański przyjął deputację bardzo przychylnie. Przed wołoską Cerkwią Ksiądz Łopatyński wyszedł przed szeregi i poświęcił sztandary, przedtem już bowiem Ksiądz Kanclerz Jaworowski odprowadził był w tej cerkwi Mszę przy chorze młodzieży, śpiewającej pod dyktando profesora Wachnianina. W bóżnicy żydowskiej, gdzie cały Zbór izraelski był zgromadzony u wchodu, rabin Löwenstein miał piękną mowę, która wszystkich wzruszyła.

Na pierwszym posiedzeniu Zjazdu wybrano tylko Komisję statutową i rozdano druki. Komisya przez noc załatwiła się z poprawkami do statutu, a na posiedzeniu drugim przyjęto te poprawki z wyjątkiem jednej, która w Komisji przeszła tylko sposobem kompromisowym, a stanowiła, aby siedziba Zarządu Związku była wędrującą co dwa lata: raz we Lwowie, drugi raz w Krakowie.

Zmiany tej domagała się ochotnicza straż pożarna z Krakowa, to też odrzucenie tej poprawki zraziło Delegatów z Krakowa.

Po załatwieniu poprawek przystąpiono do wyboru Naczelnictwa Związku i zostali wybrani:

Naczelnikiem: *Dr. Milleret Józef*,
 Zastępcą Naczelnika: *Barącz Ludwik*,
 Sekretarzem: *Rewakowicz Henryk*.

Członkami Rady zawiadowczej:

- 1) *August hr. Łoś* (Rawa ruska)
- 2) *Józef Górnisiewicz* (Wieliczka)
- 3) *Franciszek Łazarski* (Tarnów)
- 4) *Stanisław Skrzyński* (Rzeszów)
- 5) *Władysław Gubrynowicz* (Łwów)
- 6) *Antoni Witosławski* (Brody)
- 7) *Michał Borowski* (Podhajce).

Zastępcami ich wybrani:

- 1) *Alfred Bojarski* (Łwów)
- 2) *Edward Mutka* (Złoczów)
- 3) *Władysław Lachowicz* (Jaworów)

Członkami Komisji kontrolującej wybrani:

- 1) *Wiktor Krokowski* (Mościska)
- 2) *Władysław Mühlh* (Stanisławów)
- 3) *Emil Nowicki* (Kołomyja).

Po wyborach ustanowiono wkładkę związkową po 10 centów od każdego czynnego członka korpusu związkowej straży pożarnej. Za miejsce przyszłego zwyczajnego Zjazdu strażackiego wybrano Kraków, a p. Wincenty Eminowicz, naczelnik krakowskiej ochotniczej straży pożarnej nadesłał nazajutrz pisemny akces do tego ostatniego postanowienia.

Posiedzeniem Zjazdu przewodniczył pierwszego dnia Dr. Józef Milleret, drugiego August hr. Łoś. Zabawa koncertowa w sali Domu Narodnego i nazajutrz przedstawienie w teatrze pod względem towarzyskim powiodły się bardzo dobrze, pod względem finansowym wykazały znaczne niedobory.

Popis korpusu straży pożarnej lwowskiej wypadł zadowalniająco, wystawa sikawek i przyrządów pożarnych, urządzona dorywczo, mogła być lepszą. Prócz towarów komisowych agencji Aleksandra Szeliskiego,

wystawcami byli: Wincenty Eminowicz z Krakowa (beczka, sikawka, przyrząd respiracyjny i uprząż), Gmina m. Żółkwi (sikawka), Józef Górnisiewicz z Wieliczki (przyrząd do podnoszenia drabin), Pories ze Lwowa (wyroby rękawicnicze i czapnicze), Köberlein ze Lwowa (hełmy blaszane), Stanisław Szytyliński z Tarnopola (toporki i karabinki), Marszałl ze Lwowa (linewki ratunkowe), Mozer ze Lwowa (sikawka).

Przyjęcie gości na dwóch obiadach i pożegnalnej kolacyi nie pozostawiało prawie nic do życzenia. Pani Małuszyńska, żona Juliana Małuszyńskiego, dziesiętnika lwowskiej och. Straży pożarnej pracując dzień i noc wywiązała się ze swego zadania zaszczytnie i w sposób uznania godny. Podczas kolacyi odczytano telegramy nadeszłe z gratulacjami.

Pobyt prawie wszystkich gości trwał przez trzy doby.

W drugim dniu obrad rozdano pomiędzy uczestników wcale nieudały medal wybity na pamiątkę Zjazdu. Na przedniej stronie mieści ten medal słowa: „Pamiątka I. Zjazdu Strażackiego we Lwowie dnia 31/10 i 1/11 1875”. Na drugiej stronie naokoło godła związkowego (cztery W. w gwiazdę ułożone i znaczące: „wierny, walny, wolny, wasz”) napis: „Krajowy Związek Ochotniczych Straży Pożarnych w Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem”.

Nadto wzięli ze sobą Delegaci i Uczestnicy odbitkę odegranego na cześć Zjazdu obrazka dramatycznego p. t. „Na straźnicy”, ułożonego wierszem przez Władysława Orдона.

Zjazd ten kosztował ochotniczą straż pożarną we Lwowie 696 złr. 02 ct., albowiem dochody wynosiły 1171.50 złr. rozchody zaś 2457 złr. 52 ct.

Na rubrykę dochodów złożyły się:

1) Subwencye:	złr.
a) Wydziału Krajowego	200'—
b) Rady miejskiej	200'—
c) Prezydenta Miasta	50'—
d) Dyrekcyi Kasy Oszczędności	50'—
e) Kasyna mieszczańskiego	50'—
f) Banku gal. kred.	50'—
g) „ włościańskiego	50'—
h) „ hipotecznego	25'—
i) Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie	50'—
j) Asekuracyi galicyjskiej	25'—
k) Towarzystwa kredytowego miejskiego . .	50'—
l) Filii zakładu kredyt. dla handlu i przemysłu	25'—
m) Asekuracyi „Azienda Assecuratrice“ . .	10'—
n) Węgierskiego towarzystwa asekuracyjnego	20'—
2) Datki:	
a) od Thoma, właściciela parowego młyna .	20'—
b) od Kahału	25'—
c) od Petersa, dyrektora gazowni	15'—
3) Z drobnych składek	75'—
4) Z przedstawienia teatralnego	322'85
5) Z wieczorku	138'20
6) Z obiadów	295'40
7) Ze sprzedaży medali	11'51
8) Z wystawy	11'14
9) Z przypadkowych	2'40

Razem 1171'50

W cyfrze drobnych dochodów zawarte są następujące datki: Siebert 10 złr., Balko 10 złr., Piepes 5 złr., Pacali 5 złr., Füller 10 złr., Włoszyński 5 złr., Pfink 10 złr., Przybylski 10 złr., Jaśkiewicz 5 złr., Prugar 5 złr.

Oprócz datków w gotówce Komitet Zjazdu doznał pomocy od obywateli datkami w naturze, a mianowicie:

piwo ofiarowali: Kisielka 2 wiadra, Klein Jan 1, Jurkiewicz 2, Szelkes 1 $\frac{1}{2}$, Zucker 1, Wiksel 3, Komisańci Krasiczyńscy 2, Naftuła Töpfer 1, — razem 13 $\frac{1}{2}$ wiader.

Wódki w butelkach ofiarowali: Jul. Mikolasch i J. A. Baczewski w bardzo znacznej ilości. W mniejszych ilościach Schiffmann, Penzias Mendel, Viebig i Wojtawicki; kilka butelek wina dał Stadtmüller, chleba i bułek dostarczyli: Freund (piekarnia krajowa) 100 funtów, Tenner & Mier 20 bochenków, Schirmer 40 bochenków, Hillich 240 bułek. Wędlin Obalewski 10 funtów.

Bezpłatne kwatery ofiarowały hotele George'a, Europejski, Langa, Angielski i Krakowski, nadto po części bezpłatnych, po części po bardzo niżonych cenach dostarczyły pomieszczeń, prawie wszystkie inne hotele miejscowe.

Niepospolite dobrodziejstwo wyświadczył Komitetowi Naczelnik Paweł Praun, odstępując w koszarach straży skarbowej miejskiej w Ratuszu miejsce na 30 ludzi z wszelkimi wygodami, tudzież Towarzystwo stolarzy, które w nowym swoim budynku gościnnie przyjęło kilkunastu uczestników Zjazdu.

Komitet Zjazdu wyraził swoją wdzięczność Kapłanom obu obrządków (łacińskiego i unickiego), tudzież pastorowi ewangelickiemu i rabinowi za odprawienie nabożeństw, pełnych uroczystości, dalej Karolowi Mikulemu za urządzenie koncertu, Balkowi za dostarczenie do tego instrumentów, Władysławowi Ordonowi za ułożenie obrazka dramatycznego na przedstawienie w teatrze, artystom sceny polskiej pp. Aleksandrowi Ładnowskiemu i Woleńskiemu (Hertrich), tenorowi opery Zakrzewskiemu, tudzież artystom dramatycznym, którzy brali udział w przedstawieniu sztuki p. t. „Za pozwoleniem łaskawa pani“. Dalej Zarządom kolejowym zaniżenie cen biletów jazdy dla uczestników, hrabinie Cetnerowej za użyczenie kuchni, właścicielom handlów: Poluszkiewiczowi,

Michalskiemu, Szerowi, Weberowi & Cybulskiemu i Gebhardtowi za wypożyczenie przyborów stołowych, również traktyernikowi Kasyna narodowego i p. Andrzejowi Kohlheppowi z podobnego tytułu, wreszcie Towarzystwu strzeleckiemu za dostarczenie bezpłatnie stołów i ławek, tudzież miejsca na wystawę przyrządów pożarnych i Feitowi Piotrowi, majstrowi ciesielskiemu za adaptację sali Sejmowej tudzież przyprowadzenie jej do pierwotnego stanu celem oddania Wydziałowi krajowemu, który odstąpił tę salę Komitetowi do użytku. Wielką usługę oddał także sprawie Zjazdu p. Kruszewski zorganizowaniem ad hoc kapeli strażackiej.

Oto rys dziejów powstania Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych w Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i I. Krajowego Zjazdu strażackiego. W obec pomyślnego rezultatu tego Zjazdu, którego skutki powinny przynieść korzyść krajowi, Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej we Lwowie nie żałuje poniesionej z tego powodu materialnej ofiary, a Komitet Zjazdu wielkiej pracy i zachodu.

W czasie od wiecu strażackiego w Wieliczce do I. krajowego Zjazdu we Lwowie, a więc w latach 1873, 1874 i 1875 zorganizowane zostały następujące związkowe straże pożarne: w roku 1873. Brzesko, Bóbrka, Dąbrowa, Drohobycz, Jarosław, Lubaczów, Myślenice. Rohatyn, Rzeszów, Złoczów, Żółkiew; w r. 1874. Brzeżany, Brzozów, Dębica, Dolina koło Stryja, Kamionka Strumiłowa, Kęty, Kolbuszowa, Kołomyja, Kossów, Limanowa, Mielec, Mosty wielkie, Nowy Sącz, Oświęcim, Pilzno, Rawa ruska, Sanok, Stary Sambor (dawniej

Stare Miasto) Tyśmienica, Zakliczyn, Zaleszczyki; w roku 1875 Horodenka, Jasło, Krosno, Nadwórna, Rudki, Stryj.

Ochotniczą straż pożarną w Brzesku założyli c. k. Starosta Henryk Pfau i Walenty Dobrzyński, sekretarz c. k. Starostwa.

Władysław Trzeciecki, c. k. notaryusz i burmistrz założył ochotniczą straż pożarną w Dąbrowej. Pomocnym był mu Stanisław Wędkiewicz.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Drohobyczu byli: Stanisław Promiński, c. k. naczelnik sądu powiatowego i pierwszy naczelnik drohobyckiej ochotniczej straży pożarnej, obecnie jej członek honorowy i ś. p. Wiktor Sas Błażowski, c. k. notaryusz, burmistrz i pierwszy prezes Towarzystwa.

W Jarosławiu założył ochotniczą straż pożarną Karol Bartoszewski, ówczesny burmistrz, przy współudziale ś. p. Stefana hr. Zamojskiego.

Pierwszym naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej w Lubaczowie był ś. p. Igielski, c. k. komisarz straży skarbowej i o ile z zapisków sprawdzono, on Towarzystwo założył i organizował.

Ochotniczą straż pożarną w Myślenicach założyli: Dr. Andrzej Marek, burmistrz, Emil Schünke, obywatel i właściciel realności, Franciszek Lichrawa, inżynier, Fryderyk Kubala, dyrektor dóbr i Wincenty Świeżyński, sekretarz rady powiatowej.

W Rohatynie założyli ochotniczą straż pożarną Biżeńki, Hordyński, Książdz Czyrowski, Podlaszewski, Kornberger, Hirschberg, Czarnecki, Kowalewski, Ostern, Domaracki, Hirsch i Gawroński.

Ochotnicza straż pożarna w Rzeszowie założoną została przez ś. p. D-ra Ambr. Towarnickiego, ówczesnego burmistrza w Rzeszowie.

W Złoczowie założyli ochotniczą straż pożarną: Edw. Mutka, c. k. pocztmistrz, Franciszek Pellesch, aptekarz, Dr. Józef Wesołowski, adwokat i Józef Malec, mechanik.

Pod przewodnictwem ś. p. Emanuela Merla zebrało się w Brzeżanach na dniu 22. kwietnia 1874 kilkudziesięciu obywateli i zawiazali stowarzyszenie ochotniczej straży pożarnej w Brzeżanach. Czynny udział w założeniu tego Towarzystwa oprócz burmistrza brali: Karol Merl, Wojciech Kordecki, Antoni Pizar, Emil Małewski, Karol Ingarden, Jan Czechowicz, Franciszek Brodzki, Stanisław Radecki, Ferdynand Szydłowski, Juliusz Skorupka Padlewski, Maciej Radecki i Baron Lewartowski.

W Brzozowie założoną została straż pożarna przez Tadeusza Cybulskiego i ś. p. D-ra Franciszka Zbyszewskiego.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Dębicy założyli: Ignacy Trzaskowski, Franciszek Łazarski i Antoni Benda

W Dolinie założył ochotniczą straż pożarną Józef Krawowski i Adam Krzyształowicz.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Kamionce Strumiłowej założone zostało staraniem: Karola hr. Miera, właściciela dóbr Kamionki Strumiłowej, Mateusza Mautnera, ówczesnego c. k. starosty, Markusa Tennera, współwłaściciela młyna parowego, Edwarda Kubickiego, dyrektora młyna parowego, Erazma Janickiego, c. k. notaryusza i Kazimierza Marusza, naczelnika filii Banku włościańskiego. Pierwszym naczelnikiem straży był Erazm Janicki.

Założycielami Towarzystwa ochotniczej straży pożarnej w Kętach byli: Dr. Chrzanowski Ksawery, Dr. Długołęcki Ferdynand, Dołkowski Henryk, Foks Jan Wilhelm, Kłodziński Zygmunt i Krzeczowski Michał.

Ochotnicza straż pożarna w Kolbuszowej założoną została za inicjatywą Zdzisława hr. Tyszkiewicza, marszałka Rady powiatowej i właściciela dóbr.

W Kołomyi założył Towarzystwo ochotn. straży pożarnej burmistrz miasta Jakób Aslan.

W Limanowej założyli Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej: Antoni Janik, ówczesny burmistrz miasta, Eugeniusz Rozwadowski, kupiec i radny, tudzież Karol Góra, ówczesny c. k. adjunkt sądowy. Na pierwsze potrzeby Towarzystwa dali amatorowie z grona mieszczan dwa przedstawienia teatralne p. t. „Chłopi arystokracji“ i „Emigracya Chłopska“ ze światłem także materyalnie powodzeniem, bo czysty dochód wynosił 200 zł.

W Mielcu ludzie dobrej woli Eugeniusz Beneschek, c. k. starosta, Ksiądz Kanonik Kmiotelski, oraz burmistrz Michał Dębicki, założyli ochotniczą straż pożarną. Inicyatywę do tego dał Dr. Buś, adwokat na posiedzeniu mieleckiej Rady powiatowej w dniu 16. lipca 1873. Pierwszym naczelnikiem straży był Józef Schrom, c. k. adjunkt podatkowy.

Ochotnicza straż pożarna w Mostach wielkich założoną została przez ś. p. Adolfa Udryckiego, właściciela dóbr i pierwszego prezesa Towarzystwa, Wawrzyńca Fedyńskiego, Jan Gigla, Jana Kłoba, Hryńka Szyjkę, Jana Jągra, Daniela Musija i Adolfa Klauseka.

Ogromny pożar, który w roku 1873 po raz pierwszy nawiedził miasto Nowy Sącz i zniszczył najpiękniejszą część Rynku ze składami towarów kolonialnych firmy „Kosterkiewicz wdowa“ i ulicę Węgierską z przeczną do ulicy Kościuszki dał impuls do organizacji obrony pożarnej w tem mieście. W grudniu tego roku zapadła pod tym względem uchwała Rady gminnej i do budżetu gminnego wstawiono na rok 1874 odpowiednią kwotę na utrzymanie straży pożarnej gminnej, składającej się z 22 pompierów, z jednym komendantem i jedną parą koni. Działo to się za czasów burmistrza Płochockiego. Feliks Fuchs był komendantem tej gminnej straży pożarnej. Nie długo to jednak trwało, komendant gminnej straży pożarnej zażądał, rozumie się, aby mu zakupiono przyrządy pożarne, których miasto jeszcze nie posiadało, a gdy z tego powodu budżet gminy wykazywał znaczne niedobory, Rada gminna wydatek na cele obrony pożarnej bardzo znacznie zmniejszyła i liczbę obrońców od pożaru do 6 zredukowała. Z obrońców tych zrobiono następnie lampiarzy i stróżów nonnych. Nie dziwnego, że ćwiczenia tego rzekomego korpusu zawodowej straży pożarnej, przeznaczonego właściwie do wszystkich innych usług w gminie, a nie do obrony od pożaru, nie mogły zadowolić mieszkańców miasta Nowego Sącza, którzy o prawdziwej obronie pożarnej mieli pojęcie inne, to też ówczesny inżynier Jan Jedliński zerwał się do czynu, otworzył listę członków Towarzystwa ochotniczego, którego celem i zadaniem miał być ratunek bliźniego w razie klęski pożaru. Zapisali się 118 członków i w roku 1874 przysłała do skutku organizacja ochotniczej straży pożarnej w Nowym Sączu, do której oprócz rzemieślników, stanowiących podstawę tej organizacji, należeli inżynierowie, profesorowie gimnazjalni, kupcy i t. d. Przyjęcie do Towarzystwa ochotniczej straży pożarnej w Nowym Sączu,

którego pierwszym naczelnikiem był Jan Jedliński, uważano za zaszczyt i szczególniejsze względy.

Ochotniczą straż pożarną w Oświęcimiu zorganizowali: Józef Grychowski, Dr. Gustaw Nowak, Karol Kriss, Karol Natorski, Ferdynand Biale i Franciszek Stachura.

Dzieje powstania w Sanoku och. straży pożarnej przedstawiają się następująco:

Przed rokiem 1872 nie miał Sanok, mimo tego, że był niegdyś miastem grodzkiem, a później za czasów austriackich cyrkularem, żadnej prawie obrony przeciw pożarom. Czterech starych policyantów, którzy dawno powinni byli spożywać w spokoju dobrze zasłużony chleb łaskawy i kominiarz — to cały zastęp wyruszający w razie pożaru do walki z groźnym żywiołem, a park tej straży to dwie odwieczne, ciężkie i niezgrabne sikawki wyrzucające przy znoej pracy z mosiężnej ruchomej rury cienki prąd wody na odległość kilku metrów. I długie lata to wystarczało, pomimo że miasto o wiele więcej miało budynków drewnianych niż murowanych, pomimo że ogniotrwałe krycie dachów znali tu ludzie tylko z opowiadania, a o przepisach policyjno-ogniowych i budowlanych nikt nie wspominał nawet, bo każdy budował gdzie i jak chciał, nie oglądając się na żadne powagi urzędowe. Aż dopiero w roku 1872 „urwało się ucho u tego dzbana“ — a ojcowie miasta musieli przebudzić się ze swej słodkiej niewiadomości i przypomnieć sobie, że obrona od pożaru konieczna w gminie potrzebna i że na nią gmina musi coś ze swoich dochodów odłożyć. W tym roku bowiem 9. maja wybuchł groźny pożar w domu nad potokiem u stóp góry, na której położony rynek i większa część miasta. Kawałek żagwi niesionej przez wiatr zatrzymał się na konarze jasiona stojącego tuż przy kościele O. O. Franciszkanów. Kilkanaście minut przypatrywali się ludzie temu, a nie było nikogo, kto by wylazł na dach kościoła i żagiew strącił lub zgasił. Wisiała więc sobie ta mała iskra zawierająca w sobie straszną groźbę tak długo, aż ją podmuch nowy wiatru strącił na dach kościoła. Od tej iskry zapłonął dach kościoła, a dalej zgorzał klasztor, szkoła ludowa i całe dwie połowy Rynku, około 30 budynków.

W dwa tygodnie później wybuchł pożar u mydlarza i spaliły się dwie równoległe ulice, znowu około 40 budynków, a w tydzień po drugim pożarze wybuchł trzeci, który dlatego

tylko ograniczył się do jednego budynku, iż ten stał odosobniony w dużym ogrodzie. Mieszkańcy żyli w obec tych powtarzających się wypadków pożaru przez kilka tygodni w ciągłej trwodze i dopiero aż tak silny środek skłonił ojców miasta do pomyślenia o środkach zaradczych. Podczas drugiego pożaru wezwano telegraficznie pomocy z Przemyśla, i stamtąd przybył kapral z 4-ma pompierami i sikawką — rozumie się, że tylko dla dogaszenia tlejących zgliszczy. Tego kaprała (nazwiskiem Kretter) zaangażował Magistrat awansując go na sierżanta i jemu powierzył reorganizację obrony pożarnej. Na szczęście był to człowiek dzielny. Chociaż nie posiadał wykształcenia teoretycznego, ale za to praktycznie jak najlepiej do zawodu swego przysposobiony, energiczny, szalenie odważny, a przytem wielkie do zawodu posiadający zamiłowanie. Ten za pierwszy warunek przyjęcia na się odpowiedzialności postawił sprawienie odpowiednich rekwizytów, pomnożenie sił policyi mającej równocześnie pełnić służbę pompierów, a co najważniejsze zastąpienie dobrze zasłużonych weteranów ludźmi młodszymi. Zakupiono więc dużą dobrą dwukołową sikawkę, która do dziś bardzo dobrze funkcyonuje i drugą mniejszą, a drabinki hakowe, a nawet dwukołową wysuwalną drabinę zrobili miejscowi rzemieślnicy pod dozorem i kierownictwem Krettera. Aby wzmożnić zastęp ludzi wyćwiczonych w służbie strażackiej, ofiarowało się kilku obywateli tutejszych, z których dwóch dotąd jeszcze należy do Towarzystwa ochotniczej straży pożarnej w Sanoku, dobrowolnie uczęszczać na ćwiczenia płatnych pompierów, którzy odąd odbywali je 3 razy w tygodniu pod przewodnictwem Krettera — i to był pierwszy związek ochotniczej straży pożarnej.

W czerwcu 1874 r. zaprosił ówczesny burmistrz miasta, Cyryl Ładyżyński kilkunastu ludzi dobrej woli na posiedzenie do sali radnej i tam, mając już statut gotowy, zawiązano Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej i podano o zatwierdzenie statutu do c. k. Namiestnictwa. Straż ukonstytuowała się, a 14. lipca 1874 Rada miejska zatwierdziła wybór naczelnika, którym obrano D-ra Stanisława Bilińskiego, obecnie adwokata krajowego we Lwowie. Ten zajął się organizacją szczerze i skutecznie, bo już w lipcu było przeszło 20 strażaków umundurowanych i uzbrojonych, odbywających ćwiczenia dwa razy w tygodniu bardzo pilnie. Instruktorem fachowym był jeszcze po części Kretter, lecz właściwym instruktorem i nauczycielem gimnastyki całego korpusu był wybrany podkomendan-

tem gimnastycznego oddziału obecny naczelnik straży, Leopold Biega.

Ochotniczą straż pożarną w Starym Samborze założył Adolf Balko, c. k. sędzia powiatowy, który był jej pierwszym naczelnikiem. Po nim byli naczelnikami: Dr. Gross, c. k. notaryusz, Artur Fangor, c. k. sędzia powiatowy, Maryan Władyszyński, c. k. notaryusz, sędzia Swaryczewski, Wilhelm Burghardt, Antoni Burghardt i Dreziński, urzędnik Wydziału Rady powiatowej.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Tyśmienicy byli Piotr Małaniuk i Jan Swirzewski.

Do założycieli och. straży pożarnej w Zakliczynie nad Dunajcem należał Jan Skupniewicz, obecny c. k. wyższy urzędnik domen i lasów we Lwowie. Jeszcze jako student urządzał przedstawienia na dochód tej straży i gorliwie starał się o jej rozwój.

Ochotnicza straż pożarna w Zaleszczykach zawiązaną została za staraniem Stanisława Promińskiego i Szymona Kajetanowicza.

W Horodence założyli ochotniczą straż pożarną: Jakób br. Romaszan, Piotr Donigiewicz, Józef Janowski, Józef Sugkup i Grzegorz Fiderkiewicz.

Ochotnicza straż pożarna w Jaśle założoną została przez Romualda Palcha, Franciszka Rzęcę, ś. p. Józefa Wilusza, ś. p. Adama Gettlicha, Krzanowskiego, ś. p. Antoniego Nartowskiego, Alojzego Metzgera, Edmunda Knebla, Jana Matuszewskiego, Antoniego Pawłowskiego, Leona Nowaczyńskiego, Ignacego Wrońskiego, Michała Młodeckiego, Antoniego Kulczyckiego, Franciszka Kosika, Antoniego Kleczkowskiego, Tytusa Braglewicza, Jana Olbrychtowicza, Maurycego Weisenfelda i Tomasza Rzęcę, którzy dbali o rozwój Towarzystwa.

Inicjatorami zawiązania och. straży pożarnej w Krośnie byli: ówczesny burmistrz miasta Krosna, Sylwester Jaciewicz, notaryusz, Wojciech Pik, aptekarz, Stanisław Janik, Feliks Kaczorowski i ś. p. Teofil Grzyb, właściciele realności; tudzież Tomasz Kotula, dyrektor szkoły wydziałowej. Statut ułożyli: ś. p. August Lewakowski, Apolinary Wiśniewski i Adolf Grohmann. Fundusze na umundurowanie Towarzyszy i sprawienie przyrzędów powstały z dobrowolnych składek oby-

wateli i mieszkańców miasta Krosna, z subwencji gminy miasta Krosna, tudzież z dobrowolnych składek okolicznych obywateli, między którymi ze znaczną pomocą przyszedł ś. p. Łukasiewicz, właściciel dóbr Chorkówka i ś. p. Karol Klobassa-Zręcki, właściciel dóbr Zięcin.

Adolf Walter, ówczesny c. k. adjunkt sądowy w Nadwórnej założył miejscową ochotniczą straż pożarną.

Ochotniczą straż pożarną w Rudkach założyli Piotr Zbrożek, Edmund Krzen, Józef Angielski i Jan Paraszcza.

1875—1885.

OKRES PIERWSZY.

I nastało dziesięć długich lat zupełnej prawie bezczynności. Okres ten nazwany został zupełnie słusznie okresem martwym, albowiem wybrana na I. Zjeździe Rada zawiadowcza prawie zupełnie posiedzeń nie odbywała i do celu Związku, środkami działania, określonymi statutem nie dążyła. Zmiany i poprawki do statutu przez długi a długi czas nie mogły być pomyślnie załatwione.

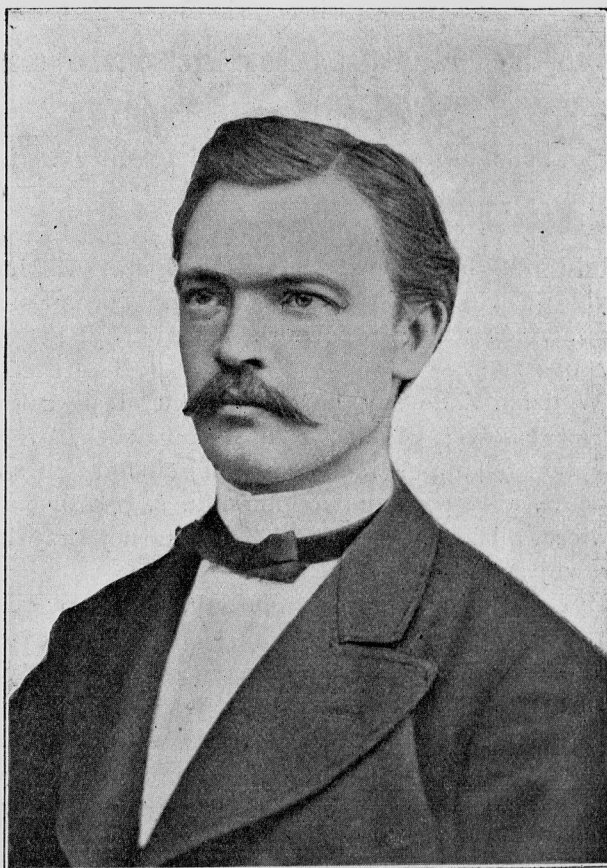
Główną prawdopodobnie przyczyną tego zastoju był brak funduszków, na co ciągle się uskarżamy. Zjazd we Lwowie uchwalił wprowadzić roczną wkładkę od każdego czynnego członka związkowej straży pożarnej, lecz wkładek tych albo zupełnie nie płacono, albo płacono zaledwie kilka związkowych straży pożarnych. Podczas I. Zjazdu we Lwowie deklarację przystąpienia do Związku podpisało 33 towarzystw ochotniczych straży pożarnych przez swoich Delegatów, a mianowicie: z Przemyśla, Rohatyna, Podhajec, Kolbuszowej, Tarnowa, Starego miasta (obecnie Stary Sambor), Stryja, Mielca, Złoczowa, Sokala, Kęt, Żywca, Nadwórnej, Sędziszowa, Pilzna, Brzeżan, Gródka, Śniatyna, Jaworowa, Brzozowa, Wieliczki, Nowego Sącza, Brzeska, Okocima,

Kamionki Strumiłowej, Żółkwi, Szczerca, Sanoka, Lwowa, Zakliczyna, Stanisławowa, Drohobycza i Kołomyi. Czy straż te płaciły związkowe roczne wkładki z aktów w registraturze Związku odszukanych, dojsć nie można, tylko książka kasowa zaprowadzona w roku 1886 wykazuje dwie pozycye, przedstawiające sumę 28 złr. Niezawodnie wkładek tych przecież było więcej, niezawodnie prowadzono już wcześniej książkę kasową, lecz aktów tych w registraturze nie zdołano odszukać. Zdawałoby się, że machina związkowa w tym okresie nie funkcjonowała.

Henryk Rewakowicz, od początku istnienia po dziś — sekretarz Krajowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych martwił się brakiem funduszków. Żył on w wielkiej przyjaźni z ś. p. Albertem Karakiewiczem, inspektorem zakładu asekuracyjnego we Lwowie. Ś. p. Albert Karakiewicz zwierzył się swemu przyjacielowi, że posiada kilka tysięcy guldenów, które chciałby jemu zapisać. Henryk Rewakowicz przyjął dar, lecz oświadczył przyjacielowi swemu, że zapisu tego użyje na cele młodej a bardzo materyalnego wsparcia potrzebującej instytucji, którą stworzył i o której istnienie dbać musi. Dnia 13. lutego 1880 r. umarł we Lwowie ś. p. Albert Karakiewicz, a legat, którym zmarły tak hojnie Krajowy Związek Ochotniczych Straży Pożarnych wyposażył, wynosił 6948 złr. 45 ct.

Cześć Henrykowi Rewakowiczowi za szlachetną ofiarę! Niewygasła zaś wdzięczność dla ś. p. Alberta Karakiewicza, fundatora żelaznego funduszu Krajowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych!

„Lepiej późno, jak nigdy“. W 18 lat później odnaleziono na cmentarzu Łyczakowskim mogiłę ś. p. Alberta Karakiewicza. Stał na niej skromny, z funduszków Związku, w zakładzie artysty rzeźbiarza Juliana Markowskiego we Lwowie zakupiony pomnik z napisem

Albert Karakiewicz.

Ś. P. ALBERTOWI KARAKIEWICZOWI

13. lutego 1880.

Wdzięczny Krajowy Związek Ochotniczych Straży Pożarnych

jako

Fundatorowi swego funduszu żelaznego.

W sobotę dnia 5. lutego 1898. r. o godzinie 4. po południu odbyło się na cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie poświęcenie tego pomnika w obecności całej Rady zawiadowczej in corpore i deputacyi lwowskiej straży pożarnej.

W dzień Zaduszny każdego roku niesie sekretarz Rady związkowej wieniec z liści laurowych, świeci na grobie tym 7 lampek i na tem miejscu uprasza swoich następców, aby pamiętali o pomniku ś. p. Alberta Karakiewicza, blisko głównej bramy cmentarnej, przy drodze po prawej stronie.

Był już teraz fundusz żelazny, którego odsetek wolno używać na cele Związku, lecz o posiedzeniach i o jakimkolwiek działaniu jeszcze ciągle nie słyhać.

Bezczynność tę przerywa Dr. Ludwik Ćwiklicer i budzi wybraną na I. Zjeździe we Lwowie Radę zawiadowczą z letargu. Przy sposobności poświęcenia sztandaru dobromilskiej ochotniczej straży pożarnej w dniu 17/6 1883 r. zwołuje wiec strażacki do Dobromila i zaprasza do wzięcia w nim udziału reprezentantów galicyjskich ochotniczych straży pożarnych. Wicowi przewodniczy Dr. Alfred Zgórski, ówczesny prezes lwowskiej ochotniczej straży pożarnej. Na wiecu padło dużo gorzkich słów pod adresem Rady Związkowej, a rezultatem tego wiecu był II. Zjazd strażacki.

Drugi Walny Zjazd strażacki odbył się we Lwowie w dniach 29. i 30. września 1883 r.

Na Zjazd ten przybyło 40 Delegatów i 41 Uczestników. Zjazdowi przewodniczył wskutek wyboru Władysław Mühl, a sekretarzowali Konstanty Majewski i Michał Borowski. Po zagajeniu Zjazdu zabrał głos Dr. Ludwik Ćwiklicer i w sposób dosadny skrytykował bezczynność i opieszałość ustępującego Zarządu Związku. Gdy jednak Henryk Rewakowicz wyczerpująco usprawiedliwił powody dla których Rada nie spełniła wybo-rem na nią włożonego mandatu i gdy przedstawił sprawę legatu ś. p. Alberta Karakiewicza uchwalono na wniosek Dra Ludwika Ćwiklicera podziękowanie dla Henryka Rewakowicza, a przez powstanie wyrażono cześć dla ś. p. fundatora Alberta Karakiewicza.

Na tym Zjeździe uchwalono zmianę statutu względem funduszków Związku na wypadek jego rozwiązania i siedziby Rady zawiadowczej, która miała być zmieniana co dwa lata, a mianowicie siedziba ta miała być w tem mieście, które ostatni Zjazd na siedzibę związku i jako miejsce następnego Zjazdu oznaczy.

Majątek Związku w dniu 22. października 1883 po opędzeniu kosztów II. Zjazdu wynosił 6586.40 złr.

Na Zjeździe tym wybrany został po raz pierwszy Naczelnikiem Adam książę Sapieha, zastępcą Wincenty Eminowicz, sekretarzem Henryk Rewakowicz i następujący członkowie Rady zawiadowczej: Władysław Mühl, Bruno Hryniewicz, Konstanty Majewski, Antoni Orzelski, Władysław Dygulski i Stanisław Polanowski; Wilhelm Fenz z Krakowa, Augustyn Locher z Bochni i Franciszek Łazarski wybrani zostali zastępcami.

Uchwały tego Zjazdu stanowiłyby stanowczy zwrot w działalności Krajowego Związku, lecz nie zostały wykonane.

Zaraz po zakończeniu Zjazdu o godzinie 8. wieczorem odbyło się w pałacu Księcia Naczelnika posiedzenie nowo wybranej Rady zawiadowczej, na którym z uwagi, że uchwałą Zjazdu siedziba Zarządu związkowego przeniesioną została do Krakowa na okres dwuletni wybrano skarbnikiem Związku Wilhelma Fenza i postanowiono dalej cały kapitał żelazny złożyć jako depozyt w gal. Towarzystwie kredytowem ziemskim.

Odbyły się potem dwa posiedzenia Rady zawiadowczej w Krakowie, a mianowicie dnia 17. lutego 1884 i 28. czerwca 1884 na których omawiano sprawę wniesienia podania o przyjęcie do wiadomości przez c. k. Namiestnictwo zmienionego statutu, zaproszono Andrzeja hr. Potockiego na zastępcę sekretarza, aby mógł w Krakowie załatwiać sprawy związkowe i poruszono sprawę wydawnictwa zawodowego czasopisma. Na tem się skończyło urzędowanie Rady zawiadowczej z siedzibą w Krakowie.

Namiestnictwo nie przyjęło zmienionego statutu do wiadomości.

Z mocy statutu na rok 1885 przypadający Zjazd strażacki nie przyszedł do skutku.

Ponieważ Namiestnictwo zmienionego statutu Związku do wiadomości nie przyjęło, obowiązywał przeto statut pierwotny, oznaczający jako siedzibę Rady zawiadowczej miasto Lwów i tu Zarząd Związku przeniesiono, lecz bez aktów.

W pierwszym okresie istnienia kraj. Związku ochotniczych straży pożarnych zawiazane zostały następujące związkowe straże pożarne: w roku 1876 Krasiczyn, Kutry, Leżajsk, Łańcut, Mościska, Radziechów, Sienawa; w r. 1877 Sądowa Wisznia; w r. 1878 Dobromil, Lisko, Radymno, Strzyżów, Turka; w r. 1879 Bukowsko, Cieszanów, Wiśnicz; w r. 1880 Niżankowice, Rymanów; w r. 1881 Ciężkowice, Czortków, Krynica, Nowy Targ, Tartaków, Trembowla; w r. 1882 Wojnicz;

w r. 1883 Krystynopol, Tuchów; w r. 1884 Bircza, Dublany, Ottynia, Potok złoty, Rudnik, Spasów; w r. 1885 Jordanów, Mikołajów i Oleszyce.

Ochotnicza straż pożarna w Krasieczynie założoną została przez Adama księcia Sapiehę i utrzymuje się dotychczas wyłącznie zasiłkami z kasy książęcej. Wszyscy synowie założyciela byli czynnymi członkami tejże straży, a nieodżałowanej pamięci Leon książę Sapieha, oraz książę Jan Sapieha należeli do najgorliwszych naczelników straży krasieczyńskiej. Pierwszym prezesem straży był Adam książę Sapieha i godność tę po dziś dzień piastuje.

Straż pożarną w Kutach założył Michał Pawulski, b. kontrolor kasy powiatowej w Kutach. Główne fundusze na cel Towarzystwa wpływały z amatorskich przedstawień teatralnych.

W Leżajsku do głównych założycieli ochot. straży pożarnej należy Józef Szelewicz.

Za inicjatywą śp. dra Kazimierza Kraleczyńskiego, c. k. lekarza powiatowego, założoną została ochotnicza straż pożarna w Łańcucie. Inicytor był także jej pierwszym naczelnikiem, zastępcą jego był Jan Cetnarski.

Założycielami Towarzystwa ochotniczej straży pożarnej w Mościskach byli: Wiktor Krokowski, c. k. notaryusz, Marcin Szutterly, Daniel Piecowicz i śp. Jerzy Szalbot, aptekarz. Z powodu braku fachowego kierownictwa, jako też słabego zainteresowania się tą sprawą szerszych kół, po kilku latach straż przestała istnieć.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Radziechowie założone zostało za inicjatywą Teodora Jaśkiewicza i rozwijało się początkowo pod przewodnictwem śp. Marcina Wolskiego i naczelnictwem Adama Müllera, c. k. kancelisty. Towarzystwo utrzymywał z początku swoimi funduszami Stanisław hrabia Badeni, obecny marszałek krajowy, i teraz jest głównym tegoż wspierającym członkiem.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Sądowej Wiszni byli: Szymon Torski, burmistrz, Antoni Świtlik i Jerzy Malinowski, właściciele realności i Karol Majerhoffer, kontrolor magistratualny.

Ochotnicza straż pożarna miasta Dobromiła założoną została przez Stanisława z Promna Promińskiego, (ówczesnego adjunkta sądu powiatowego, człowieka dla strażackiej sprawy wielce zasłużonego), na zasadzie statutu krakowskiego nieco zmienionego. Założyciel był także pierwszym jej naczelnikiem i organizatorem aż do roku 1884. Po nim nastąpił dr. Ludwik Ćwiklicer.

W Lisku założyli ochotniczą straż pożarną: Józef Bielak, burmistrz, Antoni Maksymowicz, Józef Freysinger i Antoni Horiatiakiewicz.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Radymnie byli: Alojzy Schneider, Ferdynand Löffler, Aleksander Krafft, Ludwik br. Brunicki, Leopold Krzyżanowski, Marcin Popkiewicz, Jan Chomicki, Adolf Reiss, Antoni Czyniowski, Jan Burgilewicz i Antoni Hołowiński.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Turce byli: Seweryn Brysiewicz, Ksiądz Jan Mikuś, Ksiądz Emil Sembratowicz, Andrzej Batycki, Stanisław Kuzia, Michał Łużecki i Mojżesz Schächter. Do rozwoju tej straży przyczynił się bardzo dużo Dr. Karol Michał Kowalski, obecnie lekarz kolejowy i członek Rady zawiadowczej krajowego Związku ochot. straży pożarnych we Lwowie.

Ochotniczą straż pożarną w Bukowsku założyli: Aleksander Męciński, śp. Michał Jankiewicz i Jan Skoczyński.

W lipcu 1863 r. wybuchł w Wiśniczu nowy pożar, który zniszczył do szczytu prawie wszystkie budynki wiśnickie z całym majątkiem ruchomym mieszkańców. Klęska była ogromna. Wówczas powstała pierwsza myśl zawiązania w Wiśniczu ochotniczej straży pożarnej. Brakło jednak ludzi dość energicznych i przedsiębiorczych, którzyby myśl tę urzeczywistnili. Dopiero gdy w kwietniu 1879 r. nowy pożar nawiedził miasto, gdy pożar ten zniszczył blisko trzy części i tak już zubożałego miasta, zawiązał się Komitet złożony z Antoniego Loho, Jana Wyrwicza mł. i Wiktoryna Hostynka, który wziął sobie za zadanie zorganizować w Wiśniczu ochotniczą straż pożarną. I rzeczywiście, przy dzielnej pomocy dra Wojciecha Mossora, Teodora Bernadzikiewicza, Franciszka Glisty, Wincentego Kulawskiego, Henryka Markiewicza, Józefa Köberla i Sebastjana Górnisiewicza udało się powyższemu Komitetowi zorganizować rzeczzone Towarzystwo. Już w dniu 25. maja odbyło się pierwsze Walne zgromadzenie, na którym uchwalono wypracowany przez Wiktoryna Hostynka

statut, dokonano wyboru naczelnika straży w osobie Antoniego Loho, zastępcy tegoż w osobie Jana Wyrwicza młodszego i adjutanta Wiktoryna Hostynka. Od tego czasu ochotnicza straż pożarna, walcząc z brakiem funduszków i innemi trudnościami, rozwijała się wprawdzie bardzo powoli ale stale.

W Niżankowicach zawiązał ochotniczą straż pożarną Edward Trusiewicz, b. sędzia powiatowy w Niżankowicach.

Założycielem ochotniczej straży pożarnej w Rymanowie był Adolf Balko, b. naczelnik sądu powiatowego w Rymanowie, który nadzwyczaj gorliwie zajmował się rozwojem Towarzystwa nie szczędząc trudu i kosztów. Towarzystwo miało swoją muzykę. Po jego odejściu Towarzystwo zaczęło upadać, nie było zachęty, a w dodatku członkowie korpusu byli przeważnie murarzami, którzy na całe lato wychodzili z Rymanowa za zarobkiem w dalekie okolice.

Za inicjatywą dra Adolfa Goldhabera, lekarza miejskiego w Ciężkowicach powstała miejscowa ochotnicza straż pożarna. Wyćwiczeniem tej straży zajmował się sam inicjator, wybrany naczelnikiem, przy pomocy zastępcy naczelnika Ludwika Blicharza. Następnie komendę dzierżył Antoni Bahr, dependent notaryalny, a po jego ustąpieniu korpus pozostawał w uśpieniu przez kilka lat.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Czortkowie byli: Dr. Antoni Czaczkowski, Franciszek Piechowski i Hersch Rosenzweig. Pierwszym naczelnikiem był Alfred Doszot. Reorganizacya nastąpiła w r. 1887 za inicjatywą Ludwika Nossa i Ferdynanda Gamskiego.

Ochotniczą straż pożarną w Krynicy zawiązano z inicjatywy c. k. Zarządu zdrojowego w Krynicy, za staraniem c. k. zarządcy zdrojowego Zygmunta Sokołowskiego, który był jej długoletnim prezesem. Zakład zdrojowy oddał zaraz do użytku straży sikawkę ssąco-tłoczącą dwukołową, Komisya zdrojowa dwie sikawki czterokołowe. Pierwszym naczelnikiem był ś. p. Albin Albek.

W Nowym Targu założył ochotniczą straż pożarną Józef Schowal, c. k. emerytowany naczelnik sądu.

Założycielem ochotniczej straży pożarnej w Trembowli był Dyonizy Zawadzki.

W Wojniczu założyła ochotniczą straż pożarną Zwierzchność gminna.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Tuchowie byli: Antoni Foltyński, aptekarz i prezes Towarzystwa, tudzież ś. p. Józef Smoroński.

Ochotniczą straż pożarną w Birczy założył N. Kumersberg, zarządca dóbr.

Założycielem ochotniczej straży pożarnej w Ottynii był Karol Bartel, b. naczelnik stacyi kolejowej w Ottynii. Straż subwencyonowana przez gminę istniała zaledwie do dnia 8. marca 1884. W tym dniu na zgromadzeniu prezes i założyciel tej straży Karol Bartel zrezygnował z godności, a to z powodu nieporozumień z gminą.

W Potoku złotym założył ochotniczą straż pożarną Włodzimierz Gniewosz, on ją także hojnie wyposażył.

Ochotniczą straż pożarną w Rudniku założył Michał Odrowąż Krzyszkowski.

W Spasowie założoną została ochotnicza straż pożarna za staraniem Anieli Raciborskiej, Księdza Tytusa Koralskiego, Edmunda Jaworezykowskiego i Martyna Łyżuńca. Za staraniem Radeckiego zostali członkowie uzbrojeni.

Ochotniczą straż pożarną w Jordanowie założyli: Marryan Köhler, aptekarz, Kalczyński Józef, burmistrz i Podstawski Stanisław, zastępcą burmistrza.

Ochotnicza straż pożarna w Mikołajowie założoną została za pośrednictwem c. k. starostwa w Żydaczowie.

1886—1900.

OKRES DRUGI.

Do najgłówniejszych przyczyn niepowodzenia Związku w okresie pierwszym, zaliczyć należy brak siły wykonawczej i dobrze urządzonej kancelaryi i brak tej łączności i świadomości swego istnienia pomiędzy strażami do Związku należącemi, gdyż nie tylko nie pomyślano o zaprowadzeniu ewidencji straży ochotniczych w kraju istniejących, lecz nawet nie zrobiono spisu tych straży, które do Związku należały.

Zapadłe na Zjeździe i na posiedzeniach Rady wiadomoczej uchwały nie zostały wykonane, a nawet nie były podane do wiadomości straży związkowych, które wskutek tego zwątpiły o istnieniu Związku. W takim stanie znajdowały się sprawy Związku aż do dnia 29. czerwca 1886 roku. W tym czasie zainterpelował Dr. Alfred Zgórski, ówczesny prezes ochotniczej straży pożarnej we Lwowie Henryka Rewakowicza, co też robi obecnie Zarząd Związku. Na to Rewakowicz odparł krótko: „nic nie robi!“ To mu wystarczyło. Powoduje on konferencyę u Księcia Naczelnika, na której dalsze losy Związku, dalszą jego egzystencyę powierzono Drowi Alfredowi Zgórskiemu.

Odtąd rozpoczyna się nowe życie i prawdziwa, sumienna a celu świadoma działalność!

Dr. Alfred Zgórski obejmuje kierownictwo kancelaryi, sam referuje pisma, układa odezwy i przewodniczy posiedzeniom w nieobecności Księcia Naczelnika.

Widząc, że agendy w kancelaryi Związku mnożą się, że strażactwo krajowe przebudzone wraz ze Związkiem zaczyna się ruszać i ciągle w różnych sprawach do Związku się odnosi, że więc sekretarz Henryk Rewakowicz obarczony pracą zawodową temu nie może podołać, na posiedzeniu Rady zawiadowczej w dniu 29. czerwca 1886 stawia wniosek, który jednomyślnie uchwalono, aby sekretarza lwowskiej ochotniczej straży pożarnej Aleksandra Piotrowskiego zaprosić do prowadzenia czynności kancelaryjnych Związku.

Na posiedzeniu w dniu 5. września 1886 dawniejszy skarbnik Wilhelm Fenz rezygnuje ze swej godności, a Rada zawiadowcza udzieliwszy mu absolutorium, wybiera w jego miejsce Brunona Hryniewicza, obecnego naczelnika ochotniczej straży pożarnej we Lwowie.

W krótkim czasie reformuje się biuro Krajowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych we Lwowie i zajmuje lokal w Rynku pod l. 17. na I. piętrze aż do roku 1895, skąd w dniu 1. grudnia tego roku przeniesione zostało na ulicę Sykstuską l. 17. I. piętro.

Lwów został siedzibą Związku.

Poprzednia uchwała II. Zjazdu, dotycząca przenoszenia jego siedziby, okazała się zgubną i nie dopuszczała do działalności i rozwoju Związku. Szczególniej dla spraw bieżących i manipulacji biurowej niedogodność ta stawała się nader uciążliwą.

Obowiązuje statut uchwalony na I. Zjeździe we Lwowie.

Wedle tego statutu odbywają się Zjazdy i posiedzenia Rady zawiadowczej ku pożytkowi strażactwa i pożarnictwa krajowego.

Odbываły się zatem Krajowe Zjazdy strażackie:

III. w dniach 29. i 11. grudnia 1887 r. we Lwowie.

IV. w dniach 29. i 30. czerwca 1889 r. w Tarnowie.

V. w dniach 15. i 16. września 1891 r. w Przemyśle.

VI. w dniach 8. i 9. lipca 1893 r. we Lwowie.

VII. w dniach 25. i 26. sierpnia 1895 r. w Stanisławowie.

VIII. w dniach 24. i 25. lipca 1897 r. w Dobromilu.

Oprócz powyżej wyszczególnionych zwyczajnych Zjazdów, odbył się także w dniach od 7. do 11. września 1894 r. nadzwyczajny Zjazd strażacki we Lwowie.

Posiedzenia III. krajowego Zjazdu odbywały się w sali posiedzeń król. stoł. miasta Lwowa. Na Zjazd przybyło 55 Delegatów związkowych straży pożarnych i kilkudziesięciu uczestników. Przewodniczył Zjazdowi Władysław Mühlner ze Stanisławowa, sekretarzowali Henryk Rewakowicz i Aleksander Piotrowski. Do Rady zawiadowczej wybrano: Adama ks. Sapiechę naczelnikiem, Dra Alfreda Zgórskiego zastępcą Naczelnika, Henryka Rewakowicza sekretarzem, a członkami: Władysława Mühlnera, Stanisława Polanowskiego, Dra Ludwika Ćwiklicera, Augustyna Lochera, Franciszka Ważeńskiego i Brunona Hryniewicza. Jako zastępcy członków Rady zawiadowczej wybrani zostali: Aleksander Koblański, Teofil Witosławski i Aleksander Piotrowski. Do Związku należało 75 Towarzystw ochotniczych Straży pożarnych.

Posiedzenia IV. Zjazdu w Tarnowie odbywały się w sali Kasyna miejskiego. Przybyło Delegatów 62 i kilkudziesięciu uczestników. Przewodniczył Dr. Alfred Zgórski i Władysław Mühlner, protokół spisywali Aleksander Piotrowski, Henryk Rewakowicz i Michał Ryż. Do Rady zawiadowczej wybrano: Naczelnikiem Adama ks. Sapiechę, zastępcą Naczelnika Dra Alfreda Zgórskiego, sekretarzem Henryka Rewakowicza, członkami

Rady zawiadowczej: Władysława Mühlna, Stanisława Polanowskiego, Dra Ludwika Ćwiklicera, Franciszka Ważeńkiego, Brunona Hryniewicza, Augustyna Lochera, zastępcami: Władysława Turskiego, Aleksandra Koblańskiego i Aleksandra Piotrowskiego. Do Związku należało 96 Towarzystw.

Posiedzenia V. Zjazdu w Przemyśle odbywały się w sali posiedzeń Rady miejskiej. Na Zjazd przybyło 73 Delegatów. Przewodniczył Władysław Mühl n i Franciszek Ważeński, sekretarzami byli: Michał Ryż, Józef Krzyżanowski i Aleksander Piotrowski. Do Rady zawiadowczej wybrano: Naczelnikiem Adama ks. Sapiehę, zastępcą Dra Alfreda Zgórskiego, sekretarzem H. Rewakowicza, członkami Rady zawiadowczej wybrani: Stanisław Polanowski, Dr. Ludwik Ćwiklicer, Bruno Hryniewicz, Franciszek Ważeński, Dr. Zygmunt Miczyński i Władysław Mühl n, zastępcami: Augustyn Locher, Władysław Turski i Emanuel Sygiericz. Do Związku należało 138 Towarzystw.

Posiedzenia VI. Zjazdu we Lwowie odbywały się w sali posiedzeń Rady miejskiej w Ratuszu. Na Zjazd przybyło 66 Delegatów. Przewodniczył Dr. Alfred Zgó r s k i, sekretarzowali: Bolesław Kropiński, Michał Ryż i Aleksander Piotrowski. Do Rady zawiadowczej wybrani: Naczelnikiem Adam ks. Sapieha, zastępcą Dr. Alfred Zgórski, sekretarzem Henryk Rewakowicz; członkami Rady zawiadowczej: Stanisław Polanowski, Dr. Zygmunt Miczyński, Dr. Ferdynand Maiss, Jan hr. Potocki, Antoni Bahr i Bruno Hryniewicz; zastępcami: Hipolit Maławski, Aleksander Koblański i Emanuel Sygiericz. Do Związku należało 157 Towarzystw.

Posiedzenia VII. Zjazdu w Stanisławowie odbywały się w sali Kasyna mieszczańskiego. Na Zjazd przybyło 93 Delegatów związkowych straży pożarnych. Przewodniczyli Dr. Ludwik Ćwiklicer i Władysław Mühl n,

sekreterarzami byli: Bolesław Kropiński, Antoni Szczerbowski i Witołd Bayger. Do Rady zawiadowczej wybrani: Adam ks. Sapieha naczelnikiem, Dr. Alfred Zgórski i Władysław książę Sapieha zastępcami Naczelnika, Henryk Rewakowicz sekretarzem; członkami Rady zawiadowczej: Stanisław Polanowski, Dr. Ludwik Ćwiklicer, Władysław Mühl, Dr. Zygmunt Miczyński, Bruno Hryniewicz i Antoni Bahr; zastępcami: Emanuel Sygiericz, Augustyn Locher i Mikołaj Jamrowicz. Do Związku należało 189 Towarzystw.

Posiedzenia VIII. Zjazdu w Dobromilu odbywały się w sali wykładowej żeńskiej szkoły ludowej. Przybyło 118 Delegatów związkowych straży pożarnych. Przewodniczyli: Adam ks. Sapieha i Dr. Alfred Zgórski. Sekreterarzami byli: Dr. Karol Kowalski, Michał Ryż, Henryk Rewakowicz i Antoni Szczerbowski. Do Rady Zawiadowczej wybrani: Naczelnikiem Adam ks. Sapieha, zastępcą Naczelnika Dr. Alfred Zgórski, sekretarzem Henryk Rewakowicz, członkami Rady zawiadowczej: Antoni Bahr, Dr. Ludwik Ćwiklicer, Dr. Zygmunt Miczyński, Władysław Mühl, Bruno Hryniewicz, Dr. Karol Kowalski; zastępcami: Augustyn Locher, Emanuel Sygiericz, Stanisław Polanowski. Do Związku należało 206 Towarzystw.

W roku 1894 strażactwo nasze po raz pierwszy miało zaszczyt w dniach 8, 9. i 10. września przedstawić się podczas Wystawy Krajowej *Najjaśniejszemu Panu, Cesarzowi Franciszkowi Józefowi I.*

Rada zawiadowcza krajowego Związku, uznając niepoślednią wartość moralną Zjazdu strażackiego i wspólnych ćwiczeń w czasie pobytu Najjaśniejszego Pana we Lwowie, wyznaczyła Zjazd nadzwyczajny na dnię wyżej podane.

Wezwanie to wywołało silny ruch w strażach całego kraju, a jeszcze silniejszy w ochotniczej straży pożarnej lwowskiej, na której ciążył moralny obowiązek

podjęcia i umieszczenia spodziewanej znacznej liczby kolegów strażackich.

Uroczystość taka zdarza się rzadko, a zaszczyt, jakiego strażactwo kraju doznać miało, nie zdarzył się przedtem nigdy.

To też mało było w Galicyi straży pożarnych, któreby udziału w tej uroczystości nie wzięły.

Już dnia 7. września pociągami kolejowymi ze wszystkich stron kraju ściągać się poczęły do Lwowa drużyny strażackie, co trwało aż do ostatniego rannego pociągu dnia 8. września, który przybył przed pociągiem cesarskim. Strażactwo krajowe pod dowództwem Władysława Mühlnera tworzyło szpalery przed dworcem kolejowym w czasie przybycia Najjaśniejszego Pana. Ładny to i dla każdego strażaka miły i dumą napędlający był widok tych długich, wzdłuż całego placu kolejowego ciągnących się szpalerów, dzielnych druhów strażackich, tych hełmów lśniących, tych sztandarów wiary strażackiej nad szeregami falujących! Na każdej rzemykiem hełmu okolonej twarzy czytać można było radośne wzruszenie i dumę, bo byli to koledzy strażacy! Jednej wspólnej idei dzieci, po raz pierwszy tak licznie się zebrali i to przy tak ważnej okoliczności powitania ukochanego Monarchy! Było też ich tam razem blisko dwa tysiące pod 27 sztandarami.

Po powitaniu i odjeździe Najjaśniejszego Pana kolumny strażackie dziarsko i żwawo przy muzyce i marszu strażackim ruszyły do miasta, gdzie przez miejscowy komitet strażacki, pod kierownictwem Naczelnika lwowskiej ochotniczej straży pożarnej, Brunona Hryniewicza, ulokowane w wyznaczonych kwaterach i podejmowane były. Ile to tam powitań, wrażeń i przypomnień, ile serdecznych koleżeńskich uścisków dłoni zamieniono, jak to wśród strażackiej braci zapomniało się o wszystkim, co do prozy życia należy, wie i czuje tylko ten, kto czuł zarówno z nimi!

Lecz nie na same biesiady uczuć przybyli strażacy do Lwowa. Czekala ich tam służba, wynikająca z programu Zjazdu, nie tyle przykra, ile wymagająca ścisłości w wykonaniu. Strażacy mieli się Najjaśniejszemu Panu przedstawić i odbyć przed Nim ćwiczenia! Trudno chyba o ważniejszy powód do starań o wydatny wynik popisowej strażackiej pracy. To też gdy do ćwiczeń próbnych stanęły szeregi na arenie wystawowej, w zabiegach członków kierującego Komitetu, bieganiu Adjuutantów, w wyrazach twarzy całej drużyny widać było, że chwila jest ważną, że tu nie o błahą zabawę chodzi, ale o generalny popis całego strażactwa za czas od początku jego istnienia, w oczach Najwyższego Dostojnika i całego kraju, który właśnie przez Wystawę żywotność swą we wszystkich objawach społecznego życia, wobec całego Państwa okazywał.

Przyszła nareszcie oczekiwana z niecierpliwością i niepokojem chwila. Najjaśniejszy Pan przybył w otoczeniu swej świty. Wtedy za trybunami areny zgodnem tętnem uderzało dwa tysiące serc z życzeniem najlepszych sukcesów strażackiego popisu.

Zarząd uchwalił zacząć od defilady, do której podzielono przedtem całe strażactwo na 4 oddziały, każdy pod osobną Komendą.

Dano znak i przy dźwiękach muzyki strażackiej z Tarnowa i ze Złoczowa oddziały w czwórkach z poza trybun na rozległą arenę dziarsko wysuwać się poczęły. Pochód kończą liczne przyrządy pożarne, pojedynczo postępujące, w zupełnem do akcji pożarnej pogotowiu.

Wspaniały to był widok!

Iśniały hełmy strażackiej armii, powiewały sztandary, w milczących szeregach wzorowy porządek kroków i odstępów.

Każdy oddział przed trybuną Najjaśniejszego Pana zwrotem głowy na komendę oddał hołd Najdostojniejszemu Gościowi, który go życzliwym odwzajemnił ukłonem.

Defilada udała się bardzo dobrze. Śnać i Najjaśniejszy Pan był zadowolony, bo chociaż wyznaczonych z góry 15 minut już upłynęło, trybuny swojej nie opuścił.

Znów dano znak.

Ozwały się trąbki strażackie smętnym sygnałem pożarnym i przyrzady, obsadzone liczną załogą, w pełnym galopie koni wyruszyły z trybun przez całą arenę ku przeciwnej stronie do pawilonu na ćwiczenia przeznaczonego. W lot na dany sygnał stanęła ta masa przyrzadów, ludzi i koni na swoich stanowiskach.

Wykonano ćwiczenia praktyczne, które jednak z powodu deszczu nie mogły być zupełnie według programu wykonane.

Defiladą i ćwiczeniami kierował Bruno Hryniewicz, naczelnik ochotniczej straży pożarnej ze Lwowa.

Popis się skończył, lecz nie skończyła się służba strażacka, którą wszystkie Korpusy i goście strażacy pełnili jeszcze i tego i ostatniego dnia Zjazdu tak na placu Wystawy, jak i w mieście w różnych miejscach przy utrzymaniu porządku.

Największa robota była, gdy w dniu 10. września Najjaśniejszy Pan późnym wieczorem o zmroku zjawił się pieszo na Wystawie, celem przypatrzenia się *Fontaine lumineuse* i przysłuchaniu się śpiewom „Lutni“ i „Echa“. Zebrało się kilkadziesiąt tysięcy ludzi, nie łatwą więc była sprawa utrzymania porządku i ułatwienia Monarsze wolnego przejścia przez plac Wystawy, a jednak dokonali tego nasi strażacy sami bez niczyjej pomocy, w sposób, który prawie podziw wywołał.

Obowiązki więc swoje spełnili strażacy godnie, dzielnie i wytrwale, czego dowodem nadesłane na ręce Dra Alfreda Zgórskiego, zastępcy Naczelnika krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych, pisma Prezydium Wystawy i Komendy obywatelskiej straży honorowej, które dosłownie przytaczamy poniżej.

L. 9598.

Wielmożny Panie!

Członkowie ochotniczych straży pożarnych zebrani we Lwowie podczas pobytu Najjaśniejszego Pana przyczynili się w wielkiej mierze do utrzymania porządku na placu Wystawy, idąc na rękę Straży obywatelskiej, przyczem złożyli niepomierne dowód taktu i gorliwości obywatelskiej.

Za tę pomoc składamy Im najserdeczniejsze podziękowanie i upraszamy, ażebyś Wielmożny Pan zechciał w sposób właściwy podać to do wiadomości interesowanych.

We Lwowie, dnia 13. września 1894.

Z poważaniem

A. Sapięha w. r.

Marchwicki w. r.

Uznanie, które Najjaśniejszy Pan raczył wyrazić komendzie obywatelskiej straży honorowej za utrzymanie wzorowego porządku podczas Swojego pobytu we Lwowie, powoduje podpisaną komendę do złożenia słów szczerzej podziękki Szanownemu Związкови ochotniczych straży pożarnych i strażom pożarnym, które z poświęceniem drogiego czasu nie szczędziły trudów i pracy, żeby wywiązać się godnie z podjętego zadania i tym sposobem przyczyniły się w wysokim stopniu do podniesienia świetności dni uroczystych, jak to na stolicę kraju przystoi.

We Lwowie, dnia 15. września 1894.

A. Getritz w. r.

M. Michalski w. r.

Siłą przyciągającą dla Zjazdu straży pożarnych była także wystawa przyrządów i przyborów pożarnych, urządzona w osobnym pawilonie. Urządzeniem tej wystawy zajął się Komitet wykonawczy Rady zawiadowczej kraj. Związku ochotniczych straży pożarnych.

Okres drugi, datujący się od czasu objęcia steru w kancelaryi Związku przez Dra Alfreda Zgórskiego, wydał obfity plon w kierunku rozpowszechnienia i podniesienia obrony od pożarów w kraju. Dr. Alfred Zgórski sprowadził akcyę Związku Krajowego swoją niestrudzoną pracą, zapobiegliwością i wytrwałością na prawidłowe tory.

W okresie tym odbywały się także regularnie posiedzenia Rady zawiadowczej. Posiedzeń tych odbyło się od czasu wskrzeszenia Związku do

III. Zjazdu	5
od III. do IV. Zjazdu	7
od IV. do V. Zjazdu	7
od V. do VI. Zjazdu	9
od VI. do VII. Zjazdu	5
od VII. do VIII. Zjazdu	5
od VIII. do jubileuszowego Zjazdu	9

Razem . . 47

nie licząc znacznej ilości posiedzeń Komitetu wykonawczego, załatwiającego wszystkie sprawy nagłe i przygotowującego wnioski i referaty na posiedzenia Rady zawiadowczej.

Na okres drugi przypada organizacja większej połowy wszystkich związkowych straży pożarnych, a mianowicie założone zostały: w roku 1886 Biecz i Jezierzany; w roku 1887 Baranów, Lisiagóra, Łapanów, Maków, Skawina, Sucha i Wilamowice; w roku 1888 Dubiecko, Kopyczyńce, Lanckorona i Tarnawica polna; w roku 1889 Bestwina, Bołszowce, Brzostek, Buczacz, Halicz, Hecznarowice, Husiatyn, Ropczyce, Stary Sącz, Ulanów i Zator; w roku 1890 Bielany, Busk, Dolnawieś, Dukla, Jagielnica, Krzeszowice, Mszana Dolna, Muszyna, Ryglice, Ustrzyki dolne i Żmigród; w roku 1891 Besko, Gdów, Kozy, Łuczyce, Piwniczna, Skotniki, Tymbark, Wiśniowczyk i Żabno; w roku 1892 Bo-

bowa, Bursztyn, Frysztak, Janów koło Lwowa, Krościenko, Ołpiny, Osiek koło Żmigrodu, Padew kolonia, Podkamień koło Rohatyna, Podwołoczyska, Pruchnik, Skole, Żółtańce i Żydaczów; w roku 1893 Chyrów, Dębowiec, Kołaczyce, Kulików, Monasterzyska, Mrzygłód, Przecław, Szczawnica i Uście solne; w roku 1894 Błażowa, Huczko, Jawornik m., Kańczuga, Maryampol, Nowemiasto, Piekary, Starawieś, Toki, Trzemeśnia, Wołowice i Żurawno; w roku 1895 Borowa, Chołojów, Kalembina, Nowawieś, Rzochów, Skowierzyn i Tarnobrzeg; w roku 1896 Augustdorf, Baligród, Buczkowice, Chorostków, Czaniec, Dankowice, Lutowiska, Machów, Niestanice, Niżniów, Olesko, Peczeniżyn, Pławo, Powitno, Przeworsk, Radłów, Rzędzianowice, Stojanów, Strzałki i Witków nowy; w roku 1897 Dziekanowice, Hohenbach, Jawornik w., Kozowa, Łodygowice, Osiek koło Oświęcimia, Ostrów, Porąbka, Prusy koło Lwowa, Sąsiadowice, Starasól, Trześń, Uście zielone, Wielkie Oczy i Wojniłów; w roku 1898 Dobra, Gorzyce, Łęki, Narajów i Zabłocie; w roku 1899 Bierzanów, Grodzisko, Niemirów i Paszczyzna; w roku 1900 Kleparów.

Ochotniczą straż pożarną w Bieczu założył ś. p. Aleksander Semeniuk, buchalter Towarzystwa wzajemnego kredytu w Bieczu i był także tej straży naczelnikiem.

Władysław Turski założył ochotniczą straż pożarną w Jezierzanach.

Inicjatorami założenia ochotniczej straży pożarnej w Baranowie byli Aleksander Kraus i Witold Kozłowski.

Założycielem ochotniczej straży pożarnej w Lisiejgórce był Tadeusz Artwiński, dzierżawca dóbr w Żukowicach starych, dotychczasowy jej prezes. Do roku 1896 dla braku unduszów straż była nieczynną.

W Łapanowie założył straż Wojciech Mączka.

Stowarzyszenie pożyczkowe „Wzajemna pomoc” w Makowie, które ze swych funduszy około 1.000 zł. na cele

strażackie wydało i jego dyrektorowie: Karol Wroński, Emil Ulrich i Ludwik Kocyan, którzy ofiar pieniężnych i osobistych trudów od samego początku nie szczędzili, założyli ochotniczą straż pożarną w Makowie. Także Obszar dworski w Makowie, a względnie Dyrekeya dóbr Areyksiążęcych w Żyweu przyczyniła się również znacznymi datkami do założenia straży.

W Skawinie założyła och. straż pożarną Zwierzchność gminna za inicjatywą ś. p. D-ra Tomasza Swierza.

Organizatorem ochotniczej straży pożarnej w Suchej był Leopold Olszewski.

W Wilamowicach założył Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej Franciszek Schneider, ówczesny burmistrz.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Dubiecku byli: Stanisław hr. Konarski, Ignacy Cinalski, Dr. Franciszek Gąsiorek, Jan Hirsch, Ksiądz Marcin Karakulski, Antoni Motyl, Artur Pędracki, Stanisław Sokołowski, Ksiądz Jakób Stasiowski i Alfred Weiss.

Ochotniczą straż pożarną w Kopyczyńcach założyli: Tadeusz Karwowski, Ksiądz Julian Świątkowski, Zygmunt Smalawski, Aleksander Safian, Michał Noskowski, Stanisław Kopystyński i Ezriel Grünfeld.

Założycielem och. straży pożarnej w Lanckoronie był nieprzerwanie dbający o jej rozwój Wojciech Wichur. Pierwszym naczelnikiem był Antoni Mikstein, a zastępcą tegoż Wojciech Wichur.

Ksiądz Maryan Topolnicki założył och. straż pożarną w Tarnawicy polnej.

Ochotniczą straż pożarną w Bestwinie założyli: Ksiądz Jan Kanty Wajda, Ksiądz Zygmunt Migdał i nauczyciel Józef Merta.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Boleszowcach byli: ś. p. Albin Wąsowicz, aptekarz i ś. p. Romuald Limanowski, dyrektor Banku zaliczkowego w Boleszowcach.

W Brzostku założyli ochotniczą straż pożarną: Jan Szymański i Aleksander Bochnak.

Edward Kolinek po kilkuletniej walce słowem i piśmem założył ochotniczą straż pożarną w Buczaczu. On był jej naczelnikiem przez 10 lat, mianowany został honorowym członkiem tej straży, otrzymywał pisma uznania od Związku Krajowego za działalność w powiecie.

Ochotniczą straż pożarną w Ropczycach założyli: Dr. Gustaw Ujejski, Jan Schmidt, Franciszek Zach i Jan Siekierski.

Ochotnicza straż pożarna w Starym Sączu założona została przez grono obywateli miasta i kilku z inteligencji pod przewodnictwem Księdze Jakóba Rozwadowskiego i liczyła zaraz 100 wspierających a 24 czynnych członków. Fundusze na umundurowanie jakoteż przybory i przyrządy pożarne otrzymała od gminy.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Ulanowie byli: Andrzej Dąbrowski, ś. p. Ksiądz Maryan Podgórski, Jan Wroński i Stefan Zabierzewski.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Zatorze byli: ś. p. Ludwik Grychowski, ówczesny pełnomocnik dóbr zatorskich, Dr. Józef Tarchalski, Józef Medwecki i Edward Remer. Do organizacyi i rozwoju przyczyniła się w znacznej części gmina Zator

W Bielanach inicjatywę założenia och. straży pożarnej podał Stanisław Kowalski, nauczyciel i on też przy współudziale Józefa Warmuza, ówczesnego naczelnika gminy, Wojciecha Pajaka, Józefa Wójcika i Macieja Pajaka, gospodarzy, Towarzystwo założył. Z datkami pospieszyli: Baron Adryan Lariss z Bulowic, ś. p. Stanisław Klucki z Kóz i Baron Herman Ciecz, obecny Marszałek bialskiej Rady powiatowej.

Założycielem och. straży pożarnej w Busku był ś. p. Dr. Teofil Prochaska.

Założycielami Towarzystwa och. straży pożarnej w Dolnejwi byli: Edward Klebert i Jan Szymiski.

Do zawiązania ochotniczej straży pożarnej w Dukli dwie były przyczyny. Pierwszą z nich straszliwy pożar, który prawie połowę miasta w perzynę obrócił, drugą obowiązek gminy utrzymywania straży pożarnej. Pod przewodnictwem Księdza Jana Zwolińskiego, działający Komitet straż tę założył przy pomocy Adama hr. Męcińskiego, D-ra Karola Reissa, Aleksandra Obłazy, burmistrza, Juliusza Fieberta, aptekarza Maurycego Goldhamera, sekretarza miejskiego Sokala i Leona Lalickiego. Pierwszym prezesem był Dr. Reiss, a naczelnikiem Sokal, kasę utrzymywał Goldhamer, a sekretarzem Lalicki. Następnym prezesem był Dr. Kropaczek, naczelnikiem Andrzej Rygiel, sekretarzem Erazm Jasiewicz.

W Jagielnicy za inicjatywą Pawła Niemczynowskiego, b. pocztmistrza zawiązał się komitet, złożony z Zygmunta Januszowskiego. D-ra Ludwika Lutyńskiego, Aleksandra Orzechowskiego, Kazimierza Kuźmińskiego i Aleksandra Krajewskiego i Komitet ten postarawszy się o statut z dnia 19. marca 1890 dokonał dzieła organizacyi ochotniczej straży pożarnej w Jagielnicy.

W Mszanie dolnej założył straż pożarną Jan Sołlecki.

Jan Mierzwiński założył och. straż pożarną w Ryglicach.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Ustrzykach dolnych zawiązane zostało staraniem Józefa Nanowskiego, właściciela dóbr i Karola Morwity, ówczesnego notaryusza. Pierwszym prezesem był Józef Nanowski, naczelnikiem Apolinary Meisner, a skarbnikiem Karol Morwitz. W kilka lat potem wskutek braku ludzi oddanych sprawom strażackim, zaczęło Towarzystwo upadać.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Żmigrodzie byli: Ksiądz Walenty Wojtalik, Zygmunt Jaworski, Dominik Kilarski, Floryan Obmiński, Jan Bieracki, Jan Ujwary, Jędrzej Filipowicz, Antoni Makowski, Antoni Polaczek. Straż pożarna w Żmigrodzie chyli się teraz ku upadkowi z powodu braku funduszy. Miasteczko Żmigród jest bardzo biedne, dlatego też i gmina nie przyczynia się nawet najmniejszym zasiłkiem do wsparcia Towarzystwa.

Za inicjatywą ś. p. Leona Bilińskiego z Rymanowa założono w Besku ochotniczą straż pożarną. Do Wydziału wybrani zostali podówczas: Antoni Gniewosz jako prezes, Ksiądz Franciszek Stankiewicz, jako zastępca prezesa, członkami Wydziału: Ksiądz Aleksander Zubrzycki, Jan Nowakowski, Grzegorz Milian, Piotr Mermer, Paweł Kielar i Paweł Mermer.

Ochotniczą straż pożarną w Gdowie założył Józef Słosarczyk, pocztmistrz w Gdowie, który był poprzednio podkomendantem ochotniczej straży pożarnej w Kętach i tam brał udział w ćwiczeniach strażackich i nauce teoretycznej, przeprowadzonej przez Józefa Zagórskiego, b. starszego brandmistrza krakowskiej straży pożarnej, a obecnego naczelnika miejskiej straży pożarnej w Przemyśle. Szymon Boguta w Gdowie był także bardzo czynnym przy organizacyi tej straży.

W K o z a c h powstało Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej za inicjatywą ś. p. Stanisława Kluckiego i Barona Hermana Czecha de Lindewald, a przy udziale: ś. p. Wincetego Kratochwila, ś. p. księdza Franciszka Howańca; Henryka Barthelmusa, Franciszka Grabowskiego, ś. p. Jana Włodygi, Józefa Janici, Tomasza Byrskiego i Ignacego Bugajskiego.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Skotnikach, którzy także dbali o rozwój Towarzystwa, są: Józef Buliński b. naczelnik gminy, Ignacy Krasny, sekretarz gminy. Andrzej Sośnicki, obecny naczelnik gminy, Józef Sośnicki, starszy, Józef Sośnicki, młodszy, Józef Weisło, starszy, Józef Weisło, młodszy, tudzież Bronisław Peszkowski, c. k. notaryusz ze Skawiny, Bronisław Capkiewicz, b. naczelnik straży ze Skawiny, P. Pawlik, komendant straży ze Skawiny i Stanisław Biesiadecki.

W założeniu ochotniczej straży pożarnej w Tymbarku wzięli udział: Stanisław Reklewski, ówczesny naczelnik straży, Jan Kordeczka, ówczesny zastępca, a obecnie naczelnik straży, Jan Steczowicz, burmistrz i prezes straży, Ksiądz Szymon Kumorek, Adolf Prókel, leśniczy, Józef Świerczyński, obywatel, tudzież z Limanowej Marian Kwiatkowski, inżynier Wydziału powiatowego i Władysław Pachowicz, komendant oddziałowy straży pożarnej.

Dr. Jan Myciński przy pomocy proboszcza Księdza Antoniego Łętkowskiego i burmistrza Franciszka Mazurkiewicza założyli straż w Żabnie.

Antoni Pitala był inicjatorem założenia ochotniczej straży pożarnej z Bobowej. Straż obecnie prawie już nie istnieje z braku poparcia.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Bursztynie założone zostało za inicjatywą Edmunda Hipolita Radwan Wołodkiewicza, ówczesnego sędziego powiatowego, który wybrany został prezesem i godność tę przez cały czas swego w Bursztynie pobytu piastował, dbając o rozwój Towarzystwa. W dowód uznania zasług jakie około rozwoju Towarzystwa położył, mianowany został członkiem honorowym.

Straż we Fryszaku założył ś. p. Franciszek Stenzel, c. k. notaryusz we Fryszaku.

W Janowie założyli ochotniczą straż pożarną: Jan Gdula, Walery Lahociński, Dr. Edward Szulislawski, Włodzimierz Wiczyński, Karol Sauszek i Dominik Jaworski.

Ochotnicza straż pożarna w Krościenku nad Dunajcem założoną została przez Marcelego Gorączkę, notariusza.

W Ołpinach założyli och. straż pożarną: Ksiądz Augustyn Machowicz i Jan Ryndak.

Ochotniczą straż pożarną w Osieku koło Żmigrodu zorganizował Wojciech Reyman, kierownik szkoły i naczelnik straży.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Padwikołonii są: Paweł Badura, Jakób Konrad, Wilhelm Konrad, Jakób Senft i Henryk Müller.

W Podkamieniu koło Rohatyna założyli ochotniczą straż pożarną Leopold hr. Starzeński i Jan Solecki.

W Podwoleczyskach założyli och. straż pożarną Józef Mayr i Gabryel Kreiner.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Pruchniku założone zostało z inicjatywy mieszczan i przy pomocy inteligencji, a szczególnie Księdza Grzegorzycy, a rozwijało się bardzo pomyślnie pod naczelnictwem Władysława Szydłowskiego, oficjała sądowego.

Założycielem ochotniczej straży pożarnej w Skolem jest Dr. Kornel Mironowicz, obecnie burmistrz i prezes straży; jemu głównie zawdzięcza instytucja swój dotychczasowy rozwój. Chętni tej instytucji są: urzędnicy sądu powiatowego, lekarze miejscowi, adwokaci i uzędnicy urzędu podatkowego.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Żółtańcach założone zostało za inicjatywą Włodzimierza Dąbrowskiego, Józefa Boosa i Justyna Bieńkowskiego, z których dwaj ostatni mimo rozmaitych przeszkód wielce o Towarzystwo dbają.

W Chyrowie założoną została ochotnicza straż pożarna za staraniem Zwierzchności gminnej, której przewodniczył ś. p. Mikołaj Schubert, lekarz

Paweł Sękowski, Karol Żmudzi i Jan Kielbasa założyli straż pożarną w Kołaczycach.

Założycielem i opiekunem ochotniczej straży pożarnej w Kulikowie był Teodor Bordolo Abondi de Borco, adjunkt sądowy podówczas, a obecnie Radca sądu krajowego we Lwowie.

Aleksander Spolski, Jan Ferrari i Dr. Edward Korner założyli w Monasterzyskach och. straż pożarną.

W Mrzygłodzie założył och. straż pożarną Rudolf Pochmarski,

Walenty Kopacz i Adam Sadowski założyli och. straż pożarną w Przecławiu.

Założycielem ochotniczej straży pożarnej w Szczawnicy wyżnej byli Jan Wieczorkowski i Łukasz Malinowski. O rozwój tej straży obydwa założyciele bardzo się starają.

Zwierzchność gminna w Uściu Solnem założyła miejscową och. straż pożarną.

Założycielami och. straży pożarnej w Błazowej byli Antoni Brześ i Stanisław Napiórkowski.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Huczku byli: Stanisław Duniewicz, Józef Ptacek, Józef Krupka, Bazyli Huzar, Dmytro Duailit i Klemens Fergonde.

Jan Splawiński, sekretarz gminy, oraz naczelnik straży i Karol Jamrozik, zastępcę naczelnika straży, założyli ochotniczą straż pożarną w Jaworniku mieście.

Ochotnicza straż pożarna w Kańczudze założoną została za inicjatywą Stanisława Tokarzewskiego, aptekarza, który też bez wyboru objął nad nią naczelne kierownictwo. Pewna część zasługi należy się również Piotrowi Świstkowi, ówczesnemu burmistrzowi, który starania około zawiązania straży pożarnej gorliwie popierał.

Założycielem och. straży pożarnej w Maryampolu był Oswald hr. Potocki.

Dr. Stefan Puchalski poruszył myśl założenia och. straży pożarnej w Nowem mieście, a z nim założycielami byli: Ksiądz Józef Falarz, Włodzimierz Gnikowski, Hieromin Święch, kierownik szkoły, Szczepan Żywicki i Antoni Szpakowski, mieszczanie nowomiejscy.

W Starejwsi założyli och. straż pożarną Jan Moś i Józef Wojciech, gospodarze gruntowi.

W Trzemeśni założyli och. straż pożarną: Ksiądz Antoni Łazowski, który jest tej straży prezesem i Jan Michalec, organista, obrany jej naczelnikiem. Założyciele doznawali od mieszkańców różnych nieprzyjemności. Mieszkańcy ci poznawszy dopiero przy pożarach wartość uorganizowanej pomocy, teraz na straż pożarną „nie patrzą już złośliwym okiem jak pierwej.”

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Wołowicach byli Jan Kuźma i Józef Styczeń.

Założycielami och. straży pożarnej w Żurawnie byli: Karol d' Abancourt, ówczesny naczelnik sądu powiatowego, a obecnie radca sądu krajowego we Lwowie i ś. p. Władysław Kowalski, b. rządcą dóbr w Żurawnie, który do swego zgonu piastował godność prezesa Towarzystwa. Obaj założyciele zajęli się gorliwie sprawami Towarzystwa i dbali o jego rozwój.

Jan Rucki, zegarmistrz i stolarz zorganizował ochotniczą straż pożarną w Borowej i od początku gorliwie się jej losami zajmuje.

Ksiądz Karol Fischer, Walenty Niepla, b. naczelnik gminy, Piotr Furtek, naczelnik straży, Stanisław Furtek, Wincenty Ziemia, Franciszek Furtek, Grzegorz Iżyk, Szymon i Jan Tencze, Franciszek Błażejowski i Franciszek Banaś zawiązali ochotniczą straż pożarną w Kalembinie.

Rada gminna w Nowejwsi zakupiwszy na wniosek Jana Kubajaka, naczelnika gminy, sikawkę, którą dnia 20. października 1895. poświęcił Ksiądz Józef Nieć z Kęt, poddała myśl zawiązania w Nowejwsi och. straży pożarnej. Prezesem obrano Ignacego Hałatka, naczelnikiem Jana Garę, a tegoż zastępcą Józefa Szczytowskiego.

Zygmunt Hollender był organizatorem och. straży pożarnej w Rzechowie.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Skowierzynie byli: Mojżesz Kanarek, Marcin Leśniak, Józef Karisan i Józef Rajtar.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Buczkowicach zawiązane zostało za inicjatywą Gustawa Herrglotza, miejscowego nauczyciela, który przewalczywszy różne przeszkody, zamiar swój do skutku doprowadził i dotąd o rozwój tego Towarzystwa, którego jest prezesem, gorliwie się stara.

W Chorostkowie założoną została och. straż pożarna pod protektoratem J. E. hr. Siemieńskiego.

Zwierzchność gminna w Czańcu założyła u siebie och. straż pożarną, a najbardziej zatem przemawiali: Michał Kierpeć, ówczesny naczelnik gminy, Franciszek Wiśniowski, asesor, Francisek Spila, radny obecnie naczelnik gminy.

Ś. p. Wojciech Leszczak starał się o organizację ochotniczej straży pożarnej w Lutowskich.

W Niestanicach założyli ochotniczą straż pożarną Tytus Korytyński, Mykita Hrycyk i Wasyl Olejnik.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Machowie byli: Wojciech Wiącek, Michał Żak, Franciszek Chwałek i Antoni Sawarski.

Ochotniczą straż pożarną w Olesku zawiązał Jan Sokalski, emerytowany kierownik szkoły. Szczerze zajął się tą organizacją, rozpisywał odezwy i prośby o składki i datki i w ten sposób na początek uzyskał około 150 zł. Gdyby znalazł w gminie chętnych tej sprawie, Towarzystwo byłoby dobrze funkcyonowało, lecz sam Naczelnik straży J. K. opuścił ręce i był zupełnie bezczynnym. Ta obojętność najwięcej do akcji obowiązanych spowodowała, iż Jan Sokalski usunął się od tej roboty — a straż prawie „jeno w spisie się znajduje.“

Założenie ochotniczej straży pożarnej w Powitnie spowodował Grzegorz Hrycak, który obecnie jest jej naczelnikiem i o rozwój Towarzystwa gorliwie się stara.

Ochotnicza straż pożarna w Przeworsku założoną została za inicjatywą i staraniem D-ra Mateusza Hłowieckiego i Michała Chwalibińskiego.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Radłowie byli: Tadeusz Korasadowicz, Dr. Michalik, Ksiądz A. Kmietowicz, Leopold Szeranc i Marcin Lis.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Rzędzianowicach byli: Metody Dziadyk, lustrator majątków gminnych z Mielca, Jan Rządski, pisarz gminny, Jan Krówka, wójt, Józef Karwacki i Józef Bienias.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Stojanowie założone zostało wyłącznie za staraniem Fryderyka Lukasa, pocztmistrza i Jana Serey, nauczyciela ludowego.

Metody Dziadyk z Mielca założył w Hohenbachu ochotniczą straż pożarną.

W Jaworniku wsi założył Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej Stanisław Sypek, organista i obecny naczelnik tej straży.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Kozowej zawiązane zostało za staraniem Jerzego Puśty, naczelnika gminy, Księdza Pawła Świstunia, którego wybrano prezesem i Józefa Kumanieckiego, obranego naczelnikiem straży. Towarzystwo dobrze rządzone w krótkim czasie uzupełniło tabor pożarny, a korpus jest dobrze wyćwiczony.

Z końcem roku 1896 wybuchł w Łodygowicach pożar, który mimo wysiłków miejscowej ludności, znaczne przy-

brał rozmiary i kilku gospodarzy do nędzy doprowadził. Ten smutny wypadek skłonił ludzi dobrze myślących do założenia Towarzystwa ochotniczej straży pożarnej. Dzieła tego podjął się Ksiądz Jan Masny, naówczas wikary miejscowy; zebrawszy koło siebie kilku gospodarzy, między którymi wymienić należy Wojciecha Werka, dotychczasowego naczelnika korpusu i Michała Loranza, komendanta I oddziału, doprowadził wkrótce do tego, że już 7. lutego 1897, Towarzystwo liczyło 70 członków, międzytymi kilkunastu wspierających. Tak więc powstanie straży pożarnej, jak i rozwój tejże zawdzięczają Łodygowice prawie wyłącznie inicjatywie i energii Księdza Jana Masnego, który przyjął na siebie obowiązki prezesa i poniekąd kasyera.

W Osieku koło Oświęcimia założyli Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej: Poseł Franciszek Kramarczyk i Tomasz Kramarczyk, gospodarz gruntowy i obecny naczelnik tej straży.

Ochotniczą straż pożarną w Prusach (koło Lwowa) założyli: Feliks Żyszkiewicz, kierownik szkoły, Józef Serwadczak, naczelnik gminy i Marcin Piotrowski, radny.

Tomasz Małecki, gospodarz, założył ochotniczą straż pożarną w Sąsiadowicach.

Ochotnicza straż pożarna w Starej Soli założoną została przez Jędrzeja Wojtasiewicza, Dra Władysława Cieszewskiego i Jana Stuckarta.

Andrzej Niedzielski i Aleksander Hołub założyli ochotniczą straż pożarną w Uściu Zielonym.

Ochotniczą straż pożarną w Wielkich Oczach założyli członkowie ochotniczej straży pożarnej w Jaworowie: Jerzy Pytlik, Józef Szwarowski, Józef Tuczapski, Sylwester Szczerba, Antoni Mielniczek i Konstanty Tuczapski, którzy w tym celu umyślnie do Wielkich Ocz przybyli.

Ochotnicza straż pożarna w Wojniłowie założoną została za wyłącznym wpływem i staraniem niedawno przed założeniem osiadłego lekarza okręgowego D-ra Juliana Jastrzębskiego, pomimo że gmina sama starała się jego szlachetne usiłowania sparaliżować. Po zwalczeniu trudności udało się D-rowi Jastrzębskiemu zebrać fundusze od różnych instytucji i osób prywatnych, które umożliwiły zakupno sikawki i innych przyrządów. Mimo tego dodatniego rezultatu starań D-ra Jastrzębskiego, gmina dotąd nieczem do rozwoju i utrzymania tej straży się nie przyczynia, ba nawet nie chce postarać się o szopę po-

trzebną na przechowanie przyrządów. Tylko strażacy poczuwali się do wdzięczności założycielowi straży, w dowód czego mianowali go swym prezesem, którą to godność dla dobra publicznego dotąd piastuje.

Tadeusz Paszkiewicz, adjunkt sądowy, założył w Dobrej och. straż pożarną przy pomocy Antoniego Myszy, Jana Lacha, Franciszka Marka, Jakóba Wójcika i Jana Dudy.

W Gorzycach założyło och. straż pożarną i dba o jej rozwój Kółko rolnicze.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Łękach byli: Antoni Wrotnowski, właściciel dóbr, Stanisław Kowalski, nauczyciel z Bielana, Jan Burtan, nauczyciel z Łęk, Józef Matlak, naczelnik gminy i Jan Januszyk z Łęk. Członkowie och. straży pożarnej w Łękach należeli dawniej t. j. od r. 1893 do Towarzystwa straży bielańsko-łęckiej, które to Towarzystwo na Walnem zgromadzeniu dnia 3. kwietnia 1898 r. rozwiązało się, a w miejsce tego powstały dwa nowe Towarzystwa, a mianowicie w Bielanaach i w Łękach.

Założycielami ochotniczej straży pożarnej w Narajowie byli: Franciszek Nartowski z Narajowa i Ferdynand Maresz z Brzeżan.

Inicytatorami założenia ochotniczej straży pożarnej w Bieżanowie byli: Karol Czecz de Lindenwald, właściciel dóbr w Bieżanowie i Dr. Zygmunt Miczyński z Wieliczki. Oprócz nich starali się gorliwie o założenie Towarzystwa: Franciszek Weisło, Piotr Orzechowski, Kasper Madej i Jakób Jamka.

W Niemirowie, miasteczku powiatu rawskiego, długi czas pomimo licznych pożarów i zabiegów władz, Zwierzchność gminna nie myślała o organizacyi obrony od pożarów. Dopiero po upływie 8 lat od wejścia w życie ustawy o policyi ogniowej, znalazł się mąż zacny Tadeusz Skorupski, za którego staraniem Towarzystwo ochotniczej straży w Niemirowie zorganizowano.

Założycielem Towarzystwa och. straży pożarnej w Kleparowie są: Jerzy Piwocki, Radca Namiestnictwa, Stanisław Sima, Józef Sadłowski i Wojciech Szpala.

Sprawy, które były przedmiotem obrad Zjazdów, posiedzeń Rady zawiadowczej i Komitetu wykonawczego, a dotyczą strażactwa i pożarnictwa krajowego i ku publicznemu dobru pomyślnie załatwione zostały, przedstawione są w następujących rozdziałach.

A.

Organizacya straży pożarnych.

W roku 1875 kiedy organizacya Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych przyszła do skutku aż do roku 1891 obowiązywały w gminach kraju naszego oprócz Lwowa i Krakowa dwie ustawy o policyi ogniowej z ustawą budowniczą, ogłoszone patentem cesarskim z dnia 28. lipca 1786. Ustawy te: a) dla miast i miasteczek i b) dla gmin wiejskich, nie nakazywały gminom organizacyi straży pożarnych, a tylko rozporządzeniami Władz nakłaniano Zwierzchności gminne do zakładania straży pożarnych, to zaś zależało od dobrej woli naczelników gmin, burmistrzów, następnie jednostek ofiarnych i chętnych tej sprawie, tudzież od lepszego usposobienia członków Rad gminnych, zwłaszcza gdy „wypadało coś na organizacyę obrony pożarnej uchwalić”. Tworzono w miastach i miasteczkach dzielnice pożarne z komisarzami ogniowymi i przydzielano im mieszkańców obowiązanych do służby na wypadek pożaru. Organizacyi strażackich ujętych w pewną formę było stosunkowo bardzo mało.

Wszystkich straży pożarnych z końcem 1875 roku było w kraju: 81, a mianowicie:

a) towarzystw ochotniczych straży pożarnych	
w miastach i miasteczkach	62
b) towarzystw ochotniczych straży pożarnych	
w gminach wiejskich	1
c) straży pożarnych zawodowych (miejskich) .	8
d) pogotowi pożarnych w gminach wiejskich	6
e) straży pożarnych fabrycznych i kolejowych	4
Razem	81

Po roku 1875 i w ciągu pierwszego okresu istnienia Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych aż do roku 1891 sposób organizacji obrony pożarnej nie zmienił się, bo jeszcze obowiązywał patent cesarski z zeszłego stulecia t. j. z r. 1786, a tylko liczba straży pożarnych powiększyła się. I tak z końcem 1890 roku było już ich 359, a mianowicie:

a) towarzystw ochotniczych straży pożarnych w miastach i miasteczkach, które organizowano na podstawie ustawy o stowarzyszeniach	136
b) takich samych towarzystw w gminach wiejskich	18
c) straży pożarnych zawodowych (miejskich)	13
d) pogotowi pożarnych w gminach wiejskich	172
e) fabrycznych, kolejowych i t. p.	20
Razem	359

Liczniejsza organizacja straży pożarnych w miastach i miasteczkach i w gminach wiejskich rozpoczęła się dopiero po wydaniu ustawy o policyi ogniowej dla miast i miasteczek, tudzież po wydaniu regulaminu dla obrony pożarnej w gminach wiejskich.

Ustawa o policyi ogniowej dla miast i miasteczek, która była w Wydziale krajowym przedmiotem kilkuletnich studyów, uzyskała Najwyższą Sankeyę dnia 10. lutego 1891. i zamieszczoną została w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych pod Nr. 18. W ten sposób osiągniętym został cel, do którego zdążyły uchwały Zjazdów strażackich i czterokrotne petycje Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych. Że Związek nasz wywarł swój wpływ na układ i postanowienia ustawy, świadczy o tem sprawozdanie Komisji administracyjnej Sejmu, które stwierdza, że wprowadzenie koniecznych zmian do pierwotnego projektu ustawy (z r. 1887.) musiało nastąpić ze względu na ustawę gminną i na podstawie cennych wskazówek, udzielo-

nych w petycyi Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych.

Rozdział IV. tej ustawy p. t. „Straże pożarne“ mieści przepisy o straży pożarnej gminnej i ochotniczej i wyraźnie postanawia, że w każdym mieście i miasteczku musi być zorganizowaną straż pożarna, czego w dawnej ustawie nie było, a co teraz stało się ustawowo określonym obowiązkiem wszystkich gmin i to pod rygorem użycia środków przymusowych.

Celem wprowadzenia w życie tej ustawy, odbyło się dnia 6. czerwca 1891 r. w gmachu Sejmowym posiedzenie zwołanej ankiety. W ankiecie, której przewodniczył Zastępca Marszałka krajowego, Antoni Jaksa Chamiec, wzięli udział ze strony Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych: Adam książę Sapieha, Dr. Alfred Zgórski, Stanisław Polanowski, Dr. Ludwik Ćwiklicer, Władysław Mühl, Bruno Hryniewicz i Aleksander Piotrowski. Ankieta uchwaliła powierzyć Krajowemu Związkowi ochotniczych straży pożarnych opracowanie miejscowego regulaminu ogniowego do §. 3. ustawy, zatwierdziła opracowany przez Związek wzorowy statut dla ochotniczych straży pożarnych w miastach i miasteczkach, przyjmujących na siebie obowiązki straży pożarnej gminnej, zatwierdziła podane przez Związek minimum przyrządów pożarnych, w które każda gmina miejska i małomiejska ma być zaopatrzoną, wreszcie powzięła uchwały względem nadzoru nad wykonywaniem tej nowej ustawy.

Dnia 11. października 1891 przedłożył Związek strażacki Wydziałowi Krajowemu wzór miejscowego regulaminu ogniowego dla miast i miasteczek, a rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 31. października 1891 do L. 44.204 wprowadzona została w życie nowa ustawa o policyi ogniowej dla miast i miasteczek.

Dzisiaj po licznych, bo co kwartał przez Wydział krajowy na prośbę Krajowego Związku ochotniczych

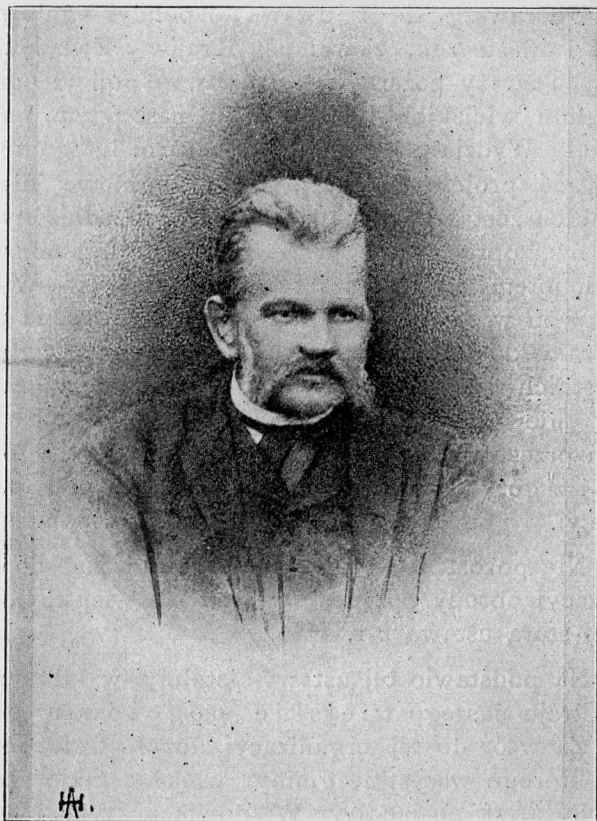
straży pożarnych wysyłanych urgensach, stosunki w tej mierze znacznie się poprawiły. Liczba takich miasteczek, które dotąd ustawy o policyi ogniowej z r. 1891 nie wykonują, zmniejszyła się do 40, tyle bowiem miasteczek kraju naszego obrony pożarnej nie posiada.

Uporawszy się z ustawą o policyi ogniowej dla miast i miasteczek, zabrał się Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych do ustawy o policyi ogniowej dla gmin wiejskich i już w roku następnym, na mocy uchwały Wydziału krajowego z dnia 20. lutego 1892 do L. 45.406 projekt ustawy policyjno-ogniowej dla gmin wiejskich został Wysokiemu Sejmowi przedłożony. Projekt ów, opracowany przez Związek, był poprzednio przedmiotem obrad ankiety obradującej w Wydziale krajowym w dniu 8. lutego 1892. Projektowana ustawa zmuszała do obrony pożarnej w gminach wiejskich wszystkich mężczyzn w wieku od 18—42 lat, lecz niestety nie została uchwalona, bo w sferach rządowych przestraszano się tego rodzaju „pospolitego ruszenia“ i z góry zapowiedziano, że ustawa nie otrzyma sankcyi.

Nie pozostawało nic innego, jak wziąć się do organizacyi obrony pożarnej w gminach wiejskich, określonej starą ustawą z r. 1786.

Na podstawie tej ustawy istniały w kilku powiatach kraju naszego wiejskie pogotowia pożarne. Za wzór do tej organizacyi służył powiat sokałski, którego wszystkie gminy wiejskie takie pogotowia pożarne posiadały. W powiecie tym piastował godność Prezesa powiatowego ś. p. Stanisław Polanowski, zacny i czcigodny Mąż, który na arenie naszego życia publicznego położył wielkie zasługi i od młodości aż do schyłku swego wieku popierał zawsze sprawy uczciwe, a w szczególności całą duszą oddany był sprawom strażactwa i pożarnictwa krajowego.

S. p. Stanisław Polanowski wydał do wszystkich gmin powiatu sokalskiego okólnik, wzywający gminy te do zakupna sikawek, beczkowsów, konewek blaszanych, do budowania magazynów i do ustanowienia pogotowi pożarnych. Z każdych pięćdziesięciu numerów domów

Stanisław Polanowski.

w gminie wybierano dziesięciu z młodzieży wiejskiej, którzy pod komendą jednego dziesiątnika, obowiązani byli w dzień i w nocy być pierwszymi dla gaszenia pożaru. Wykonania tych zarządzeń dopilnował osobiście ś. p. Stanisław Polanowski.

Na tym wzorze i skutkiem interwencji Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych, który wszystkim Wydziałom powiatowym w kraju sposób organizacji obrony pożarnej w gminach wiejskich zakomunikował, tudzież przy pomocy okólnika c. k. Namiestnictwa z dnia 6. października 1888 do c. k. Starostw, omawiającego sprawę organizacji obrony pożarnej w gminach wiejskich. z którego przebiegała szczerą chęć dopomożenia tej organizacji pożarnej, do roku 1897 istniało w kraju naszym 434 wiejskich pogotowi pożarnych — na przeszło 5000 gmin.

To stanowczo mało, organizacja powyższa zbyt powolnie postępowała!

Nie zadowalało to Krajowego też Związku ochotniczych straży pożarnych i dlatego Związek ten w roku 1896. udaje się do Wydziału Krajowego z opracowanym przez Dra Ludwika Ćwiklicera projektem organizacji obowiązkowych straży pożarnych w gminach wiejskich. Do projektu dołączonym był także odpowiedni regulamin. Wydział krajowy przyjmuje cały projekt z regulaminem i okólnikiem z dnia 5. marca 1897 do L. 55218/96 odnosi się do Wydziałów powiatowych z wezwaniem, aby w dobrze zrozumianym interesie gmin i całego kraju, szczerze zaopiekowały się sprawą niniejszą, aby na zasadzie §. 21. ustawy o Reprezentacji powiatowej wydały Zwierzchnościom gmin wiejskich zarządzenia w kierunku powzięcia uchwał, postanawiających wprowadzenie tej obowiązkowej obrony pożarnej, i wykonania tych zarządzeń dopilnowały.

Obowiązkowa obrona pożarna w gminach wiejskich zasadza się na tem, że każdy mężczyzna w wieku od 18 do 42 lat, zamieszkały w gminie, o ile nie jest dotknięty kalectwem, musi nieść pomoc na wypadek pożaru. Obrona ta obowiązuje w gminie wszystkich zarówno i nie naraża funduszków gminy na zbytne obciążenie jej człon-

ków kosztami, a względnie nie obciąża jednych więcej, niż drugich

W roku 1899 wydał Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych podręcznik dla obowiązkowych straży pożarnych w gminach wiejskich. Nakład wynosił 6000 egzemplarzy w dwóch językach: polskim i ruskim. Wydział krajowy aprobuując ten podręcznik, powtórzył swoje rozporządzenie z r. 1897 względem zaprowadzenia obowiązkowej obrony pożarnej w gminach wiejskich i cały nakład rzeczzonego podręcznika rozesłał bezpłatnie Wydziałom powiatowym celem rozdania go gminom.

W latach 1897, 1898, 1899 i do połowy roku 1900 na podstawie powyższego rozporządzenia Wydziału Krajowego zorganizowano obowiązkowe straże pożarne już w 682 gminach wiejskich kraju naszego.

Miejmy nadzieję, że Wydziały powiatowe, zabrawszy się do tej organizacyi energicznie, wykażą wkrótce, że nie istnieją gminy, któreby obrony pożarnej nie posiadały.

Ten sposób załatwienia piekącej kwestyi obrony pożarnej w gminach wiejskich uważa Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych za najodpowiedniejszy.

Gminy wiejskie, w których nie istnieją ochotnicze towarzystwa strażackie muszą organizować obowiązkowe straże pożarne, w gminach zaś posiadających ochotnicze straże pożarne, te obowiązkowe straże będą tworzyły kadry pomocnicze.

O pomocnicze straże pożarne dla tego rodzaju organizacyi tak ochotniczych jak i zawodowych w miastach i miasteczkach Krajowy Związek także się postarał.

Ustawa o policji ogniowej dla miast i miasteczek postanawia, że na wezwanie Naczelnika gminy (Burmistrza) lub Delegata gminy obowiązany jest każdy mieszkaniec gminy pod karą nieść pomoc przy gaszeniu pożaru, tudzież że osoby, przeznaczone do specjalnych

czynności przy pożarze, winne są stosować się do rozporządzeń kierującego ratunkiem. Na podstawie tych ustawowych postanowień wydał Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych instrukcję, która uzyskała aprobatę Wydziału krajowego, a następnie spowodował okólnik Wydziału krajowego z dnia 10. lipca 1899 do L. 35440 wzywający Wydziały powiatowe, aby skłoniły Zwierzchności miast i miasteczek (Magistraty) do organizowania pomocniczych straży pożarnych według wskazówek zawartych w instrukcyi, którą bezpłatnie wszystkim gminom miejskim i małomiejским rozdano.

Pomocnicze straże pożarne zorganizowano już w 99 miastach i miasteczkach.

W kraju naszym istnieją jeszcze straże pożarne szkolne, zorganizowane w szkołach rolniczych z uczniów tych szkół. Organizację tych straży pożarnych przeprowadził Krajowy Związek na żądanie Wydziału krajowego.

W organizacyi straży pożarnych fabrycznych, kolejowych, wojskowych i na obszarach dworskich Związek nie miał dotąd żadnego udziału.

B.

Związki okręgowe.

Organizacya Związków okręgowych przewidziana jest statutem Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych. Związki okręgowe nie są samoistnymi stowarzyszeniami, a tylko organami pomocniczymi Związku Krajowego.

Zadaniem tych Związków okręgowych jest dopomagać Związkowi krajowemu do spełniania jego zadań; wpływać na rozwój straży pożarnych ochotniczych już istniejących w okręgu, bez względu na to, czy do Związku krajowego przystąpiły, czy nie, przez udzielanie wskazówek i rad i przez delegowanie instruktorów do ćwiczeń; utrzymywać ewidencję ochotniczych straży

pożarnych w okręgu i zdawać peryodycznie sprawę Naczelnictwu Krajowemu o stanie i postępie obrony pożarnej w okręgu; czynić przedstawienia Wydziałom i Radom powiatowym, tudzież Radom miejskim i gminnym, ewentualnie Naczelnictwu Związku krajowego, jakich środków użyć potrzeba, aby gminom poszczególnym zabezpieczyć pomoc na wypadek pożaru; odbywać raz w roku zbiorowe okręgowe ćwiczenia straży pożarnych. każdorazowo w innej miejscowości okręgu, w których to ćwiczeniach oprócz straży miejscowej, mają brać udział delegacye straży pożarnych z okręgu.

Już na III. Walnym Zjeździe we Lwowie w r. 1887 uchwalono zająć się organizacją tych okręgowych Związków. Dr. Ludwik Ćwiklicer opracował projekt tej organizacyi. Projekt rozesłano do związkowych straży pożarnych z żądaniem poczynienia uwag. Gdy żadna ze związkowych straży pożarnych żądanych uwag nie nadesłała, postanowiono na posiedzeniu Rady zawiadowczej Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych w dniu 7. lipca 1888 uważać tę sprawę jako przedwczesną, a powrócono do niej na posiedzeniu dnia 5. października 1889 wskutek referatu Władysława Turckiego. Wówczas podzielono wszystkie związkowe strażę pożarne na 26 Związków okręgowych z siedzibami w Oświęcimiu, Suchej, Wieliczce, Bochni, Tarnowie, Nowym Sączu, Jasle, Brzozowie, Rzeszowie, Kolbuszowej, Jarosławiu, Cieszanowie, Przemyśle, Lwowie, Samborze, Sokalu, Złoczowie, Rohatynie, Stanisławowie, Kołomyi, Horodence, Buczaczu, Czortkowie, Trembowli, Tarnopolu i w Borszczowie.

Związki okręgowe otrzymały regulamin i Delegatów Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych, obowiązanych czuwać nad całą akcją.

W r. 1890 wchodzi w życie Związki okręgowe w Oświęcimiu, w Trembowli, w Przemyśle i w Stanisławowie; w roku 1891 w Kolbuszowej i w Kołomyi, w roku

1893 w Bochni; w roku 1894 w Tarnowie. Na tem się skończyło na razie. Innych Związków okręgowych Delegaci nie zorganizowali. Związki okręgowe w Trembowli, w Stanisławowie, w Kołomyi, bardzo prędko skończyły swój żywot, trzymały się jeszcze dość długo w Oświęcimiu, Kolbuszowej, Bochni i w Tarnowie, wytrwał zaś do nowej organizacyi tylko Związek okręgowy w Przemyśle.

Regulamin dla Związków okręgowych z tej pierwszej próby postanawiał, że Związek okręgowy może być utworzony wtenczas, jeżeli przynajmniej pięć ochotniczych straży pożarnych do jego utworzenia przystąpi, lecz wcale nie zabezpieczał Związkom okręgowym dochodu na wydatki administracyjne. Prawdopodobnie te dwie okoliczności niekorzystnie wpływały na organizację tych Związków okręgowych.

W roku 1899 przeprowadził Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych reorganizację, a właściwie drugą próbę organizacyi okręgowych Związków. Wydał nowy regulamin, w którym zapewnił Związkom okręgowym dochód na wydatki kancelaryjne w formie subwencyi, wynoszącej połowę zwykłych rocznych wkładów zapłaconych przez straże pożarne w okręgu, cały zaś kraj, a właściwie wszystkie w kraju istniejące och. straże pożarne, podzielił na siedmnaście okręgów wedle powiatów.

Do okręgu I. przydzielone zostały ochotnicze straże pożarne w powiatach: Biała, Żywiec, Wadowice, Chrzanów.

Do okręgu II. w powiatach: Kraków, Wieliczka, Bochnia i Myślenice.

Do okręgu III. w powiatach: Limanowa, Nowy Sącz, Nowy Targ, Grybów, Gorlice.

Do okręgu IV. w powiatach: Brzesko, Dąbrowa, Mielec, Pilzno, Tarnów.

Do okręgu V. w powiatach: Brzozów, Jasło, Krosno, Lisko, Sanok.

Do okręgu VI. w powiatach: Kolbuszowa, Nisko, Ropczyce, Rzeszów, Tarnobrzeg.

Do okręgu VII. w powiatach: Dobromil, Jaworów, Mościska, Przemyśl.

Do okręgu VIII. w powiatach: Cieszanów, Jarosław, Łańcut.

Do okręgu IX. w powiatach: Drohobycz, Rudki, Sambor, Stary Sambor (dawniej Staremiasto), Stryj, Turka.

Do okręgu X. w powiatach: Bóbrka, Gródek, Lwów, Żydaczów.

Do okręgu XI. w powiatach: Rawa, Sokal, Żółkiew.

Do okręgu XII. w powiatach: Brody, Kamionka Strumiłowa, Złoczów.

Do okręgu XIII. w powiatach: Brzeżany, Podhajce, Przemyślany, Rohatyn.

Do okręgu XIV. w powiatach: Skałat, Tarnopol, Trembowla i Zbaraż.

Do okręgu XV. w powiatach: Borszczów, Czortków, Husiatyn.

Do okręgu XVI. w powiatach: Bohorodczany, Buczacz, Dolina, Kałusz, Stanisławów, Tłumacz.

Do okręgu XVII. w powiatach: Horodenka, Kołomyja, Kossów, Śniatyn, Nadwórna i Zaleszczyki.

Czternaście Związków okręgowych na podstawie powyższego podziału już zorganizowano, pozostają jeszcze do organizacyi Związki okręgowe: II. i XVII. Związek okręgowy XIV. połączono na razie ze Związkiem okręgowym XV., bo w okręgu tym istnieją tylko cztery związkowe straże pożarne.

C

Zaprowadzenie jednolitości w umundurowaniu i uzbrojeniu strażackim.

Jeszcze na V. Krajowym Zjeździe strażackim mieszkańcy miasta Przemyśla przypatrywali się ze złośliwym uśmiechem strażakom, na Zjazd przybyłym, a przybranym w fantastyczne mundury, które jakkolwiek urozmaicały widok, nie mogły widza przekonać o tem, że n. p. kity z końskich ogonów na hełmach, szcych złoty, szerokie lampasy i inne tym podobne świecidełka są niezbędne do gaszenia pożarów. Dziwną i śmieszną wydawała się także niejednolitość co do odznak starszeństwa i uzbrojenia ochotniczych straży pożarnych.

Dopiero po usilnych staraniach Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych, po bezustannem wytykaniu tej śmieszności, bądź to listami do Komend strażackich, bądź też za pośrednictwem czasopisma związkowego, już bardzo mało, a może już zupełnie nie istnieją takie straże pożarne, któreby nie stosowały się do wydanego przez Krajowy Związek regulaminu, określającego dokładnie krój i kolor sukna, części umundurowania, odznaki dla starszyny korpusu i uzbrojenie strażackie.

Celem unormowania i ujednostajnienia sposobu prowadzenia kancelaryi we wszystkich strażach związkowych, wydane zostały przez Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych druki manipulacyjne na deklaracje przystąpienia, karty przyjęcia, księgę członków, księgę magazynową, protokół podawczy, wezwania, pokwitowania magazynowe, inwentarz, dziennik kasowy, statystykę, księgę pogotowia, dzienny rozkaz, tygodniowy rozkaz, sprawozdania o pożarze, księgę rewizyi ogniowych, wykaz członków pomocniczej straży pożarnej i na wykaz członków obowiązkowej straży pożarnej.

Druki te odstępuje Związek po cenie nakładu.

D.

Udzielanie wskazówek i materyjalnej pomocy.

Najważniejszymi i do skutku wiodącymi środkami, którymi Krajowy Związek udzielał wskazówek do racjonalnego prowadzenia obrony pożarnej, były opisane w następnym rozdziale kursa pożarnictwa i — lustracye.

Że lustracye są środkiem do czuwania nad rozwojem straży pożarnej, że one pouczają i stały się niezbędnymi, niema dwóch zdań. Nie pomijając tej okoliczności, że lustratorowie podczas każdej lustracyi przeprowadzali szkołę strażacką, że wytykali błędy i wady w korpusach, naprawiali zerwane stosunki pomiędzy gminami a strażami, zaznaczyć się musi, że oprócz tych moralnej natury korzyści, każda prawie zlustrowana ochotnicza straż pożarna odnosiła korzyść materyjalną, albowiem na wnioski lustratorów, którzy spostrzegli braki w przyrządach pożarnych lub brak subwencyi, udawał się Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych do wyższych władz, bądź to o zaopiekowanie się strażą pożarną, bądź też o zmuszenie gminy do sprawienia przepisanych i potrzebnych przyrządów, przyborów pożarnych lub o przyznanie subwencyi.

Dla lustratorów wydał Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych osobną instrukcyę, z której także korzystają lustratorowie Wydziałów powiatowych przy lustracyi straży pożarnych, nie należących do Krajowego Związku.

Lustracye przeprowadzono ogółem w 357 miejscowościach, wliczając także lustracye obrony pożarnej w miejscach kąpielowych i klimatycznych. Te ostatnie lustracye wykazały, że obrona pożarna w tych miejscowościach, co najmniej pozostawia bardzo a bardzo wiele do życzenia, że pod względem wykonywania tej obrony pożarnej w niektórych miejscowościach pa-

nują wprost dzikie stosunki, że powołane do czuwania nad bezpieczeństwem ogniowem Zwierzchności gminne prawie nic nie zdziałały, a liczne nawoływania, upomnienia i zarządzenia tak Wydziału krajowego, jakoteż dotyczących Wydziałów powiatowych ignorują, nic nie robią, a jeżeli coś robią, to tylko „ut aliquid fecisse videatur“. Gdy nie można było wyczekiwać, aż jakie nieszczęście, katastrofa, zrobi tę sprawę aktualną i aby tę obronę pożarną w naszych zakładach kąpielowych i zdrojowych, tudzież klimatycznych naprawić, odniósł się Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych do Wydziału krajowego o wydanie energicznych zarządzeń, dążących do naprawy tej obrony pożarnej. Wnioski Krajowego Związku ochotniczych Straży pożarnych zostały przychylnie przyjęte i załatwione.

W czasie od pierwszego do trzeciego Zjazdu nie odbywano lustracyi, bo nie było na ten cel funduszków. W następnych zaś czasokresach od Zjazdu do Zjazdu przeprowadzono lustracje:

1) od	III.	do	IV.	Zjazdu w miejscowościach	38
2) „	IV.	„	V.	„	73
3) „	V.	„	VI.	„	27
4) „	VI.	„	VII.	„	13
5) „	VII.	„	VIII.	„	125
6) „	VIII.	„	IX.	„	81
Razem					357

Lustracje związkowych straży pożarnych, pogotowi pożarnych i obrony pożarnej w miejscach klimatycznych i kąpielowych przeprowadzali: Bahr Antoni, Bayger Witold, Dr. Ćwiklicer Ludwik, Jasica Jan, Jamrowicz Mikołaj, Köhler Maryan, Koblański Aleksander, Karaśński Franciszek, Lankosz Jan, Locher Augustyn, Nowicki Emil, Maresz Ferdynand, Dr. Miczyński Zygmunt, Mühlh Władysław, ś. p. Piotrowski Aleksander, Sygiericz Emanuel, Książę Sapieha Adam, ś. p. Ważeński Franciszek, Dr. Maiss Ferdynand i Szczerbowski Antoni.

Udzielanie strażom pożarnym wskazówek należy do najważniejszych postanowień statutu Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych, to też był on zawsze przedmiotem troskliwej opieki i działowi temu poświęcono największą część czasu i funduszków. Ciągłe wysyłano odezwy do osób wpływowych z prośbą o zakładanie straży pożarnych, wysyłano wzory statutów i regulaminów, wskazówki dla zakładających straże pożarne, pośredniczono przy zatwierdzaniu statutów straży pożarnych, uczono jak przystąpić do organizacji i podziału korpusu, wydawano rady w wyborze starszyny strażackiej, wydawano czasopismo, podręczniki, instrukcje i t. p.

Ponieważ zaś przy każdej organizacji korpusu potrzebnymi są fundusze, przeto Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych gdzie tylko tego potrzeba wymagała i kasa związkowa dopuszczała, udzielał zapomóg bądź w gotówce, bądź w przyrządach i przyborach pożarnych.

Zapomogi te wynoszą w czasie:

a)	od III. do IV. Zjazdu	400'60 K.
b)	" IV. " V. "	1205'86 "
c)	" V. " VI. "	1054'— "
d)	" VI. " VII. "	4768'06 "
e)	" VII. " VIII. "	3319'66 "
f)	" VIII. " IX. "	1278'84 "

Razem 12027'02 K.

E.

Nadzór nad wykonywaniem policyi ogniowej.

Na okręgowem zgromadzeniu w Kętach dnia 28. września 1890 na wniosek Antoniego Szczerbowskiego uchwalono przedłożyć Radzie zawiadowczej Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych projekt ustalenia przy Wydziałach powiatowych lustratorów po-

licy ogniowej, których zadaniem będzie kontrolować w powiecie gminy, czy posiadają potrzebne do gaszenia pożarów przyrządy i czy utrzymują je w należytem stanie; dalej zakładać w porozumieniu z krajowym i okręgowymi związkami straże pożarne w powiecie, czuwać nad ich rozwojem i w końcu udzielać Wydziałom powiatowym opinii swej we wszystkich sprawach, dotyczących policji ogniowej w powiecie i t. p.

W rok później t. j. w roku 1891 wydaną została nowa ustawa o policji ogniowej dla miast i miasteczek, a Wydział krajowy zaważwał Wydziały powiatowe do oświadczenia, w jaki sposób przeprowadzony będzie nadzór nad wykonywaniem powołanej ustawy.

Równocześnie prawie odnosi się Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych do Wydziałów powiatowych z propozycją ustanowienia powiatowych inspektorów pożarnictwa, zaznaczając, że gdyby Wydziały powiatowe nie miały dostatecznych funduszków na utrzymania osobnych organów, któreby przy pomocy szerokich atrybucji, jakie nowa ustawa o policji ogniowej Wydziałom powiatowym nadaje, proponowany nadzór wykonywać mogły, wówczas Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych na stanowiska powiatowych inspektorów pożarnictwa zaproponuje Naczelników ochotniczych straży pożarnych, którzy funkcje te pełnić będą bezpłatnie i jedynie za zwrotem kosztów podróży i dyet w razie wyjazdu w dalsze okolice powiatu.

W sprawie tej poczynił Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych Wydziałom powiatowym najdalej idące ułatwienia, doręczono im instrukcje dla powiatowych inspektorów pożarnictwa, a nawet przesłano gotowe blankiety na pełnomocnictwa dla inspektorów i ułożono odezwy do gmin, zawiadamiające o wprowadzeniu w życie tej instytucji.

Kilkanaście Wydziałów powiatowych korzystało z tych rad, wskazówek i ułatwień i inspektorowie po-

żarnictwa jakiś czas urzędowali, od kilku jednakże lat ani słychu o tej instytucji.

Po ogłoszeniu reskryptu Wydziału krajowego z dnia 5. marca 1897 L. 55218/ex 96., którym zaprowadzoną została w gminach wiejskich naszego kraju obowiązkowa obrona pożarna, potrzeba nadzoru nad wykonywaniem ustawy z r. 1891 i organizacyi obowiązkowych straży pożarnych powiększyła się i stała się niezbędną.

Gdy bardzo dużo Wydziałów powiatowych do kontroli tej nie posiada zupełnie sił fachowych i kontroli tej nie wykonuje (Patrz sprawozdanie Sejmowej Komisji administracyjnej z dnia 13. marca 1899 L. 1408 o przedłożeniu w sprawie podatku ogniowego, w którym nadmieniono: „Wydziały powiatowe powołane w pierwszym rzędzie do pracy na tem polu (na polu rozwoju pożarnictwa krajowego. — *Przyp. Red.*) nie wszędzie spełniają swe obowiązki“), postanowił Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych nadzór nad wykonywaniem policyi ogniowej w kraju oddać Związkowi okręgowym, które powinny być przez Wydziały powiatowe odpowiednio subwencyonowane, a z Naczelników okręgowych i tychże Zastępców utworzyć cały zastęp prawie zawsze fachowych, a stanowczo zawsze chętnych powiatowych czy okręgowych inspektorów pożarnictwa.

F.

Kursa pożarnictwa.

Ustawa o policyi ogniowej z dnia 10 lutego 1891 (Dz. u. k. Nr. 18.) ma dla naszego kraju doniosłe znaczenie. Jak już w jednym z poprzednich rozdziałów wykazano, tylko 40 miasteczek nie posiada obrony pożarnej. Aby jednak ta obrona pożarna we wszystkich miastach i miasteczkach, gdzie już jest zorganizowaną, mogła być skuteczną, należało postarać się o ludzi, którzyby pouczali strażę pożarną o sposobach ga-

szenia pożarów, o sposobie przeprowadzania ćwiczeń z przyrządami pożarnymi, w ogóle ludzi przygotowujących straże pożarne do walki ze strasznym żywiołem.

Ustawa zaprowadza instruktorów pożarnictwa.

Do roku 1891 praktykowany był taki zwyczaj, że do nowo zawiązującej się straży pożarnej sprowadzano z większego miasta instruktora, który straż tę zaznajamiał z najpotrzebniejszymi zasadami pożarnictwa. Instruktor taki, mając ściśle wyznaczony czas, ograniczał się na objaśnienie najogólniejszych zasad i najpotrzebniejszych ćwiczeń, które rychło uleciały z pamięci. Nauka taka, jeżeli przypadkiem nie była kosztowną, to w każdym razie nie mogła być zadowalającą.

Ażeby miastom i miasteczkom samym ułatwić zawiązywanie straży pożarnych w myśl tej nowej ustawy, ażeby uchronić je od wydatków na stałych płatnych instruktorów, a zarazem dać im możliwość zorganizowania takiej straży pożarnej, któraby mogła spełniać swoje zadanie dobrze, postanowił V. Walny Zjazd strażacki w Przemyśle na wniosek Antoniego Szczerbowskiego przeprowadzać we Lwowie dwutygodniowe kursa nauki pożarnictwa, na któreby czy to miasto, czy też straż pożarna wysyłały osoby, upatrzone na przyszłych instruktorów straży pożarnych.

Uchwała ta została częściowo już w dwóch następnych latach wykonana.

W roku 1892 odbył się w Oświęcimiu pierwszy krajowy kurs pożarnictwa, w roku 1893 zaś drugi taki kurs w Bochni.

Kursa te trwały tylko po ośm dni.

Do całkowitego wykonania uchwały Zjazdu w Przemyśle przystąpił Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych w roku 1896 przeprowadzając czternastodniowy kurs pożarnictwa we Lwowie. Później odbyły się jeszcze dwa takie krajowe kursa pożarnictwa. Kurs

w roku 1897 był czwartym z rzędu, a kurs w roku 1899 piątym krajowym kursem nauki pożarnictwa.

Kurs pożarnictwa w Oświęcimiu odbył się w dniach od 8—14 sierpnia 1892, kurs w Bochni od 6—13 sierpnia 1895. Obydwa kursa prowadził ś. p. Aleksander Piotrowski.

Na zakończenie kursów odbyły się egzamina w obec Komisji egzaminacyjnej. W skład tej Komisji oprócz kierownika kursu ś. p. Aleksandra Piotrowskiego wchodził:

a) dla kursu w Oświęcimiu: Bruno Hryniewicz ze Lwowa (przewodniczący), Edmund Krzysztoforski z Kęt, Antoni Szczerbowski i Jan Stankiewicz z Oświęcimia, tudzież Józef Medwecki ze Zatora;

b) dla kursu w Bochni: Bruno Hryniewicz, Dr. Zygmunt Miczyński z Wieliczki i Władysław Turski z Krakowa.

Na kurs w Oświęcimiu zgłosiło się 33 uczestników z różnych stron kraju, a jeden także ze Szląska austriackiego; na kurs w Bochni 41 frekwentantów.

Komisye egzaminacyjne kursów pożarnictwa w Oświęcimiu i w Bochni orzekały o wydaniu świadectw dla uczestników tych kursów według następującej nomenklatury kwalifikacyjnej:

- a) świadectwo na samodzielnego komendanta korpusu;
- b) na komendanta oddziałowego;
- c) na prądnika.

Na kursie w Bochni wprowadzono nadto świadectwa na:

- d) naczelnika korpusu i
- e) na instruktora.

Kursa pożarnictwa w Oświęcimiu i w Bochni wydały 9 uzdolnionych kandydatów na samodzielnych komendantów korpusów i organizatorów, 9 na naczelników korpusów, 4 na instruktorów, 21 na komendantów oddziałowych i 17 na prądników.

Dla krajowych kursów we Lwowie, które się odbyły: a) trzeci z rzędu w czasie od 19. lipca do 2. sierpnia 1896 b) czwarty z rzędu w czasie od 16. do 30. maja 1897 c) piąty z rzędu w czasie od 4. do 18. maja 1899 wydany został osobny regulamin. Naukę podzielono na dwie części: a) na teoretyczną i b) na praktyczną.

Już na krajowym kursie trzecim z rzędu a pierwszym we Lwowie wprowadzono na wniosek Dra Karola Kowalskiego naukę o zakładaniu opatrunków i o pierwszej pomocy w nagłych wypadkach przed przybyciem lekarza. Na kursach we Lwowie wprowadzono także naukę wioślowania, a nadto na kursie piątym z rzędu (trzecim we Lwowie) naukę gimnastyki.

Naukę teoretyczną, ćwiczenia rzędowe i szkołę sygnałów przeprowadzał Antoni Szczerbowski, naukę o zakładaniu opatrunków i pierwszej pomocy w wypadkach nagłych Dr. Karol Kowalski; ćwiczenia z przyrządami pożarnymi przeprowadzali Hilary Eliasiewicz i Witold Bayger, naukę wioślowania Bruno Hryniewicz, a naukę gimnastyki Romuald Kwiatkowski.

Do Komisji egzaminacyjnej oprócz nauczycieli, których wyżej wyszczególniono, należeli: Dr. Alfred Zgórski i Paweł Praun, jako przewodniczący, tudzież Henryk Rewakowicz i Robert Klein.

Kierownikiem kursów był Paweł Praun, a jego adjutantem Antoni Szczerbowski. Celem przypatrzenia się i przekonania o pożyteczności takich kursów delegował Wydział krajowy swoich członków: Dra Józefa Wereszczyńskiego i Adolfa Vayhingera jako kierowników Departamentu I.

Zadaniem krajowych kursów nauki pożarnictwa, które się we Lwowie odbyły, było przygotowanie i wykształcenie strażaków na instruktorów straży pożarnych i udzielanie wiadomości potrzebnych do porządnego i systematycznego prowadzenia obrony pożarnej. Cel ten

odpowiadał w zupełności intencyom wniosku Szczerbowskiego i uchwale V. Krajowego Zjazdu strażackiego w Przemyślu.

Po skończonych kursach i po egzaminach wydane zostały świadectwa:

- a) na instruktorów przy strażach pożarnych w miastach;
- b) na instruktorów przy strażach pożarnych wiejskich.

Uzdolnienie na tych instruktorów było dwojakie: zupełne i dostateczne.

Osobny ustęp w świadectwach stanowiło orzeczenie co do uzdolnienia w nauce o udzielaniu pierwszej pomocy w przypadkach nagłych i o zakładaniu opatrunków za zezwoleniem i pod okiem lekarza.

Kursa te wydały spory szereg krzewicieli nauki pożarnictwa, uczestnicy tych kursów wywieźli dużo wiadomości fachowych, aby na prowincyi poprawiać zaniedbane pożarnictwo, poznali, że nauki pożarnictwa płytko traktować nie można!

Kursa pożarnictwa we Lwowie wydały:

- a) 40 zupełnie a 30 dostatecznie uzdolnionych instruktorów dla straży pożarnych w miastach,
- b) 11 zupełnie a 7 dostatecznie uzdolnionych instruktorów dla straży pożarnych w gminach wiejskich.

Z powyższych uznał Dr. Karol Kowalski 75 za uzdolnionych do udzielania o pierwszej pomocy w przypadkach nagłych i o zakładaniu opatrunków za zezwoleniem i pod okiem lekarza.

Niezależnie od tych ogólnych krajowych kursów pożarnictwa, przeprowadzał także Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych kursa powiatowe, lokalne, z pisarzami gminnymi i w szkołach rolniczych.

Kursa lokalne odbywały się na żądanie Komend związkowych straży pożarnych i trwały po 2—3 dni; kursa powiatowe, które trwały po 5 dni urządzano na

żądanie Wydziałów powiatowych, brali w nich udział delegaci poszczególnych ochotniczych straży pożarnych z powiatu; kursa z pisarzami gminnymi odbywały się na żądanie Wydziału krajowego z uczestnikami kursów dla pisarzy gminnych; przez trzy dni trwały także kursa urządzane w krajowych niższych szkołach rolniczych na żądanie Dyrekcyi tych szkół i wskutek zarządzenia Wydziału Krajowego.

G.

Wydawnictwo czasopisma, podręczników, broszur itp.

Żaden objaw w życiu społeczeństw oświeconych nie daje tak dobrej miary o zainteresowaniu się pewną gałęzią czy to umiejętności, czy pracy, jak piśmienictwo. Dowodem tej prawdy dziejowej jest u nas pożarnictwo.

Polska literatura pożarnicza do roku 1887 była bardzo uboga, bo do tego mniej więcej czasu pożarnictwo było u nas w kolebce. Oprócz obszerniejszego treścią podręcznika p. t. „Praktyczne wskazówki urządzania straży ogniowej i gaszenia pożarów“, ułożonego i wydanego w roku 1869 przez Pawła Prauna, inspektora miejskiej straży pożarnej we Lwowie i broszury p. t. „Policya ogniowa u nas i zagranicą“ napisanej i wydanej w roku 1878 przez Wincentego Eminowicza, naczelnika straży pożarnej w Krakowie, nie istniały żadne poważniejszej treści i ogólne, lub publiczne znaczenie mające wydawnictwa. Ochotnicza straż pożarna we Lwowie wydała kilka jednodniówek z okazji różnych uroczystości i poemat dramatyczny Władysława Ordona p. t. „Na strażnicy“, poświęcony I. Zjazdowi strażackiemu we Lwowie. Aleksander Koblański z Kolbuszowej wydał i rozszerzył różne przepisy strażackie, Andrzej Myszal z Zabierzowa wydał wzorowane na podręczniku Pawła Prauna wska-

zówki dla straży pożarnych wiejskich, wreszcie tu i ówdzie drukowano w strażach pożarnych statuty i regulaminy służbowe.

Rok 1887 stanowi stanowczy, a dodatni zwrot pod tym względem.

Dnia 1. maja 1887 za staraniem i dzięki zapobiegliwości dra Alfreda Zgórskiego wychodzi pierwszy numer czasopisma p. t. „Przewodnik pożarniczy — Związek“, a w przeciągu kilku lat następnych aż do połowy r. 1900 cały szereg różnych broszur z instrukcjami i podręczników. Dzisiaj szcząc się rozwojem pożarnictwa, poszczycić się możemy naszą literaturą pożarniczą.

Czasopismo jest miesięcznikiem i organem krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych i do roku 1896 wychodziło pod tytułem: „Przewodnik pożarniczy Związek“; zaś od 1. stycznia roku 1897 opuszczono w tytule wyraz „Związek“.

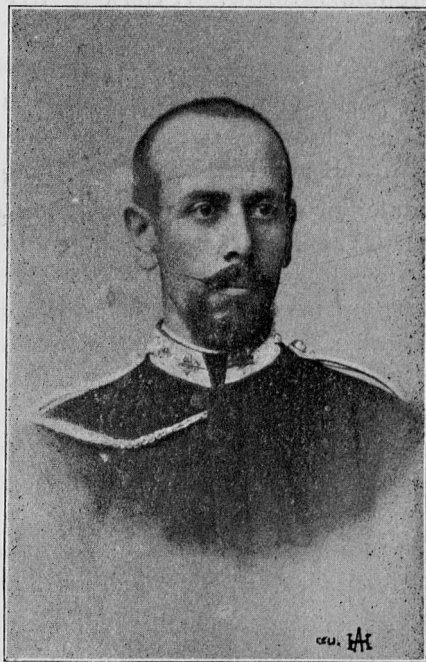
Czasopismo to zamieszczało wiadomości z techniki pożarniczej, opisy przyrządów i przyborów pożarnych, sprawozdania z posiedzeń i czynności towarzystw strażackich, kronikę pożarów i rozmaitości. Pierwszym głównym i odpowiedzialnym redaktorem czasopisma tego był ś. p. Aleksander Piotrowski, który był także pierwszym sekretarzem Rady zawiadowczej Krajowego Związku.

Ś. p. Aleksander Piotrowski położył wielkie zasługi około rozwoju tego pisma i około rozwoju pożarnictwa krajowego. Przejęty duchem strażackim, oddany całą duszą celom strażackim, pracował dużo dla celu, któryśmy ukochali.

W roku 1888 wydaje Aleksander Piotrowski podręcznik p. t. „Regulamin musztry porządkowej dla ochotniczych straży pożarnych“ z rycinami i sygnałami.

W roku 1890 wydaje krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych dzieło p. t. „Podręcznik dla ochot-

tnicznych staży pożarnych". Nad ukończeniem tego dzieła pracowali dr. Alfred Zgórski i Aleksander Piotrowski, a dr. Ludwik Ćwiklicer uzupełnił je „Instrukcją sanitarną". Wydaniem tego dzieła oddał Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych ważną usługę strażom pożarnym, a zarazem przyczynił się do wprowadzenia jednolitości w urzędzeniu, umundurowaniu, sygnałach i t. p. u wszystkich straży w kraju. Wy-

Aleksander Piotrowski.

danie takiego podręcznika okazało się więc i z tego powodu pożytecznem, gdyż nauka o pożarnictwie dawniej w korpusach strażackich ograniczała się na pobieżnem zaznajamianiu się z przyrządami pożarnymi i mustrze, prowadzonej tradycyjnie i nie systematycznie o rozlicznych wyrazach w komendzie i według sposobu wi-

dzenia uczącego. Za wydanie tego podręcznika, zawierającego wiele cennych wskazówek dla organizacyi i działalności straży ochotniczych, otrzymał Związek uznanie od Wydziału krajowego.

W roku 1896 dnia 26. lipca poczęło wychodzić w Jarosławiu pod redakcją Antoniego Szczerbowskiego nowe pismo miesięczne p. t. „Przyjaciel straży pożarnej“. Po sześćcio-miesięcznym żywocie upadło dla braku prenumeratorów. Wydawcą był Ludwik Styryna w Jarosławiu.

Dnia 1. marca 1896 wydaje krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych „Podręcznik dla oddziałów sanitarnych ochotniczych straży pożarnych“, przez dra Karola Kowalskiego ze Lwowa.

Po nieudanej próbie wydawnictwa czasopisma p. t. „Przyjaciel straży pożarnej“ próbuje Antoni Szczerbowski do spółki ze ś. p. Wiktorem Latinikiem, ówczesnym naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej w Jarosławiu, wydawać osobne broszurki, zawierające artykuły z dziedziny pożarnictwa, obrazki dramatyczne i t. p. pod tytułem: „Biblioteka strażacka“. W roku 1895 nakładem ś. p. Wiktora Latinika wyszło już pięć zeszytów tej „Biblioteki strażackiej“, które zawierały:

Nr. 1 „O ratunkowej służbie strażackiej podczas powodzi i różnych nieszczęśliwych wypadków“*).

Nr. 2. „Noc na pogotowiu“, obrazek dramatyczny z życia strażackiego w jednej odsłonie*).

Nr. 3. „Poskromiona nienawiść“, fraszka sceniczna w dwóch odsłonach, oryginalnie napisana przez Antoniego Bahra.

Nr. 4. „Regulamin oddawania ostatniej usługi zmarłym członkom ochotniczych korpusów strażackich“*).

*) Przez Antoniego Szczerbowskiego.

Nr. 5. „Wigilia Strażaka“ w 5 obrazach przez Antoniego Bahra.

W roku 1896 wyszedł jeszcze Nr. 6 tej „Biblioteki strażackiej“ i obejmował: „Podręcznik dla pogotowi pożarnych w gminach wiejskich“*) nakładem ś. p. Wincentego Szafrana, kupca i adjutanta ochotniczej straży pożarnej w Jarosławiu.

Z końcem grudnia 1896 r. obejmuje redakcyę „Przewodnika pożarniczego“ Antoni Szczerbowski, mianowany sekretarzem Rady zawiadowczej Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych. Format, tytuł i winieta czasopisma wskutek uchwały Komitetu redakcyjnego, który odtąd stale urzęduje, zostały zmienione, a program pisma co do treści podzielono na sześć stałych części.

Szczerbowski redaguje także dalej „Bibliotekę strażacką“. W latach następnych wyszło we Lwowie 19 zeszytów tej „Biblioteki strażackiej“:

Nr. 7. „Na wesołe chwile“*).

Nr. 8. „O chemii w pożarnictwie“, przez Antoniego Bahra.

Nr. 9. „Przeciw ogniom kominowym“*).

Nr. 10. „Regulaminy obrad“.

Nr. 11. „Na strażnicy“, scena dramatyczna przez Władysława Ordoną.

Nr. 12. „Znaki do planów sytuacyjnych“*).

Nr. 13. „Pożarnictwo w jego historycznym rozwoju“, przez Antoniego Bahra.

Nr. 14. „Wskazówki zdrowotne dla ochotniczych straży pożarnych“, napisał dr. Karol Kowalski.

Nr. 15. „Instrukcyja dla lustratorów ochotniczych straży pożarnych“*).

*) Przez Antoniego Szczerbowskiego.

Nr. 16. „Poświęcenie Strażaka“, obrazek z życia strażackiego w 2 odsłonach, napisał wierszem Adolf Szczerbowski.

Nr. 17. „Szkola pożarnictwa“, Część pierwsza (Rodzaje straży pożarnych, ich organizacja, ustawy, statuty i regulaminy)*).

Nr. 18. „Sygnały dwutonowe“*).

Nr. 19. „Instrukcja do odbywania rewizji ognio-
wych w miastach i miasteczkach“*).

Nr. 20. „Dodatek do podręcznika dla ochotniczych
straży pożarnych“ (Regulamin ćwiczeń z linewką ratun-
kową, worem i kocem ratunkowym*).

Nr. 21. „Pomocnicze straże pożarne w miastach
i miasteczkach“*).

Nr. 22. „Szkola pożarnictwa“, Część druga (Nauka
o przyrządach i przyborach pożarnych)*).

Nr. 23. „Obrona pożarna w gminach wiejskich*
w języku polskim i ruskim.

Nr. 24. „Szkola pożarnictwa“, Część trzecia (Taktyka
pożarna. Szkoła sygnałów. Kancelarya)*).

Szereg tych zeszytów kończy Nr. 25. zawierający
książkę pamiątkową p. t.: „Krajowy Związek ochotni-
czych straży pożarnych w Galicyi i Lodomeryi z Wiel-
kiem Księstwem Krakowskiem. 1875—1900“*).

Z numerów 17. 22. i 24. „Biblioteki strażackiej“
utworzony został osobny podręcznik, o 249 stronicach,
zatułowany: „Szkola pożarnictwa“*), który w pytaniach
i odpowiedziach zestawia całą teoretyczną część nauki
pożarnictwa, dla instruktorów podczas szkoły strażackiej,
jaką nasze straże pożarne w miesiącach zimowych prze-
prowadzają.

Od roku 1897 począwszy wydaje Krajowy Związek
ochotniczych straży pożarnych kalendarz strażacki,
w kieszonkowym formacie, zawierający oprócz zwy-

*) Przez Antoniego Szczerbowskiego.

kłego kalendarza, różne instrukcje i pouczenia dla strażaków.

Z okazji krajowego Zjazdu w Dobromilu w roku 1897 wydana została broszura p. t. „Jednodniówka Dobromilska“, a w tym samym roku wydał Józef Zagórski, naczelnik zawodowej straży pożarnej w Przemyśle, podręcznik p. t. „Wskazówki służbowe dla straży pożarnych król wolnego miasta Przemyśla“.

W roku 1899 wydaje Apolinary Stokowski książeczkę p. t. „Dzieci — Ostrożnie z ogniem i ze światłem!“

Oto spory, jak na nasze stosunki wykaz prac, które w ostatnim dziesiętku lat lukę w naszej literaturze pożarniczej zapełniły.

H.

Kasa Zapomóg.

Z dniem 1. stycznia 1897 roku, zgodnie z wolą ogółu strażactwa krajowego otwartą została przy krajowym Związku ochotniczych straży pożarnych strażacka Kasa Zapomóg.

Instytucja to wielkiej wagi tak dla całego krajowego strażactwa, jak i poszczególnych korpusów, to też niedziw, że wszyscy poważnie myślący strażacy powitali ją z wielką radością!

Przez nią posuwamy się o jeden wielki krok naprzód, zdążając za strażactwem krajów zachodnich, przez nią stajemy się więcej samodzielnymi w obec zagranicy, więcej solidarnymi na wewnątrz i bezsprzecznie silniejszymi materialnie, a nawet i moralnie.

„Pomagaj sam sobie!“ — oto hasło czasów dzisiejszych, wynikające z poczucia własnej ochrony, oparte na własnej energii, a w zastosowaniu do praktycznego

*) Przez Antoniego Szczerbowskiego.

życia, dające silną podstawę do rozwoju wszelakich jednostek i korporacji, tudzież zaufanie we własne siły.

Początek tej Kasy Zapomóg szczęśliwie zrobiony! Opatrzność Boża czuwa nad tem dziełem ludzkiej ręki, nad dziełem dra Alfreda Zgórskiego, zastępcy naczelnika krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych, któremu strażacka Kasa Zapomóg zawdzięcza swój nadzwyczaj szybki rozwój, i trwałą egzystencję, aby nieść pomoc w nieszczęściu tym, którzy bliźnich w nieszczęściu ratować wzięli sobie za zadanie!

Żelazny fundusz strażackiej Kasy Zapomóg z dniem 30. czerwca 1900 wynosi 18.053³/₅₈ Koron.

Do pierwszych założycieli tego żelaznego funduszu zaliczamy: ś. p. księdza Jakóba Kerschkę ze Stanisławowa, dra Ludwika Ćwiklicera z Dobromila i Stanisława Chłopickiego z Zawałowa, którzy na VII. krajowym Zjeździe strażackim w Stanisławowie w r. 1895 na cele strażackiej Kasy zapomóg po 200 Koron przeznaczili.

Znacznym datkiem Adama księcia Sapiehy, bo 800 Koron wynoszącym, a następnie datkami różnych władz autonomicznych, Towarzystw asekuracyjnych i mniejszymi datkami osób prywatnych fundusz ten zasilany, do VIII. krajowego Zjazdu strażackiego w Dobromilu w roku 1897 wzrósł do sumy 8316³/₃₂ Koron.

Do powiększenia obecnego stanu tego żelaznego funduszu strażackiej Kasy Zapomóg przyczyniło się „Krakowskie Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń“, przelewając do tej Kasy Zapomóg na czas jej istnienia t. zw. „Fundusz kalek straży pożarnych“, który wynosi 6540⁸/₈₆ Koron.

Ogólny majątek Kasy Zapomóg wynosi z dniem 30. czerwca 1900 sumę 22.940⁹/₉₄ Koron.

Na rubrykę dochodu składają się: wkładki towarzystw związkowych, które do Kasy Zapomóg przystąpiły, odsetki od walorów i gotówki oraz zyski na za-

kupnie walorów i t. p. Wkładki roczne od każdego czynnego członka związkowej straży pożarnej, która do Kasy Zapomóg na podstawie osobnej deklaracji przystąpiła, wynoszą po 40 groszy. Wkładki te wyniosły dotąd 4761.40 Koron, a pobrane zostały od czynnych członków ochotniczych straży pożarnych, którzy do Kasy Zapomóg należą, t. j. wykonują wszystkie przepisy wydane dla tej Kasy Zapomóg regulaminu. Walory zakupione w Banku krajowym przedstawiają wartość 20.200 Koron, przechowane są one w depozycie Banku krajowego, gdzie także lokuje się wszelką gotówkę. Odsetki od tej gotówki, od walorów i zysk na zakupie tych walorów — wynoszą dotąd 2211.76 Koron.

Administracja Kasy Zapomóg prawie nic nie kosztuje. Wszelkie sprawy tej Kasy załatwiają dr. Alfred Zgórski i dr. Karol Kowalski przy pomocy personelu kancelaryjnego.

Za 40 groszy rocznie mają czynni członkowie straży pożarnych, należących do Kasy Zapomóg, prawo do następujących zapomóg w razie uszkodzenia przy wszelkiego rodzaju służbie strażackiej:

a) po 2 korony dziennie w razie przejściowej nieudolności do pracy, nie dłużej wszakże jak przez 90 dni;

b) 1000 Koron jednorazowo w razie zupełnej nieudolności do pracy.

W razie śmierci członka straży pożarnej, który należy do Kasy Zapomóg, otrzymuje jego rodzina jednorazowe wsparcie w kwocie 500 Koron.

Wsparc takich wypłaciła już Kasa Zapomóg:

a) za przejściową nieudolność do pracy	
94 strażakom w sumie	1353 Koron
b) 2 wdowom po strażakach w Wieliczce	
i w Jaworowie, zmarłym wskutek	
wypadku w służbie strażackiej (jednej	
500 K., a jednej w drodze łaski 250 K.)	750 „
Razem	2103 Koron.

Zanim Kasa Zapomóg weszła w życie starał się Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych o utworzenie osobnego działu dla zabezpieczenia strażaków w Krakowskiem Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń, w Zakładzie ubezpieczeń robotników od wypadków dla Galicyi i Bukowiny i w Wiedeńskim ogólnym zakładzie ubezpieczeń.

Dobrze się jednak stało, że rokowania z powyższemi instytucjami nie przysły do skutku, bo śmiało twierdzić możemy, że tak dobrych warunków dla strażaków nigdziebyśmy nie uzyskali, a nadto Kasa Zapomóg zaspokaja na razie potrzeby naszego strażactwa i szczyci się także uznaniem Wydziału krajowego, który w okólniku z dnia 16. marca 1898 L. 7833 do Wydziałów powiatowych podnosi korzyści z tej naszej organizacji i usilnie im zaleca, ażeby zachęciły Rady gminne w powiatach do ubezpieczenia w naszej Kasie Zapomóg czynnych członków swych ochotniczych straży pożarnych i wydatek na ten cel uwzględniały przy układaniu, względnie zatwierdzaniu budżetów gminnych.

I.

Honorowe odznaki za długoletnią służbę.

Uchwałą z dnia 22. sierpnia 1896 postanowiła Rada zawiadowcza nadawać honorowe związkowe odznaki za nieprzerwaną, wierną i walną służbę w korpusach ochotniczych straży pożarnych przez 20 i 25 lat. Późniejszą uchwałą postanowiono nadawać te odznaki także za dalsze pięciolecia służby strażackiej.

Prawo do tych honorowych odznak mają tylko członkowie czynni tych ochotniczych straży pożarnych, które należą do Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych i tylko ci, których służba była nieprzerwaną w takich korpusach, które trwale i nieprzerwanie fun-

kcyonowały przez taki szereg lat, za jaki starają się o honorową odznakę.

Honorowe te odznaki wprowadził Związek Krajowy w miejsce różnych medali i innych odznaczeń, które strażakom przyznawały Rady gminne, Wydziały towarzystw strażackich i t. p.

Dobrze, że odznaki takie uchwalone zostały, bo są one niejako wynagrodzeniem dla tych gorliwych i wytrwałych, którzy dla dobra ogółu, dla dobra społeczeństwa poświęcają zdrowie i życie, którzy oprócz własnego zadowolenia i świadomości, że czynią szlachetnie, nie często z innem spotykają się uznaniem.

Strażacy szczytą się temi odznakami, tem uznaniem ze strony Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych i innej nagrody nie pragną.

Honorową odznakę związkową stanowi pleciony, srebrny dragon. Na środku dragona znajduje się elipsa z ponsowego sukna, otoczona złotem tkanym wawrzynowym wieńcem, a w środku elipsy rzymska cyfra wskazująca lata służby, a więc XX, XXV albo XXX i t. d. Pod cyfrą herb strażacki uzupełnia skromną, lecz gustowną odznakę, którą odznaczony nosi przypiętą na lewem ramieniu.

Honorowe związkowe odznaki przyznaje Rada zaawodowcza Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych na wniosek i za uchwałą Wydziału dotyczącej ochotniczej straży pożarnej po stwierdzeniu, że przyznaniu takiej honorowej odznaki nie stoi nic na przeszkodzie.

Celem wręczenia tych odznak mianuje Rada zaawodowcza swoich Delegatów, którzy zarazem przewodniczą całej uroczystości, towarzyszącej wręczeniu tych odznak.

Następujący czynni członkowie związkowych straży pożarnych zostali w ten sposób odznaczeni:

I. Za nieprzerwaną, walną i wierną służbę przez 30 lat Dr. Ludwik Ćwiklicer z Dobromila;

II. za nieprzerwaną, walną i wierną służbę przez 25 lat: Feliks Kwaśniewski, Ferdynand Hein i Władysław Mühlner ze Stanisławowa; Augustyn de Lindenheim Locher, Franciszek Hozer, Antoni Barański, Sobestyan Mleczo, Aleksander Przewłocki i Ferdynand Jankowski z Bochni; Józef Jarnicki z Tarnowa; Alfred Bojarski, Bruno Hryniewicz, Marcin Majewski i Henryk Rewakowicz ze Lwowa; Franciszek Zabierzowski z Gorlic; Jędrzej Jurkiewicz z Żółkwi; Walenty Weryński, Konstanty Barański, Feliks Trzmielowski, Kazimierz Lubaska i Tomasz Kazana z Mielca; Józef Augustynowicz i Stanisław Studnicki z Dębicy; Grzegorz Mochnał ze Sokala; Jan Pich ze Starego Sambora; Jan Biedroń, Jędrzej Baczyński i Jan Klimek z Limanowej; Emil Schünke, Jan Pierowski, Piotr Bandura, Walenty Gorączko, Andrzej Gorączko, Aleksander Miśko, Kazimierz Pitala, Teofil Banaś, Franciszek Gorączko (kursor) i Jan Tenczyński z Myślenic; Michał Sikora z Drohobycza; Michał Osiński i Alojzy Krzysztoforski z Przemyśla; Leopold Biega, Franciszek Kuszczak, Aleksander Piecha i Jędrzej Radwański ze Sanoka;

III. za nieprzerwaną, wierną i walną służbę przez 20 lat: Edward Klebert z Dolnejwsi; Edmund Surowiecki z Brodów; Władysław Łużecki i Tadeusz Artychowski ze Stanisławowa; Mikołaj Jamrowicz i Jędrzej Posiewnik z Tarnowa; Wojciech Früauff, Klemens Huczkowski, Mikołaj Panajko, Teodor Walsleben, Antoni Wilimowski i Józef Zieliński ze Lwowa; Dr. Zygmunt Napoleon Miczyński, Antoni Mazurkiewicz i Jan Nizieński z Wieliczki; Franciszek Brodzki, Józef Pomeranc i Ignacy Olejnik z Brzeżan; Michał Piwowarski, Jan Ćwiklicki i Wacław Graca z Oświęcimia; Piotr Wagner i Karol Chanik z Dobromila; Jan Mosteński z Żółkwi; Mateusz Korpanty, Andrzej Mazurkiewicz, Wawrzyniec Żelazko i Mateusz Wanatowicz z Mielca, Stanisław Czapik, Wojciech Śliwa i Karol Osowski

z Wadowic; Franciszek Stankiewicz, Ignacy Dzieża, Ignacy Gorączko, Jan Święch, Stanisław Węgrzyn, Franciszek Kasprzycki, Franciszek Gorączko, Jan Gorączko i Walenty Bandura z Myślenic; Michał Janik z Limanowej; Stanisław Wunsch i Tomasz Czernecki z Przemyśla; Grzegorz Łukasiewicz, Antoni Michenko, Jan Michenko i Leon Skiślewicz ze Sanoka.

Oprócz związkowych odznak za długoletnią ochotniczą służbę strażacką ustanowione także zostały honorowe odznaki za nieprzerwaną służbę przez 15, 10 i 5 lat. Te odznaki przyznają i nadają Wydziały ochotniczych towarzystw strażackich. Są to taśmy naszywane w kształcie szewrona na lewym rękawie: złote za służbę przez 15 lat, srebrne za służbę przez 10 lat, a ponsowe za służbę przez 5 lat.

K.

Wystawy i pośrednictwo w zakupie przyrządów i przyborów pożarnych.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że wystawy przyrządów i przyborów pożarnych dodatnio działają na rozwój pożarnictwa, że są środkiem pouczającym i wyrabiają zmysł spostrzegawczy.

W tym więc celu, jakoteż w celu zachęcenia różnych firm krajowych do zajęcia się wyrobem przyrządów i przyborów pożarnych, za które zagraniczni fabrykańci grube wywożą z kraju pieniądze, starał się Krajowy Związek Ochotniczych straży pożarnych o doprowadzenie do skutku wystaw przyrządów i przyborów pożarnych, bądź to przy sposobności Krajowych Zjazdów, bądź też osobno przy sposobności innych wystaw.

Pierwsza taka wystawa odbyła się we Lwowie w roku 1875 Drugą wystawę urządzono w Krakowie w roku 1887 podczas Wystawy krajowej,

Trzecia wystawa przyrządów pożarnych i przyborów odbyła się w Tarnowie w roku 1889 podczas Zjazdu strażackiego, czwarta w roku 1891 podczas Zjazdu w Przemyśle, piąta wielka wystawa przyrządów i przyborów pożarnych we Lwowie w roku 1894 podczas Wystawy krajowej, następnie mniejsze wystawy w latach 1895 i 1897 podczas Zjazdów w Stanisławowie i w Dobromilu. Także w roku bieżącym poczynił Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych energiczne starania o doprowadzenie do skutku wystawy przyrządów i przyborów pożarnych podczas jubileuszowego Zjazdu strażackiego we Lwowie.

Nie wiele firm krajowych brało udział w tych wystawach, bo też firm takich mało istnieje.

Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych starał się u Krakowskiego Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń o poparcie dla firm krajowych, a nawet chciał starać się o subwencyonowanie tych firm, lecz zaczerpnąwszy w tej sprawie wiadomość ze źródła kompetentnego wstrzymał się, bo więcej przysłużyłby się prywatnym fabrykantom, aniżeli samej sprawie strażackiej.

Krakowskie Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń utrzymywało na składzie sikawki wyrobu J. A. Jaucka z Lipska, następnie zaś zerwało z rzeczonym fabrykantem wszelkie stosunki i zwróciło się do fabryk krajowych i dwie z nich wspomagało znacznemi kwotami. Po kilku jednak latach niefortunnych prób i z powodu doznanych zawodów, Dyrekcyja Towarzystwa widziała się zmuszoną od firm tych odstąpić,

Wówczas nie istniało jeszcze Akcyjne Towarzystwo budowy wagonów i maszyn w Sanoku. Szybki rozwój tego Towarzystwa zwrócił na nie uwagę Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych, który postanowił wszelkimi siłami skłonić to Towarzystwo do wyrobu sika-wek. Starania Krajowego Związku ochotniczych straży

pożarnych uwieńczone zostały pomyślnym rezultatem, bo oto w fabryce wagonów i maszyn w Sanoku otwarto osobny dział budowy sikawek praktycznych i przez techniczną Komisję Związku za dobre uznanych.

Celem uchronienia gmin i straży pożarnych od strat powstających przy nabywaniu sikawek i różnych innych przyrządów i przyborów pożarnych często nieodpowiednich, bo nie zgodnych z wzorowym regulaminem, starał się krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych o utworzenie składu tych przedmiotów, kontrolowanych przez Związek.

W roku 1888 aż do 1893 składy takie utrzymywali we Lwowie ś. p Aleksander Piotrowski i Jan Marischler, w roku 1893 w dniu 1. kwietnia otwarto we Lwowie przy galicyjskiem akcyjnem Towarzystwie Handlowem „centralny skład sikawek i narzędzi pożarnych“.

Skład ten był bogato wyposażony we wszelkie potrzeby straży pożarnych. Nad doborem towarów i nad cenami tychże czuwała Komisya techniczna z ramienia Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych.

W roku 1900 skład ten odstąpiony został „Lwowskiemu Biuru Handlowemu.“

L.

Kancelarya, zarząd funduszami Związku i inne ważniejsze sprawy.

Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych ma osobny lokal na kancelaryę, obecnie przy ulicy Piekarskiej l. 12. na drugim piętrze. Tam mieści się także Redakcja i Administracja „Przewodnika pożarniczego“ i „Biblioteki strażackiej“. Kancelarya posiada dwóch płatnych funkcyonaryuszów: sekretarza i asystenta, a obowiązki Dyrektora biura pełni Dr. Alfred Zgórski. Skarbnikiem jest Dr. Karol Kowalski, a kon-

trolorem dawniejszy skarbnik Bruno Hryniewicz. Wszystkie kawałki urzędowe załatwia sekretarz i prowadzi księgi kasowe, asystent zaś zajmuje się ekspedycją druków nakładowych i pomaga sekretarzowi w załatwianiu spraw urzędowych, których było :

w roku:

1886	.	.	.	.	.	170
1887	.	.	.	.	.	467
1888	.	.	.	.	.	365
1889	.	.	.	.	.	738
1890	.	.	.	.	.	653
1891	.	.	.	.	.	1026
1892	.	.	.	.	.	1093
1893	.	.	.	.	.	862
1894	.	.	.	.	.	797
1895	.	.	.	.	.	1157
1896	.	.	.	.	.	3104
1897	.	.	.	.	.	2936
1898	.	.	.	.	.	2811
1899	.	.	.	.	.	2883
do 30/6 1900	.	.	.	.	.	1807

Razem . . 20869

Majątek Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych wedle zamknięcia z dniem 30. czerwca 1900 wynosi 59498·89 Koron.

Wzrost majątku Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych w zamknięciach rachunkowych dla Zjazdów uskuteczionych, przedstawia się następująco:

dla IV. Zjazdu	.	.	17988·56 K.
" V. "	.	.	21756·00 "
" VI. "	.	.	26798·18 "
" VII. "	.	.	27124·96 "
" VIII. "	.	.	36604·24 "
" IX. "	.	.	59498·89 "

Majątek Związku przeto w ciągu lat 11 więcej jak potroił się, a mieści się w tym majątku kwota 45.200 K.

w walorach i K. 4352'23 w gotówce lub lokacyi na książeczkach bankowych — a tylko reszta mieści się w zapasach druków, nakładów i należytości czynnych.

Głównym dochodem Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych są subwencye, udzielane przez Wysoki Sejm i Krakowskie Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń.

Wysokość tych subwencji rośnie w miarę jak działalność Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych wzmacnia się i plony wydaje.

Pierwszą subwencję od Wysokiego Sejmu otrzymał Związek w roku 1888. Wynosiła ona 1000 złr. Takiej samej wysokości subwencję otrzymał Związek w r. 1889, a w roku 1890 otrzymał już 1600 złr. Po 2000 złr. przyznawał Wysoki Sejm w latach 1891, 1892 i 1893. Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. lutego 1893 przyznana została Krajowemu Związkowi ochotniczych straży pożarnych stała subwencya w wysokości 3000 złr. rocznie, którą Związek otrzymuje w dwóch półrocznych ratach.

Subwencye od Krakowskiego Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń wpływały: w roku 1886 w wysokości 200 złr, w roku 1889 w kwocie 500 złr., w latach 1890 i 1891 po 1000 złr., w roku 1892 w kwocie 500 złr., w latach 1893., 1894., 1896., 1897., 1898 po 1000 złr., a w latach 1899 i 1900. już po 2000 złr.

Fundusz żelazny tworzy kapitał z legatu ś. p. Alberta Karakiewicza i zakupywane z oszczędności walory, które są ulokowane w depozycie Banku krajowego. Fundusz ten wedle bilansów każdemu Zjazdowi przedkładanych, wynosił:

dla	IV. Zjazdu	.	.	7382 złr.
"	V. "	.	.	7382 "
"	VI. "	.	.	8810 "
"	VII. "	.	.	8810 "
"	VIII. "	.	.	8800 "

a dla IX. Zjazdu wynosi 12500 złr. czyli 25000 Koron.

Do innych ważniejszych spraw przez Związek strażacki załatwianych, których pominąć nie można, należą:

- a) Zaprowadzenie statystyki straży pożarnych.
- b) Zaprowadzenie statystyki pożarów.
- c) Powoływanie Naczelników straży pożarnych do komisji policyjno-budowlanych.
- d) Pomoc dla rannych żołnierzy.

Sposób załatwienia tych spraw jest następujący:

Do roku 1897 utrzymywał Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych tylko statystykę związkowych straży pożarnych. Istnieją blankiety na wykazy statystyczne, które przedkładano Związkowi z początkiem każdego roku. W roku 1898 spowodował Krajowy Związek rozporządzenie Wydziału krajowego do Wydziałów powiatowych, które polecało przesyłać Związkowi zestawienia statystyczne wszystkich istniejących w powiatach straży pożarnych. Na podstawie tych zestawień sporządzona statystyka nie była jeszcze dokładną, bo nie zawierała wykazów przyrządów i przyborów pożarnych.

Dopiero w roku 1899 na prośbę Krajowego Związku rozesłane zostały przez Wydział krajowy do wszystkich gmin kraju naszego kwestyonaryusze, obejmujące nie tylko rodzaje straży pożarnych, ale także wykazy istniejących w każdej gminie przyrządów i przyborów pożarnych. Wyciągi z tych kwestyonaryuszów tworzą obecnie już do zupełnej dokładności bardzo zbliżoną statystykę.

O ile możności jak najdokładniejszą statystykę pożarów w kraju prowadzi kancelarya Związku dopiero od r. 1898. Poniżej umieszczona tabelka przedstawia ilość pożarów w latach 1898 i 1899 i szkodę przez te pożary wyrządzoną.

Rok	Miejscowości	Ilość pożarów	Spaliło się				Szkoła		Przyczyna					
			domów	bud. gospod.	zakładów przemysł.	kościołów	ludzi	ogólna	Koron	ubezpieczona	podpalenie	nieostrożność	wadliwa budowa	od pioruna
1899	miasta i miasteczka	243	780	589	10	1	1	2,924.910	1,385.748	47	51	22	3	125
	gminy wiejskie	836	1907	2606	9	2	13	3,629.698	1,818.000	101	141	32	25	537
1900	miasta i miasteczka	263	563	689	6	—	2	1,197.810	518.610	39	54	15	8	147
	gminy wiejskie	718	1406	1835	9	—	8	2,863.976	1,046.020	83	90	23	26	496
Razem		2065	4656	5719	34	3	24	10,616.394	4,663.378	270	336	92	62	1305

Statystykę tę prowadzi Krajowy Związek na podstawie sprawozdań o pożarach, przedkładanych za pośrednictwem Wydziałów powiatowych.

Przed każdym otwarciem zakładu przemysłowego, w którym do wykonania właściwych prac używane są umyślnie założone ogniska, odbywają się Komisye policyjno-ogniowe celem zbadania, czy i o ile urządzenie

odnośnego zakładu odpowiada przepisom policyjno-budowniczym i ogniowym. Za interwencją Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych polecił Wydział krajowy wszystkim Wydziałom powiatowym wezwać Magistraty i Zwierzchności gminne, ażeby do udziału w odnośnej Komisji powoływani byli także naczelnicy straży pożarnych, jako fachowi rzeczoznawcy.

Również za pośrednictwem Krajowego Związku zamieszczonem zostało w nowej ustawie budowniczej dla pomniejszych miast i miasteczek i gmin wiejskich postanowienie, ażeby do Komisji budowniczej, badającej budowę celem wydania konsensu na używanie, powoływano naczelników straży pożarnych.

Austryacki Wydział strażacki stara się o zorganizowanie ze straży pożarnych stowarzyszeń ratunkowych i uczynienie z nich na wypadek wojny pomocniczych organów dla stowarzyszeń „Czerwonego Krzyża“. Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych wychodząc z zasady, że straże nasze nie mogą się uchylać od tego humanitarnego obowiązku, nadto, że niektóre z naszych straży pożarnych już dawniej należały i należą do stowarzyszenia „Czerwonego Krzyża“ i w tym względzie prawnych, statutowych przeszkód nie ma, oznajmił Zarządowi austryackiego Związku strażackiego, że straże galicyjskie do organizacyi tej przystąpią.

Nie załatwioną atoli została jeszcze kwestya, kto będzie ponosił kosztą organizacyi, a mianowicie kosztą sprawienia odpowiednich rekwizytów, jak nosze, wózki, przyrządy do oświetlania i t. p. jakoteż kosztą ćwiczeń podczas pokoju i możliwe wydatki strażaków przy większych manewrach.

a 391 istniejących obecnie ochotniczych straży pożarnych z liczbą członków: 9183 stoi poza Krajowym Związkiem 167 straży ochotniczych, a należy do Związku 224 z ilością czynnych członków: 5782.

Również nie należą do Związku polskie ochotnicze straże pożarne na Szląsku.

Krajowy Związek żywi jednak nadzieję, że wkrótce wszystkie ochotnicze straże polskie z pod zaboru austriackiego połączą się ze Związkiem w przekonaniu, że w jedność siła — a może zawita kiedyś szczęśliwa chwila, że wszystkie ochotnicze Straże na ziemiach polskich jeden będą stanowić Związek!....

Jest nas jednak już związanych 224 straży i zastęp blisko 6000 ludzi; stanowimy więc już po-

każną armię, gotową do walki z niszczącym żywiołem i owianą jedną myślą służby publicznej dla współobywateli i Ojczyzny!

Oprócz zawodowych zadań, spełnia nasz Związek zadanie ogólne, społeczne, narodowe! W szeregach naszych mieszczą się przeważnie ludzie ciężkiej, ręcznej pracy, którzy niosąc społeczeństwu w ofierze swój czas i trud, swe zdrowie i życie, przejęci są głęboką wiarą, że tą drogą służą Ojczyźnie. Stosunek wzajemny podnosi nas moralnie, uszlachetnia i utrwala w nas ideały, których Polak uczciwy pozbyć się nie może!...

Kto bliżej bada życie w naszych strażach związkowych, ten przyzna, że organizacja ta przyczynia się w wysokim stopniu do uszlachetnienia charakteru i budzenia poczucia obowiązku wobec kraju u należących do naszej organizacyi strażaków i w tem też nie małą dopatrzeć należy wartość roboty Związkowej.

Należymy dziś w kraju do najsilniejszych organizacyi, tak co do liczby zjednoczonych straży, jak i liczby członków i mienia — a zawdzięczamy to pomocy Bożej i współdziałaniu dobrych ludzi.

Bóg pobłogosławił szlachetnym porywom inicjatorów Związku przed ćwierć wiekiem, a ludzie dopomogli do ziszczenia celów.

Od Karakiewicza i Rewakowicza do Stanisława Polanowskiego i Adama Sapielhy, ileż to było ofiar prywatnych groszem i pracą podanych? — jak nam szły na rękę ofiarne gminy i powiaty, Sejm i Wydział krajowy, Krakowskie Towarzystwo

Wzajemnych Ubezpieczeń i inne Zakłady publiczne!
 Wszystkie zaś ofiary i prace nie tylko miały na
 celu organizację obrony przeciw pożarom, ale
 także uznanie dla naszej społecznej i patriotycznej
 działalności. Tak przynajmniej my te ofiary poj-
 mujemy!

To też pozostaniemy wierni naszemu hasłu:
 „Wierny! Walny! Wolny! Wasz!”

Wierni w służbie dla współobywateli i Oj-
 czyzny;

Walni w boju z żywiołem niszczącym i wszel-
 kimi zapędami dla Ojczyzny szkodliwymi;

Wolni od sobkostwa, zdrady i nieufności;

Wasi, bo Wam współobywatele oddani i Tobie
 święta droga nasza Ojczyzno!

Tak nam dopomóż Boże Wszechmogący!
 i Przenajświętsza Boga Rodzico!

Tak nam dopomóż i Ty św. Floryanie,
 Dobry nasz Patronie!

Kroniczka ważniejszych wydarzeń z życia Związkowych Straży Pożarnych 1868 — 1900.

1868.

Październik. 28. Ochotnicza straż pożarna w Sanoku wybrała naczelnikiem Feliksa Ruczkę.

1873.

W Bochni wybrany naczelnikiem Władysław Pisz.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Stanisławowie w obecności 100 Delegatów krajowych straży pożarnych.

1874.

W Kolbuszowej wybrano naczelnikiem Antoniego Ankiewicza.

Wielki pożar w Chrzanowie.

Teofil Witosławski reorganizuje ochotniczą straż pożarną w Brodach, która po założeniu bardzo powoli się rozwijała i chyliła ku upadkowi. Ponieważ do korpusu należało dużo żydów, przeto statut wydano w języku niemieckim; ster Towarzystwa objęli: Filip Kolischer, jako Dyrektor, a Teofil Witosławski jako komendant.

Przy pożarze w Brodach traci życie ś. p. Jan Makowetz, komendant I. oddziału.

W Bochni wybrany naczelnikiem Antoni Chrust, a zastępcą jego Augustyn Locher, który także jako instruktor przez 20 lat straż pożarną pod względem teoretycznym i praktycznie kształcił. Augustyn Locher oddał Towarzystwu wielkie usługi; na stanowisku zastępcy naczelnika ciągle pozostaje.

Czerwiec. 14. Pierwsze Walne zgromadzenie ochotn. straży pożarnej w Brzeżanach, na którem wybrano: naczelnikiem Karola Ingardena, zastępcą Bolesława Łaskowskiego, sekretarzem Antoniego Pizara, skarbnikiem Apolinarego Zimrosza, a chorążym Franciszka Łysakowskiego.

Wrzesień. 27. Poświęcenie sztandaru ochotn. straży pożarnej w Brzeżanach, ofiarowanego przez Baronową Lewartowską i Henryka Szeliskiego.

Grudzień. 27. Walne Zgromadzenie ochotn. straży pożarnej w Brzeżanach mianuje członkami honorowymi: Wojciecha Kordeckiego, Emanuela Merla w Brzeżanach i Seweryna Płachetkę w Złoczowie.

1875.

Czerwiec. 6. Walne Zgromadzenie ochotniczej straży pożarnej w Brzeżanach po ustąpieniu Karola Ingardena mianuje naczelnikiem straży Antoniego Pizara, a Włodzimierza barona Lewartowskiego, b. starostę, członkiem honorowym.

Październik. 10. W Krośnie na Walnem Zgromadzeniu wybrany pierwszym naczelnikiem straży pożarnej Feliks Kaczorowski, dyrektor Towarzystwa zaliczkowego w Krośnie.

1876.

Michał Galiński obejmuje naczelnictwo ochotniczej straży pożarnej w Kolbuszowie.

Ochotnicza straż pożarna w Tarnowie wybiera ponownie prezesem Leopolda Waltera, zastępcą Dawida Rosnera, naczelnikiem Franciszka Łazarskiego, zastępcą naczelnika Mikołaja Jamrowicza.

Marzec. 7. Reorganizacya ochotn. straży pożarnej w Wadowicach

Maj. 21. W Wadowicach wybrano naczelnikiem straży D-ra Mecnarowskiego, a jego zastępcą Franciszka Hernicha. Na Walnem Zgromadzeniu mianowano członkiem honorowym Józefa Stankiewicza młodszego.

Lipiec. 19. Wielki pożar w Sokalu. Spaliło się 61 domów z budynkami gospod.

1877.

Styczeń. 27. W Nadwórnej założono „Fundusz Waltera“, założyciela och. straży pożarnej, z kapitałem 200 zł., z którego odsetki rozdawane bywają 18. stycznia każdego roku pomiędzy najgorliwszych członków straży.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Sokalu.

Członkami honorowymi och. straży pożarnej w Mielcu zamianowani: Aureliusz Fiutowski i Eugeniusz Beneschek.

Naczelnictwo ochotniczej straży pożarnej w Wieliczce obejmuje ś p. Bruno Miczyński, który siłą i kieszeni nie skąpił, byle straż w Wieliczce rosła w potęgę. Zakłada fundusz żelazny, składając 100 zł. w liście zastawnym z kuponami, a przykładem i zapałem swym pobudza młodych do wstąpienia w szeregi strażackie.

1878.

Kierownictwo korpusu och. straży pożarnej w Lisku obejmuje Zygmunt Lang, b. adjunkt sądowy.

Naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej w Kolbuszowej wybrano Aleksandra Koblańskiego, który na tem stanowisku dotychczas pozostaje.

Ochotnicza straż pożarna w Tarnowie zaprowadza u siebie orkiestrę strażacką ze szkołą.

W Stanisławowie obie straże pożarne tak gminna jak i ochotnicza przechodzą pod kierownictwo Władysława Mühlnera i w krótkim czasie stają się wzorem dla innych.

Kwiecień. 14. W Krośnie po rezygnacji Feliksa Kaczorowskiego wybrano naczelnikiem Stanisława Janika, właściciela realności.

1879.

Aleksander Koblański w Kolbuszowej wydaje w 100 egzemplarzach porządek musztry i ćwiczeń gimnastycznych.

Naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej w Mielcu wybrany Ludomił Struszkiewicz, za którego staraniem sprawiony został sztandar.

Maj. 10. W Wadowicach wskutek rezygnacji D-ra Meenarowskiego wybrano naczelnikiem Franciszka Hernicha, a Józef Kotlarczyk został jego zastępcą. Dr. Ignacy Meenarowski mianowany członkiem honorowym.

1880.

Naczelnikiem ochotn. straży pożarnej w Lisku obrany Julian Jankiewicz, obecny kasyer miejski.

Poświęcenie sztandaru w Kolbuszowej.

Wielki pożar w Chrzanowie.

Marzec. 14. Wielki pożar w Sokalu. Spaliło się 23 domów z budynkami gospodarczymi.

Maj. 10. Drugi w tym roku pożar w Sokalu, który zniszczył 15 budynków.

Czerwiec. 13. Pożar miasta Rymanowa. Na ratunek pospieszyła straż pożarna z Krosna.

Wrzesień. 8. Wręczenie medali Mikołajowi Jamrowiczowi i Józefowi Dziadoszowi w Tarnowie, uchwalonych przez Magistrat w Tarnowie za odznaczenie się przy pożarze hotelu Warszawskiego.

Październik. 12. Poświęcenie sztandaru w Krośnie.

1881.

Styczeń. Ochotnicza straż pożarna w Kolbuszowej zmienia statut i zmniejsza stan czynnych członków z 78 na 42.

Wielki pożar w Oświęcimiu. Na ratunek przybyły straże pożarne z Kęt i z Białej

Maj. 22. W Wadowicach wybrano naczelnikiem Franciszka Kuzię, a jego zastępcą został Jan Jellonek. Franciszka Hernicha mianowano członkiem honorowym.

Maj. 21. Naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej w Sanoku wybrany Wojciech Słaczka, który w dniu 13. sierpnia z godności tej zrezygnował, bo wyjechał z Sanoka.

Lipiec. 2. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Nowym Sączu. Na uroczystość tę przybyły ochotnicze straże pożarne z Limanowej, Grybowa, Gorlic, Starego Sącza, Okocima i dwóch Delegatów z Krakowa.

Sierpień. 13. Naczelnikiem straży pożarnej w Sanoku wybrany Leopold Biega.

Październik. 16. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Nowym Targu.

1882.

Naczelnikiem straży w Bochni wybrany Karol Bretschneider.

Maj. 14. Naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej w Wadowicach wybrano Karola Młodzika, koncypienta adwokackiego, a jego zastępcą Franciszka Hernicha.

Czerwiec. 17. Naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej w Mielcu wybrany Aureliusz Fiutowski; za jego staraniem wybudowano strażnicę pożarną.

Czerwiec. 19. W Oświęcimiu rozwiązano pierwsze Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej, a postanowiono zawiązać

inne, którego statut dopiero w r. 1886. zatwierdzony został. Naczelnikami straży istniejącej bez statutu byli: Wilhelm Winkler, Tadeusz Cukrowicz, Dr. Maciej Kwieciński i Tytus Kowalski.

Sierpień. 8. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Bochni. W uroczystości tej brały udział ochotnicze straże pożarne z Krakowa, Tarnowa, Nowego Sącza, Myślenic, Wiśnicza, Pilzna, Wieliczki, Okocima, Dębicy, Lipnicy i Brzeska.

Grudzień. 17. Tomasz Kotula, dyrektor szkoły wydziałowej w Krośnie wybrany naczelnikiem och. straży pożarnej w Krośnie, a tegoż zastępcą Antoni Jayko.

1883.

Założyciel ochotniczej straży Dr. Kalczyński w Łańcucie przeniesiony do Krakowa. W jego miejsce wybrany naczelnikiem Antoni Hanusz, ówczesny notaryusz, a zastępcą Ludwik Danielewicz, później Leon Peszkowski. Sprawiono sztandar strażacki.

Komendę korpusu och. straż pożar. w Lisku obejmuje Aleksander Maksymowicz, b. kontrolor podatkowy.

Ochotn. straż pożarna w Krynicy otrzymuje pierwszą subwencyę w kwocie 300 złr. od c. k. Dyrekcyi dóbr skarbowych.

W Horodence po śmierci pierwszego naczelnika ś. p. Piotra Donigiewicza, który był duszą Towarzystwa, przestała straż faktycznie istnieć aż do r. 1891.

1884.

Ochotnicza straż pożarna w Kętach sprowadza instruktora z Krakowa w osobie Józefa Zagórskiego, obecnego naczelnika zawodowej straży pożarnej w Przemyśle i przeprowadza kurs nauki pożarnictwa.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Gródku, które odbyło się z nadzwyczajną okazałością. Na popisie podczas uroczystości odbytym, reprezentowali lwowską ochotniczą straż pożarną Bruno Hryniewicz i Aleksander Piotrowski. Po skończonym popisie przemówił Hryniewicz w te słowa: Wobec tego co tu widzę, zapraszając Panów na popis do Lwowa, zapewniam Was zarazem, że nic lepszego Panom pokazać nie będę w stanie.

W Bursztynie zawiązuje się muzyka strażacka.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Samborze.

Maj. 25. Członkiem honorowym wadowickiej ochotniczej straży pożarnej mianowany Szymon Korn. Naczelnikiem wybrany Franciszek Hernich, a jego zastępcą Jan Jellonek.

Maj 26. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Sanoku.

Wrzesień. 13. W Wadowicach zamianowany członkiem honorowym Dr. Izidor Daniel. Naczelnik straży Franciszek Hernich umiera, a w jego miejsce wybiera Walne Zgromadzenie Jana Jellonka, Wojciech Słiwa wchodzi jako zastępca Naczelnika.

Wrzesień. 3. Wielki pożar w Sokalu. Spaliło się 54 budynków.

Październik. 12. W Krośnie naczelnikiem wybrany Edw. Mally, c. k. adjunkt sądowy.

Antoni Foltyński mianowany członkiem honorowym ochotniczej straży pożarnej w Tuchowie w uznaniu zasług położonych około rozworu tej straży.

W Rohatynie zorganizowaną została muzyka strażacka.

W Wieliczce zastępcą naczelnika zostaje Dr. Zygmunt Miczyński, strażak wyćwiczony, rutynowany, fachowo wykształcony, zahartowany przy pożarach wiedeńskich, jak mianowicie przy pożarze Ringteatru.

1885.

Pożar w Łańcucie; był to pierwszy większy pożar od założenia straży pożarnej w Łańcucie. Straży udało się pod kierunkiem zastępcy naczelnika pożar ten szczęśliwie zlokalizować.

Józef Herbert, b. adjunkt podatkowy, przyjąwszy obowiązki naczelnika och. straży pożarnej w Limanowej budzi Towarstwo z letargu.

W Krynicy ustępuje naczelnik Władysław Gulbiński, a naczelnictwo obejmuje Wacław Eis.

Wielki pożar w Stryju. W akcyi ratunkowej biorą udział straże pożarne z Drohobycza, Lwowa i inne.

Wielki pożar w Horodence; spłonęło w śródmieściu 460 domów.

Rok ciężkiej żałoby dla ochotniczej straży pożarnej w Nowym Sączu, albowiem umierają: naczelnik Kowalewski i tegoż zastępca Szele. Z ich śmiercią kończy się krótka era znakomitego rozkwitu Towarzystwa.

1886.

Styczeń. Wacław Eis zakupuje sztandar dla och. straży pożarnej w Krynicy.

Wielki pożar w Kałuszu, który prawie całe śródmieście ogarnął i zniszczył.

Wielki pożar w Makowie.

W Wadowicach powstaje fundusz dla okaleczonych strażaków w służbie. Fundusz ten wynosi obecnie 1942·56 koron.

Ochotnicza straż pożarna w Tarnowie po ustąpieniu Franciszka Łazarskiego wybiera naczelnikiem Mikołaja Jamrowicza, który tę godność ciągle piastuje. Prezesem straży wybrany Książę Poniński.

Kwiecień. 25. Wielki pożar w Lisku, który pochłonął 280 budynków.

Maj. 9. Ochotnicza straż pożarna w Wadowicach uchwała nowy statut na podstawie projektu D-ra Juliana Morełowskiego i D-ra Izydora Daniela. Statut ten dotychczas obowiązuje.

Sierpień. 3. Pożar miasta Ulanowa.

Sierpień. 8. Ochotnicza straż pożarna w Oświęcimiu na podstawie nowego statutu wybiera naczelnikiem Tytusa Kowalskiego, a tegoż zastępcą Antoniego Szczerbowskiego.

Wrzesień. 29. Naczelnik Aleksander Koblański w Kolbuszowej wydaje w 700 egzemplarzach „Instrukcję pożarniczą i o obowiązkach służbowych.“

Wrzesień. 12. Naczelnikiem och. straży pożarnej w Wadowicach wybrany Ryszard Rzański, a jego zastępcą Jan Jellonek.

Wrzesień. 26. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Oświęcimiu, zakupionego przez Księdza Tomasza Kolasińskiego w pracowni Jana Stankiewicza, artysty malarza w Oświęcimiu.

Listopad. 15. Wielki pożar w Makowie. Na ratunek pospieszyła och. straż pożarna z Jordanowa i za dodatnią działalność otrzymała uznanie od c. k. starostwa w Myślenicach i Rady gminnej.

Listopad. 11. Pożar miasta Chyrowa. W akcji ratunkowej biorą udział ochotnicze straże pożarne z Dobromila, Zagórza i Przemyśla.

1887.

Styczeń. 16. Naczelnikiem och. straży pożarnej w Oświęcimiu wybrany Antoni Szczerbowski, a tegoż zastępcą Karol Śmieszek. Członkiem honorowym mianowany Ksiądz Tomasz Kolasiński.

Kwiecień. 3. W Krośnie wybrany naczelnikiem Ludwik Pudełko, a tegoż zastępcą Józef Bergmann.

Lipiec. 24. W Wadowicach zamianowano członkami honorowymi: Ignacego Brosiga i D-ra Juliana Morelowskiego i zatwierdzono poprzedni wybór Naczelnika i tegoż zastępcy.

Lipiec. 5. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Złoczowie.

Lipiec. 28. Pożar miasta Sassowa ugaszony przez ochot. straż pożarną ze Złoczowa.

Sierpień. 14. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Wiśniczu za naczelnika Henryka Markiewicza. Straż wówczas znajdowała się na szczycie rozkwitu, wkrótce jednak upadła i z upadku tego nie może się podnieść.

Wrzesień. 30. Wielki pożar w Samborze.

Naczelnikiem och. straży pożarnej w Lisku wybrany Antoni Horniatkiewicz, b. kierownik szkoły ludowej.

Naczelnikiem och. straży pożarnej w Krynicy wybrany Bronisław Babel, inżynier kolejowy.

W Krynicy wielka powódź, straż bierze udział w akcji ratunkowej.

Ochotnicza straż pożarna w Kolbuszowej zakłada z dobrowolnych datków kasę pożyczkową celem wspierania mniej zasobnych członków.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Kętach otrzymuje od gminy stałą roczną subwencję w kwocie 400 zł.

Kierownictwo ochotniczej straży pożarnej w Kętach obejmuje Edm. Krzysztoforski i doprowadza straż do najlepiej w kraju zorganizowanych.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Bieczu, na którą to uroczystość przybyły straże pożarne z Pilzna, Jasła, Grybowa, Ciężkowic, Nowego Sącza, Gorlic i z Tarnowa.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Jarosławiu.

1888.

Maj. 18. Wielki pożar w Kolbuszowej. Zgorzało 126 budynków i dziecko.

Maj. 4. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Wadowicach przy współudziale delegacji ochotniczych straży pożarnych z Krakowa, Sucheja, Kęt, Andrychowa.

Czerwiec. 17. Po rezygnacji Aureliusza Fiutowskiego wybrany w Mielcu naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej Feliks Leyko, który postarał się o bibliotekę i bilard.

Lipiec. 19. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Sucheju. W uroczystości tej biorą udział ochotnicze

straże pożarne z Krakowa, Wadowic, Jordanowa, Makowa i z Kalwaryi.

Sierpień. Wielki pożar w Kamionce Strumiłowej.

Wrzesień. 16. W Wadowicach wskutek rezygnacyi Ryszarda Rzańskiego, którego Walne Zgromadzenie w uznaniu zasług około Towarzystwa położonych zamianowało członkiem honorowym, wybrano naczelnikiem Władysława Rippera, a jego zastępcą Jana Jellonka.

W Kolbuszowej poświęcenie przyrządów i przyborów pożarnych.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Kamionce Strumiłowej, w którym od roku 1884 nastąpiła stagnacya, wskutek zajęcia się niem D-ra Edwina Płażka, Rady Dworu, a ówczesnego starosty, Józefa Trojana, pełnomocnika dóbr i Jana Wąsowicza, burmistrza, po usunięciu z niego żywiołów wrogich, zaczyna na nowo prawidłowo funkcyonować. Czynny udział w tej reorganizacyi brał Dr. Władysław Stupnicki, który po ustąpieniu D-ra Edwina Płażka objął kierownictwo straży i godność Prezesa piastował do roku 1898, a za wybitną działalność około rozwoju Towarzystwa został mianowany członkiem honorowym.

Publiczne okręgowe ćwiczenia strażackie w Bochni, w których wzięły udział stráže miast: Bochnia, Wieliczka, Łapanów, Lipnica murowana, Wiśnicz i Zakliczyn. Ćwiczenia te wypadły nadzwyczaj udatnie.

Poświęcenie sztandaru och. straży pożarnej w Makowie.

1889.

Czerwiec. 26. Antoni Mikstein w Lanckoronie składa godność nacz. straży pożarnej; w jego miejsce wybrany Teofil Korzeniowski.

Przy pożarze w Brodach koło Lanekorony jeden z członków ochotniczej straży pożarnej lanckorońskiej złamał nogę.

Sierpień. 25. W Wadowicach wybrany naczeln. Władysław Raczyński, jego zastępcą Andrzej Grzesiewicz. Gdy tenże w dniu 29. września z godności tej zrezygnował, wybrano zastępcą naczelnika Jana Jellonka. Od tego czasu rozpoczyna się w Towarzystwie lepsza działalność, a liczba czynnych członków dosięga 68.

Październik. 9. W Kolbuszowej powstaje czytelnia dla członków och. straży pożarnej.

Naczelnictwo ochotniczej straży pożarnej w Krynicy obejmuje Antoni Głowacki, likwidator kasy zaliczkowej,

a po 4 miesiącach Gustaw Erlich, urzędnik sądowy. Ten jednakże nie długo godność tę piastował, bo już 17. grudnia obejmuje naczelnictwo ponownie Bronisław Babel.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Bołszowcach.

Prezesem och. straży pożarnej w Tarnowie wybrany Franciszek Ważeński, a jego zastępcą Stanisław Szeligiewicz.

Naczelnikiem och. straży pożarnej w Mielcu wybrany Jan Trzmielowski, za którego staraniem urządzono przy strażnicy ogród ze stawem.

Ochotnicza straż pożarna w Przemyśle zmienia statut. Przy tej zmianie statutu oddzielono administracyjny zarząd stowarzyszenia od Komendy straży pożarnej i odtąd wybiera Zgromadzenie oprócz Naczelnika straży także Prezesa. Pierwszym prezesem wybrano ś. p. Franciszka Gamskiego, a równocześnie Naczelnikiem straży Adolfa Amorta.

1890.

Styczeń. 17. W Wieliczce umiera Bruno Miczyński, naczelnik, a komendę obejmuje syn jego Dr. Zygmunt Miczyński, który do dziś dnia straży wielickiej naczelnikuje.

Luty. 22. Walne Zgromadzenie ochotniczej straży pożarnej w Oświęcimiu mianuje członkiem honorowym Jana Stankiewicza.

Kwiecień. 17. Wielki pożar w Nowym Sączu. W akcyi ratunkowej biorą udział och. straże pożarne ze Starego Sącza, Limanowej, Gorlic, Grybowa, Tarnowa i z Biecza. Spłonęło 168 domów.

Maj. 6. Pożar w Kolbuszowej zniszczył 23 domów.

Październik. 6. Naczelnikiem och. straży pożarnej w Lancoronie wybrany Wojciech Wichor.

Robert Barański, kupiec, obejmuje naczelnictwo och. straży pożarnej w Lisku.

Pożar w Podryczu koło Starego Sącza. Strażak Karol Marczyk ze Starego Sącza z narażeniem własnego życia ratuje niemowlę z kołyską z płonącego domu.

Wielki pożar w Starym Samborze. Spłonęło 100 domów.

Reorganizacya ochotniczej straży pożarnej w Mościskach za inicjatywą Władysława Gottleba, Jerzego Szalbota, Józefa Rejmańskiego, Piotra Kozaka i Włodzimierza Grabowieńskiego. W dniu 24. sierpnia wybrano Prezesem Alfreda Bandrowskiego, który kierował sprawami Towarzystwa do roku 1897 t. j. do czasu przeniesiania się z Mościsk, a wtedy Towarzystwo zamiano-

wało go członkiem honorowym w uznaniu zasług położonych około rozwoju Towarzystwa. Techniczne kierownictwo obejmuje Józef Rejmański, a kierownictwo to fachowe i wytrawne postawiło straż pożarną w Mościskach na wysokości swego zadania.

Wielki pożar w Brzesku.

1891.

Luty. 2. Umiera w Mielcu naczelnik straży Jan Trzmielowski, a w jego miejsce wybrano Emanuela Schabusa.

Maj. 1. Wielki pożar w Dworach koło Oświęcimia. Straż pożarna z Oświęcimia pożar zlokalizowała i za skuteczną pomoc otrzymała uznanie i podziękowanie od c. k. starostwa w Białej.

Czerwiec 28. W Brzeżanach wybrano naczelnikiem straży Władysława Turskiego, inżyniera, tegoż zastępcą Ferdynanda Maresza.

Październik. 23. Śp. Aleksander Piotrowski lustruje straż pożarną w Oświęcimiu i w książce pamiątkowej dla tej straży założonej wpisuje: „Wszystko znalazłem w największym i wzorowym porządku. Aleksander Piotrowski.“

Naczelnictwo ochotniczej straży pożarnej w Krynicy obejmuje Tomasz Steifer, asystent kasy prowentowej, lecz na krótki tylko czas, bo oto w tym roku po raz trzeci wybrano naczelnikiem Bronisława Babla.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Drohobyczu, w której to uroczystości wzięły także udział ochotnicze straże pożarne ze Stryja, Sambora, Starego Sambora i Nowego Miasta.

W Ciężkowicach po ustąpieniu Antoniego Bahra w bezczynności pozostający korpus, budzi do życia Aleksander Bochniak i Edmund Gołembowski, kanceliści sądowi.

W Bochni naczelnikiem straży wybrany Dr. Ferdynand Maiss

Straż pożarna w Horodence daje znaki życia, a dzięki zapobiegliwości pp. D-ra Białkowskiego, Władysława Koeglera, Juliusza Neuburga, Tytusa Zulaufa i Władysława Januszkiewicza pracuje od tego czasu już bez przerwy dla dobra miasta i okolicy.

Józef Smoroński mianowany członkiem honorowym ochotniczej straży pożarnej w Tuchowie za zasługi położone około rozwoju tego Towarzystwa.

Prezesem och. straży poż. w Przemyśle wybrany Dr. Al. Dworski burmistrz miasta.

1892.

Kwiecień. 10. Towarzystwo ochotniczej straży poż. w Kopyczyńcach, które od roku 1890 było w zupełnym upadku i nie dawało żadnego znaku życia, zreorganizowano za inicjatywą Marcelego Pileckiego, c. k. naczelnika sądu, Stanisława Nowodworskiego, c. k. adjunkta sądowego, Antoniego Dominikowskiego, c. k. kontrolora podatkowego, Zygmunta Smalawskiego, dyrektora dóbr, Aleksandra Saflana, burmistrza, Natana Siebnera, lekarza, Jana Bieleckiego, maszynisty, Eliasza Stadnika, właściciela realności i Salomona Goldsteina, przemysłowca.

Maj. 22. Naczelnikiem straży pożarnej w Mielcu wybrany Michał Korpanty, lecz urzęduje tylko do 4. grudnia.

Lipiec. 31. Straż pożarna w Kolbuszowej spieszy na ratunek do wsi Wildenthal, gdzie spłonęło 46 domów mieszkalnych i około 100 budynków gospodarskich.

Sierpień. 7. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Starym Samborze (dawniej Staremiasto) przy współudziale straży pożarnej z Sambora, Dobromila i Rudek.

Sierpień. 28. W nowym Sączu powstaje drugie towarzystwo strażackie pod nazwą: „Ochotnicza straż pożarna,“ które na podstawie ustawy o policji ogniowej przyjęło na siebie obowiązki straży pożarnej gminnej. Sprawa tą kierował energiczny i czynny naczelnik straży Jan Jasica.

Wrzesień. 29. Poświęcenie sztandaru och. straży pożarnej w Skotnikach.

Wrzesień. 6. Pożar w Sokalu niszczy 35 budynków.

Wrzesień. 4. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Tuchowie. W uroczystości brały udział ochotnicze strażce pożarne z Tarnowa, Ryglie i Ciężkowic.

Grudzień. 4. Walne Zgromadzenie ochotniczej straży poż. w Nowym Sączu wybiera naczelnikiem straży Karola Milera, a tegoż zastępcą Jana Jasicę. Rada gminna udziela Towarzystwu subwencyę w wysokości 1.600 zł.

Grudzień. 4. W Mielcu wybrany naczelnikiem straży Dr. Józef Jezierski.

W Kryniev rozwiązuje się muzyka strażacka, a naczelnictwo straży obejmuje po raz trzeci Wacław Eis.

Poświęcenie sztandaru och. straży pożarnej w Starym Sączu.

Józef Dereniowski wybrany w Przemyśle Prezesem och. straży pożarnej.

1893.

Styczeń. 8. Reorganizacya och. straży pożarnej w Lisku. Od tego czasu Towarzystwo rozwija się prawidłowo. Naczelnikiem wybrano Janusza Górskiego, b. sekretarza gminnego.

Styczeń. 15. W Brzeżanach z powodu przesiedlenia się Turskiego do Krakowa wybrano naczelnikiem Ferdynanda Marusza, a tegoż zastępcą Franciszka Brodzkiego.

Luty. 2. Walne Zgromadzenie och. straży pożarnej w Oświęcimiu mianuje członkiem honorowym Antoniego Szczerbowskiego.

Kwiecień. W Ottynie powstaje straż na nowo z młodzieży robotniczej przeważnie, gdyż mieszczenie nie dają się do tej roboty nakłonić, a nawet Zwierzchność gminna usiłowań Komendy straży nie popierała.

Maj. Wielki pożar w Andrychowie. Na ratunek pospieszyła och. straż pożarna z Wadowic.

Wrzesień. 12. Pożar w Głogowie; na ratunek spieszy straż pożarna z Kolbuszowej.

Komendę ochotniczej straży pożarnej w Bołszowcach obejmuje Emil Nowicki. Zastaje Towarzystwo w opłakanym stanie, korpus bez przyborów i mundurów, w zupełnej stagnacji. Za staraniem Nowickiego straż się podniosła, zakupiono mundury, sikawkę i inne najpotrzebniejsze przybory.

W Bieczu umiera założyciel i naczelnik tamtejszej straży Al. Semenik. Po jego zgonie straż podupadła, aż dopiero po wyborze nowego prezesa D-ra Ludwika Katyńskiego, lekarza miejskiego, znów się podniosła i obecnie dobrze swe obowiązki spełnia.

Pożar w Horodence, spaliły się wszystkie domy w Rynku.

Ochotnicza straż pożarna w Radymnie zmienia swój pierwszy statut wedle wzoru, wydanego przez Wydział Krajowy dla tych straży pożarnych w miastach i miasteczkach, które przyjęły na siebie obowiązki straży pożarnej gminnej

1894.

Luty 11. W Bursztynie naczelnikiem straży wybrany Karol Dawidowicz, ówczesny adjunkt sądowy, który z całym poświęceniem przez cały czas swego w Bursztynie pobytu dbał o wyćwiczenie korpusu.

Kwiecień 17. Wielki pożar w Nowym Sączu, do którego z ratunkiem pospieszyła ochotnicza straż pożarna z Jordanowa i inne.

Maj 13. Poświęcenie sztandaru och. straży pożarnej w Lisku, na którą to uroczystość przybyły także straż pożarne z Dobromila, Chyrowa, Sanoka i Ustrzyk dolnych.

Maj 19. Naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej w Wadowicach wybrany Jan Jellonek, a zastępcą Edward Heidrich.

Czerwiec 2. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Radymnie. W uroczystości biorą udział ochotnicze straż pożarne: Chyrów, Dobromil, Jarosław, Krasiczyn, Łańcut, Nizankowice, Pruchnik, Przemyśl, Sieniawa.

Czerwiec 16. Tomasz Woźniak obejmuje naczelnictwo ochotniczej straży pożarnej w Mielcu. Za jego staraniem wybudowano wspinalnię, założono kółko dramatyczne i muzykę strażacką.

Sierpień 26. Poświęcenie sztandaru och. straży pożarnej w Bursztynie.

Październik 22. W Oświęcimiu wybrany naczelnikiem straży Jan Stankiewicz, a tegoż zastępcą Leon Radwański.

W Limanowej uroczystość poświęcenia sztandaru i uroczystość 20-letniego jubileuszu straży pożarnej.

Reorganizacja ochotniczej straży pożarnej w Krośnie pod naczelnictwem Dr. Antoniego van der Cognena.

Wielki pożar w Kańczudze.

W Kamionce Strumiłkowej 14 pożarów w ciągu lata, z tych 4 w lipcu dzień po dniu.

W Ciężkowicach obejmuje naczelnictwo straży Michał Eustachiewicz, który odbył kurs strażacki w Oświęcimiu. Za burmistrza Jana Kopalki, sprzyjającego strażackiej sprawie uzyskał nowy naczelnik stałą roczną subwencję w kwocie 100 zł., którą gmina regularnie wypłaca, sprawił nowe mundury, nowe przybory, sikawkę z węzami i w ogóle postawił straż pożarną na wysokości swego zadania.

Pożar w Zniesieniu koło Budzanowa, który zlokalizowała i ugasiła och. straż pożarna z Budzanowa.

Ochotnicza straż pożarna w Mostach wielkich zakłada własnym kosztem bibliotekę, składającą się obecnie z 800 dzieł, otwiera ją do użytku publicznego, urządza odczyty i pogadanki gospodarcze, gromadzi lud iariatwę i w ten sposób stara się dodatnio działać na ogół.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Skawinie.

1895.

Maj 29. Prezesem ochotniczej straży pożarnej w Tarnowie wybrany Dr. Stanisław Stojalowski, naczelnikiem Mikołaj Jamrowicz, zaś zastępcą naczelnika Jędrzej Pasiewnik.

3. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Rzochowie.

25. W Wadowicach obrany naczelnikiem Teofil Nartowski, a jego zastępcą Edward Heidrich.

Czerwiec 28. Pożar w Sułkowicach, do którego pospieszyła ochotnicza straż pożarna z Lanckorony i za skuteczną pomoc otrzymała od c. k. Starostwa w Myślenicach podziękowanie i uznanie.

Lipiec 21. poświęcenie nowej sikawki w Bielanych, zakupionej przez gminę.

27. Poświęcenie sztandaru och. straży pożarnej w Wilamowicach. W uroczystości tej bierze udział ochot. straż pożarna z Bielani.

Sierpień 25. Pożar w Drogini koło Myślenic, za ugaszenie którego otrzymała ochotnicza straż pożarna w Dolnejwsi pełne uznanie od Związku strażackiego.

Październik 16. Ochotnicza straż pożarna w Wilamowicach mianuje członkiem honorowym Jerzego Piwockiego, obecnego Radcę Namiestnictwa.

20. W Nowemmieście z godności Prezesa rezygnuje Dr. Puchalski, a w jego miejsce wybiera Towarzystwo Witolda hr. Ostrowskiego

24. Naczelnikiem straży pożarnej w Oświęcimiu wybrany Julian Bobilewicz, a zastępcą Leon Radwański.

Listopad 25. Walne zgromadzenie ochotniczej straży pożarnej w Ustrzykach dolnych wybiera prezesem Alfonsa Jastrzębskiego a naczelnikiem Władysława Osostowicza. Towarzystwo ożywia się i wytrwale do swego celu dąży, pomimo obojętności gminy, a jedynie dzięki troskliwej opiece Prezesa Rady powiatowej Ramuła.

W Łańcucie umiera naczelnik straży Antoni Peszko.

Dr. Alfred Zgórski, Henryk Rewakowicz i Aleksander Piotrowski mianowani członkami honorowymi och. straży pożarnej w Kolbuszowej.

Wielki pożar w Jaworznie który pochłonął kilkaset budynków.

Ochotnicza straż pożarna w Drohobyczu otrzymuje pochwałę od Związku strażackiego za należyłą organizację.

Wielki pożar w gminie Liszna koło Drohobycza, gdzie zgorzało 20 budynków i pięcioro ludzi.

W Samborze zakłada straż pożarna u siebie szkołę muzyki, z której korzysta młodzież rzemieślnicza.

1896.

Styczeń 12. Ochotnicza straż pożarna w Krośnie, która po ustąpieniu naczelnika Dr. Antoniego van der Coghena nie miała naczelnika, pozostawała tylko pod dowództwem płatnego przez gminę instruktora. Ostatecznie za inicjatywą burmistrza Dr. Czajkowskiego zajął się powtórna jej reorganizacją Stanisław Janik przy pomocy Jana Paczosa i Antoniego Jayko i spowodował walne zgromadzenie, które wybrało naczelnikiem Stanisława Janika, a zastępcą Jana Paczosa, pozostających do tej pory na tych stanowiskach.

Czerwiec 7. Naczelnikiem ochot. straży pożarnej w Mielcu wybrany Dr. Stanisław Nowaczyński.

Lipiec 4. Poświęcenie statuy św. Floryana i nowej sikawki w Łękach. W uroczystości bierze udział och. straż pożarna z Bielan.

5. Uroczyste poświęcenie budynku ochot. straży pożarnej w Podwołoczyskach.

25. W Wilamowicach uroczystość poświęcenia sztandaru strażackiego, sprawionego za staraniem Józefa Latosińskiego.

Październik 11. Poświęcenie sztandaru och. straży pożarnej w Bielanach, zakupionego przez p. Gabryelę Wrotnowską. Z jednej strony sztandaru obraz św. Floryana, z drugiej orzeł polski z napisem: „Ochotnicza straż pożarna w Bielanach“.

11. Poświęcenie rekwizytów pożarnych w Lisiej Górze i nabożeństwo na intencję Towarzystwa ochotniczej straży pożarnej.

14. Walne Zgromadzenie ochotniczej straży pożarnej w Brodach wybiera prezesem Karola Górkę, a naczelnikiem Józefa Zgóralskiego. Do tego wyboru straż ledwie wegetowała, bo duch strażacki osłabił się wypadkiem w r. 1874. Odtąd straż funkcjonuje prawidłowo.

25. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Kętach.

Listopad 15. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Borowej.

15. Naczelnikiem ochotniczej straży pożarnej w Oświęcimiu wybrany Franciszek Karasiński, który pozostawał na tem stanowisku do końca 1899 r.

15. Uroczyste poświęcenie sztandaru, sikawek i narzędzi pożarnych w Chorostkowie.

Grudzień 5. Hr. Ostrowski w Nowemmieście rezygnuje z godności prezesa straży, a w jego miejsce wybrany Hieronim Święch, kierownik szkoły.

W Krynicy wybrany prezesem Antoni Mravincsics, c. k. sekretarz Namiestnictwa i Zarządca zdrojowy. Straż zyskuje od c. k. Namiestnictwa subwenyę w wysokości 300 zł., naczelnikiem wybrany s. p. Aleksander Nitribitt.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Buczaczu.

W Bochni po ustąpieniu Dra Ferdynanda Maissa, wybrany naczelnikiem straży Dr. Władysław Michnik, adwokat, do tej pory jako naczelnik straży urzędujący. Ferdynand Maiss, obecny burmistrz w Bochni, stara się gorliwie o zaspokojenie potrzeb Towarzystwa.

Ochotnicza straż pożarna w Bochni otrzymuje od Związku krajowego pisemne uznanie, komenda zaś podziękowanie za dobrą organizacyę, wyćwiczenie i karność korpusu.

Ochotnicza straż pożarna w Samborze zakłada u siebie kasę pożyczkową dla strażaków. Pożyczki są bezprocentowe i spłacalne w tygodniowych ratach.

Naczelnik ochotniczej straży pożarnej w Tarnowie, Mikołaj Jamrowicz otrzymuje od komendy korpusnej (wojskowej) w Krakowie pochwałę za odznaczenie się przy pożarze baraków wojskowych w Tarnowie.

Wielki pożar w Chołojowie, który pochłoniął 200 budynków.

Wielki pożar w Rudniku.

1897.

Marzec 18. Józef Latosiński, kierownik szkoły w Wilamowicach, mianowany członkiem honorowym tamtejszej ochotniczej straży pożarnej.

28. Wielki pożar w Nowym Targu, do którego z ratunkiem pospieszyła och. straż pożarna z Jordanowa.

Maj 9. W Mielcu wybrany naczelnikiem och. straży pożarnej Antoni Dębicki, którego gorliwość i wytrwałość zasługuje na publiczne podniesienie. Zdziałał już dużo dobrego dla Towarzystwa, a sumienna jego praca obfity plon wydała.

31. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Pruchniku.

Wrzesień 21. Pożar w Kulikowie szczęśliwie przez miejscową straż pożarną zlokalizowany.

Październik 17. Poświęcenie sztandaru och. straży pożarnej w Radłowie.

Październik 24. Jubileusz 25 letniego istnienia ochotniczej straży pożarnej w Wieliczce. Uroczystość zaszczylił swym udziałem Naczelnik Związku Adam książę Sapięha i wręczył honorowe związkowe odznaki za długoletnią służbę trzem członkom tamtejszej ochotniczej straży pożarnej.

Listopad 19. W Łodygowicach poświęcenie sikawki.

W Łańcucie za naczelnictwa Franciszka Przestrzelskiego powstaje orkiestra strażacka. Po ustąpieniu tegoż obejmuje naczelnictwo Stanisław Kęskiewicz. Za jego staraniem zawiązuje się w Łańcucie Towarzystwo przyjaciół muzyki strażackiej.

Jubileusz ochotniczej straży pożarnej w Jaworowie.

Ochotnicza straż pożarna w Dukli odbywa czterotygodniowe ćwiczenia pod kierownictwem Witolda Baygera ze Lwowa.

W Birczy obejmuje kierownictwo straży Maryan Mayer, Radea sądu krajowego.

Ochotnicza straż pożarna w Radziechowie zaprowadza muzykę.

Dwa towarzystwa strażackie w Nowym Sączu, które wzajemnie sobie dokuczały, na balu strażackim godzą się.

Ochotnicza straż pożarna w Tarnowie nabywa kosztowny obraz z wizerunkiem Matki Boskiej Częstochowskiej do sztandaru, sprawionego za czasów Franciszka Łazarskiego, Mikołaja Jamrowicza i Dr. Stanisława Stojałowskiego.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Machowie urządza na błoniach Machowskich i w Tarnobrzegu przedstawienie Bitwy Racławickiej. Rzecz bardzo efektowna, która się nadzwyczaj podobała.

W Przemyśle wybrano prezesem och. straży pożarnej Józefa Jarolima.

1898.

Sierpień. Wielki pożar miasteczka Jagielnicy.

Listopad 1. Ochotnicza straż pożarna w Kozowej otrzymuje uznanie od Związku krajowego za gorliwą i sumienną pracę.

Pożar Baranowa; w akcji ratunkowej bierze udział straż pożarna z Padwi kolonii.

Większy pożar w Łańcucie, który zniszczył kilkanaście budynków.

W Lisku wybrano naczelnikiem Mikołaja Krzywowiązę, obecnego sekretarza gminnego.

W Krynicy obrany naczelnikiem Bolesław Pietruszewski, sekretarz gminy. Straż otrzymuje od c. k. Namiestnictwa grunt i kwotę 800 zł. na budowę strażnicy i wspinalni.

Józef Lityński, Aleksander Koblański i Jakób Ekstein mianowani członkami honorowymi ochotniczej straży pożarnej w Kolbuszowej.

Ochotnicza straż pożarna w Kolbuszowej obchodzi jubileusz 25 letniego istnienia.

Pożar w Żuklinie, na ratunek spieszy ochotnicza straż pożarna z Kańczugi.

Naczelnikiem straży w Jagielnicy wybrany Aleksander Orzechowski, a tegoż zastępcą Kazimierz Donnenberg.

Za inicjatywą Stanisława Olszewskiego, adjunkta sądowego, reorganizacya och. straży pożarnej w Chrzanowie. Odtąd straż staje na trwałych podstawach, gmina nie szczędzi materyalnej pomocy, a także wspiera ją moralnie.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej w Bochni zaszczycił osobistą lustracyą Naczelnik krajowego Związku strażackiego Adam książę Sapieha, a przy tej sposobności wręczył sześciu członkom tej straży honorowe odznaki za 25 letnią, walną, wierną i nieprzerwaną służbę.

Wydział straży pożarnej w Stojanowie otrzymuje uznanie od Związku strażackiego za wytrwałość i zwalczanie objętności gminy i mieszkańców.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Ottynii.

Ochotnicza straż pożarna w Złoczowie zakłada czytelnię.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Podwołyckach.

1899.

Maj 4. W Dębicy 25 letni jubileusz istnienia straży i poświęcenie sztandaru.

Maj 7. W Wadowicach wybrano naczelnikiem straży ponownie Teofila Nartowskiego, jego zastępcą Józefa Hatłasa.

Maj 28. Poświęcenie sztandaru och. straży pożarnej w Łękach. Sztandar zakupiła p. Gabryela Wrotnowska. W uroczystości bierze udział och. straż pożarna z Bielan.

Czerwiec 18. Poświęcenie sikawki ochotniczej straży pożarnej w Buczkowicach.

Lipiec 30. W Myślenicach jubileusz 25 letniego istnienia straży pożarnej. W uroczystości brały udział ochotnicze straże pożarne: Kraków, Wieliczka, Świątniki, Gdów, Sułkowice, Maków, Dziekanowice, Trzemeśnia, Dolnawieś, Górnawieś, Bysznia, Jawornik.

Wrzesień 28. Pożar m. Lubaczowa.

Październik 8. Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Kozach, który za inicjatywą Karola Bortha, obecnego naczelnika straży, sprawiono.

29. Wielki pożar w Ustrzykach dolnych. Przy silnym wietrze spłonęło 60 domów.

Wielki pożar w Kańczudze.

Poświęcenie sztandaru ochotniczej straży pożarnej w Haliczu.

Z okazji reorganizacji ochotniczej straży pożarnej w Bochni odbyło się uroczyste ślubowanie członków korpusu i poświęcenie przyrządów pożarnych.

W Przeworsku poświęcenie sztandaru, zakupionego za staniem naczelnika Michała Chwalibińskiego. W tej uroczystości wzięły udział och. straże pożarne z Jarosławia, Radymna, Łańcuta, Sieniawy, Kańczugi i Pruchnika.

Reorganizacja ochotniczej straży pożarnej w Rymanowie.

1900.

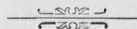
Styczeń. W Kańczudze umiera prezes straży Tadeusz Zaklika. Straż straciła prawdziwego opiekuna.

Straż pożarna w Mościskach zaprowadza swoją muzykę.

Marzec 19. Wielkie pożary w Dachnowie i Cieszanowie. W akcji ratunkowej bierze udział ochotnicza straż pożarna z Lubaczowa.

SZEMATYZM I STATYSTYKA.

A.

Zarząd Związku krajowego.

1. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Adam książę Sapieha.

Zastępca Naczelnika: Dr. Alfred Zgórski.

Sekretarz: Henryk Rewakowicz.

Członkowie Rady: Antoni Bahr, Dr. Ludwik Ćwiklicer,
Bruno Hryniewicz, Dr. Karol Kowalski,
Dr. Zygmunt Miczyński, Władysław Mühl.

Zastępca: Augustyn Locher. 2 miejsca opróżnione.

Urzędnik: Antoni Szczerbowski, sekretarz Rady zaw.

2. Komitet wykonawczy.

Dyrektor biura: Dr. Alfred Zgórski.

Członkowie Komitetu: Bruno Hryniewicz, Dr. Karol Kowalski i Henryk Rewakowicz.

3. Komisya techniczna.

Przewodniczący: Paweł Praun.

Referent Komisji: Dr. Ludwik Ćwiklicer.

Członkowie Komisji: Edward Heppe, Bruno Hryniewicz,
Franciszek Meisner, Dr. Zygmunt Miczyński i Władysław Mühl.

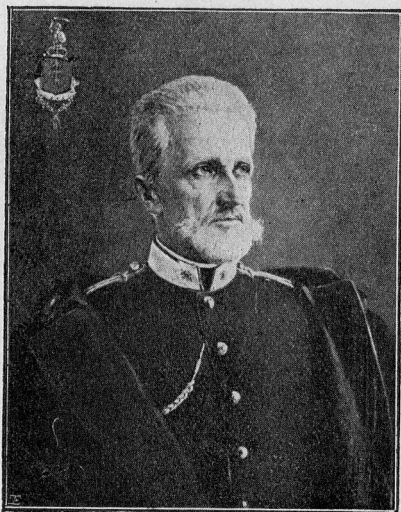
4. Komitet redakcyjny.

Przewodniczący: Dr. Ludwik Ćwiklicer.

Referent: Antoni Bahr.

Członkowie Komitetu: Dr. Karol Kowalski, Władysław Mühl i Henryk Rewakowicz.

Redaktor główny i odpowiedzialny: Antoni Szczerbowski.

Adam ks. Sapieha.

Dr. Alfred Zgórski.

Dr. Ludwik

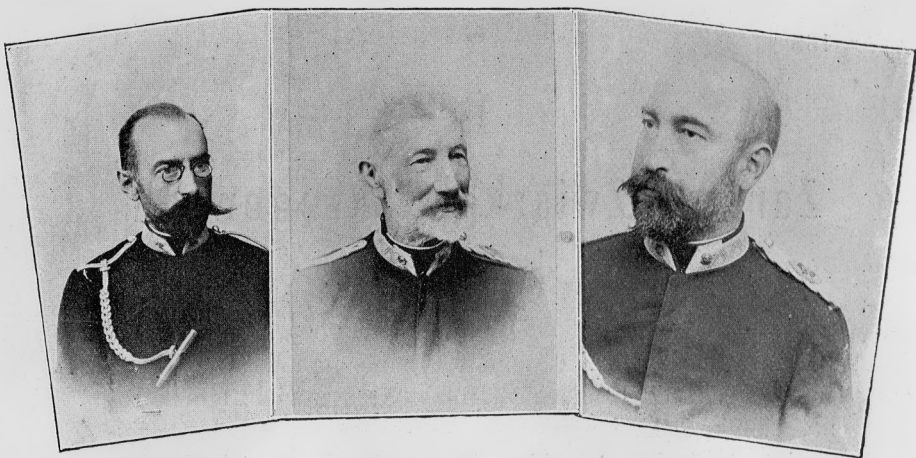

Ćwiklicer.

Antoni Bahr.

Bruno Hryniewicz.

Dr. Karol Kowalski.

Władysław Mühlh.

Dr. Zygmunt Mieczyski.

Henryk Rewakowicz.

Augustyn Locher.

Antoni Szczerbowaki.

B.

Zarządy Związków okręgowych.

Związek okręgowy I.

Do niego należą ochotnicze straże pożarne: Bestwina, Bielany, Buczkowice, Chrzanów, Czaniec, Dankowice, Hecznarowice, Kęty, Kobiernice, Kozy, Krzeszowice, Lanckorona, Lipnik, Łęki, Łodygowice, Nowawieś, Osiek koło Oświęcimia, Oświęcim, Porąbka, Starawieś, Sucha, Wadowice, Wilamowice, Zabłocie, Zator, Żywiec.

1. Siedziba: Kęty.

2. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Edmund Krzysztoforski z Kęt.

Zastępca Naczelnika: Andrzej Omasta z Żywca.

Sekretarz: Władysław Krupiński z Kęt.

Członkowie Rady: Teofil Julian Trzaska Nartowski z Wadowic i Franciszek Karasiński z Oświęcimia.

Związek okręgowy II.

Do niego należą ochotnicze straże pożarne: Bierzanów, Bochnia, Dolnawieś, Dziekanowice, Gdów, Jawornik wieś, Jordanów, Łapanów, Maków, Myślenice, Piekary, Skawina, Skotniki, Trzemeśnia, Uście solne, Wieliczka, Wiśnicz nowy, Wołowice.

(Rada niewybrana i nieukonstytuowana).

Związek okręgowy III.

Do niego należą ochotnicze straże pożarne: Biecz, Bobowa, Ciężkowice, Dobra, Gorlice, Krościenko, Krynica, Limanowa, Nowy Targ, Nowy Sącz, Mszana dolna, Muszyzna, Piwniczna, Szczawnica wyżna, Stary Sącz, Tymbark.

1. Siedziba: Nowy Sącz.

2. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Jan Jasica z Nowego Sącza.

Zastępca Naczelnika: Marcin Porwit z Gorlic.

Sekretarz: Ignacy Komorkiewicz.

Członkowie Rady: Bolesław Pietruszewski z Krynicy i Karol Kucharski z Nowego Targu.

Związek okręgowy IV.

Do niego należą ochotnicze straże pożarne: Borowa, Brzesko, Brzostek, Dąbrowa, Hohenbach, Lisia góra, Mielec, Okocim, Padew kolonia, Pławo, Przecław, Pilzno, Radłów, Rzochów, Rzędzianowice, Ryglice, Tarnów, Tuchów, Wojnicz, Zakliczyn, Żabno,

1. Siedziba: Tarnów.

2. Rada zawiadowcza:

Naczelnik: Dr. Stanisław Stojalowski z Tarnowa.

Zastępca Naczelnika: Mikołaj Jamrowicz z Tarnowa.

Sekretarz: Franciszek Gadowski z Tarnowa.

Członkowie Rady: Józef Smoroński z Tuchowa i Jan Stanula z Dąbrowej.

Związek okręgowy V.

Obejmuje ochotnicze straże pożarne: Baligród, Brzozów, Besko, Bukowsko, Dębowiec, Dukla, Jasło, Frysztak, Kołaczyce, Kalember, Krosno, Lisko, Lutowiska, Mrzygłód, Osiek koło Żmigrodu, Olpiny, Rymanów, Sanok, Ustrzyki dolne, Żmigrod.

1. Siedziba: Sanok.

2. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Leopold Biega z Sanoka.

Zastępca Naczelnika: Mikołaj Krzywowiąza z Liska.

Sekretarz: Franciszek Kuszcza z Sanoka.

Członkowie Rady: Bronisław Liberski z Brzozowa i Jan Sołtykiewicz z Rymanowa.

Związek okręgowy VI.

Obejmuje ochotnicze straże pożarne: Baranów, Błażowa, Dębica, Gorzyce, Grodzisko, Jawornik M., Kolbuszowa, Machów, Paszczyna, Ropczyce, Rzeszów, Rudnik, Skowierzyn, Strzyżów, Tarnobrzeg, Trześć, Ulanów.

1. Siedziba: Rzeszów.

2. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Jan Mglej z Rzeszowa.

as tępca Naczelnika: Klemens Karakiewicz z Tarnobrzega.

Sekretarz: Stanisław Kluz z Rzeszowa.

Członkowie Rady: Aleksander Koblański z Kolbuszowej i Klemens Łukasziewicz z Ulanowa.

Związek okręgowy VII.

Obejmuje straże pożarne: Bircza, Dobromil, Dubiecko, Huczko, Jaworów, Krasiczyn, Mościska, Nowemiasto, Niżankowice, Przemyśl, Sądowa Wisznia, Wielkie Oczy.

1. Siedziba: Przemyśl.

2. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Dr. Ludwik Ćwiklicer z Dobromila.

Zastępca Naczelnika: Michał Osiński z Przemyśla.

Sekretarz: Franciszek Ekiert z Przemyśla.

Członkowie Rady: Michał Ryż z Krasiczyna i Jan Strzelecki z Chyrowa.

Związek okręgowy VIII.

Obejmuje straże pożarne: Cieszanów, Jarosław, Kańczuga, Łańcut, Leżajsk, Lubaczów, Oleszyce, Ostrów, Pruchnik, Przeworsk, Radymno i Sieniawa.

1. Siedziba: Jarosław.

2. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Aleksander Mańkowski z Sieniawy.

Zastępca Naczelnika: Chwalibinski Michał z Przeworska.

Sekretarz: Piotr Troskiewicz z Jarosławia.

Członkowie Rady: Marcin Popkiewicz z Radymna i Stanisław Kęskiewicz.

Związek okręgowy IX.

Do niego należą ochotnicze straże pożarne: Chyrów, Drohobycz, Rudki, Sambor, Sąsiadowice, Skole, Stary Sambor, Stara Sól, Stryj, Turka.

1. Siedziba: Sambor.

2. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Józef Gendziński ze Sambora.

Zastępca Naczelnika: Stanisław Siengalewicz z Turki.

Sekretarz: Franciszek Żuk ze Sambora.

Członkowie Rady: Michał Sikora z Drohobycza i Fryderyk Altheim ze Stryja.

Związek okręgowy X.

Obejmuje straże pożarne: Bóbrka, Dublany, Gródek, Janów, Kleparów, Lwów, Mikołajów, Powitno, Prusy, Strzałki, Żurawno, Żydaczów.

1. Siedziba: Lwów.

2. Rada zawiadowcza:

Naczelnik: Bruno Hryniewicz ze Lwowa.

Zastępca Naczelnika: Aleksander Małecki z Żydaczowa.

Sekretarz: Kazimierz Słomka z Mikołajowa (w sprawach nagłych zastępca: Jan Karol Dobrzański ze Lwowa).

Członkowie Rady: Jan Werschler z Żurawna i Marcin Piotrowski z Prus.

Związek okręgowy XI.

Do Związku tego należą straże pożarne: Krystynopol, Kulików, Łuczyce, Mosty Wielkie, Rawa ruska, Sokal, Spasów, Tartaków, Żółkiew, Żółtańce.

1. Siedziba: Rawa ruska.

2. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Władysław Kostrzewski z Rawy ruskiej.

Zastępca Naczelnika: Józef Drozdowski ze Sokala.

Sekretarz: Antoni Żuliński z Rawy ruskiej.

Członkowie Rady: Dr. Kazimierz Wyżykowski ze Żółkwi i Jan Gigiel z Mostów wielkich.

Związek okręgowy XII.

Obejmuje straże pożarne: Brody, Busk, Chołojów, Kamionka Strumiłowa, Olesko, Niestanice, Radziechów, Stojanów, Witków nowy, Złoczów.

1. Siedziba: Busk.

2. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Karol Podgórski ze Złoczowa.

Zastępca Naczelnika: Karol Górka z Brodów.

Sekretarz: Dr. Bolesław Heine ze Złoczowa.

Członkowie Rady: Edward Paudler z Kamionki Strumiłowej i Witold Ostga z Buska.

Związek okręgowy XIII.

Do Związku tego należą ochotnicze straże pożarne :
Bołszowce, Brzeżany, Bursztyn, Kozowa, Narajów, Pod-
hajce, Podkamień, Rohatyn, Wiśniowczyk.

1. Siedziba: Brzeżany.

2. Rada zawiadowcza:

Ferdynand Maresz z Brzeżan,
Franciszek Brodzki z Brzeżan,
Alojzy Pauli z Brzeżan,
Emil Nowicki z Bołszowiec.
Józef Kumaniecki z Kozowej.

Związek okręgowy XIV. z XV.

Do niego należą ochotnicze straże pożarne: Budza-
nów, Chorostków, Czortków, Husiatyn, Jagielnica, Jezie-
rzany, Kopyczyńce, Podwołoczyska, Toki, Trembowla.

1. Siedziba: Czortków.

2. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Jan Kazimierz Strzelecki z Czortkowa.

Zastępca Naczelnika: Sabin Robak z Husiatyna.

Sekretarz: Stefan Kawalerski z Czortkowa.

Członkowie Rady: Aleksander Orzechowski z Jagielnicy
i Jan Solecki z Kopyczyniec.

Związek okręgowy XVI.

Do niego należą ochotnicze straże pożarne: Buczacz,
Dolina, Halicz, Kałusz, Maryampol, Monasterzyska, Niżniów,
Ottynia, Potok złoty, Stanisławów, Tarnawica polna, Ty-
śmienica, Uście zielone, Wojników.

1. Siedziba: Stanisławów.

2. Rada zawiadowcza.

Naczelnik: Feliks Kwaśniewski ze Stanisławowa.

Zastępca Naczelnika: Józef Lorenz z Ottynii.

Sekretarz: Kazimierz Okoń z Tyśmienicy.

Członkowie Rady: Romuald Sobol z Kałusza i Józef Dobrowolski z Niżniowa.

Związek okręgowy XVII.

Do niego należą ochotnicze straże pożarne: Augustdorf, Horodenka, Kołomyja, Kossów, Kuty, Nadwórna, Penczeniżyn, Zaleszczyki.

(Rada niewybrana i nieukonstytuowana).

C.

Zarządy związkowych Towarzystw.

Skrócenia: P. = Prezes, N. = Naczelnik, Z. N. = Zastępca Naczelnika, I. = Instruktor.

1. Augustdorf p. Śniatyn.

P. Jerzy Lindenbach

N. Jerzy Baumung

Z. N. Marcin Löwenberg

I. Marcin Löwenberg.

4. Besko.

P. Józef Łysakowski

N. Józef Łabiak

Z. N. Ignacy Adamek.

5. Bestwina w Galicyi.

P. Franciszek Grzywa

N. Franciszek Furganek

Z. N. Józef Adamaszek

I. Stanisław Sabuda.

2. Baligród.

P. Franciszek Angielezykowski

N. Antoni Pilch

Z. N. Karol Stocki.

3. Baranów.

P. Stanisław Dolański

N. Łazarz Fidałski

Z. N. Michał Kozdemba.

6. Biecz.

P. Dr. Ludwik Katyński

N. Józef Cetnarowicz

Z. N. Michał Cetnarowicz.

7. Bielany (przy Kętach).

P. Vacat

N. Jędrzej Gabrys

Z. N. Vacat.

N. Jan Rucki

Z. N. Feliks Czop.

16. Brody.

P. Karol Górka

N. Leopold Barnikiel

Z. N. Jędrzej Wołowicz.

I. Leon Kulaga.

8. Biezanów (pow. Wieliczka).

P. Karol Czech de Lindenwald

N. Piotr Orzechowski

Z. N. Jakób Janka.

17. Brzesko.

N. Kazimierz Baltaziński

Z. N. Karol Lindner

I. Włodzimierz Jarzyna.

9. Bircza.

P. Maryan Mayer

N. Franciszek Stenitschka

Z. N. Jan Łomiński.

18. Brzeżany.

N. Ferdynand Maresz

Z. N. Franciszek Brodzki

I. Bartel Zenon.

10. Białowa.

P. Dr. Michał Sieniewicz

N. Stanisław Standyło

Z. N. Józef Kruczek

I. Jan Sobczyk.

19. Brzostek.

P. Józef Bursa

N. Andrzej Tułcecki

Z. N. Tomasz Szczepanowski.

11. Bobowa.

P. Maryan Richter

N. Feliks Kozak

Z. N. Stanisław Siobowicz.

20. Brzozów.

P. Józef Kościński

N. Kornel Mendyk

Z. N. Franciszek Frodyma

I. Jan Szuba.

12. Bóbrka.

P. Robert Adamski

N. Teodor Brzuchowski

Z. N. Aleksander Kulinicz.

13. Bochnia.

P. Dr. Ferdynand Maiss

N. Dr. Władysław Michnik

Z. N. Augustyn Locher

I. Kazimierz Iwelski.

21. Buczacz.

P. Franciszek Kolankowski

N. Seweryn Witoszyński

Z. N. Stanisław Woszczyński

I. Salomon Pfeiffermacher.

14. Bołszowce.

P. Aleksander Krzczunowicz

N. Emil Nowicki

Z. N. Vacat.

22. Buczkowice.

P. Gustaw Hergholz

N. Vacat.

Z. N. Jakób Kubica.

15. Borowa.

P. Aleksander hr. Romer

23. Budzanów.

P. Adam Boratyński
 N. Antoni Zamorski
 Z. N. Jan Szozda
 I. Sylwester Ulanowski.

24. Bukowsko.

P. Franciszek Buczowski
 N. Antoni Berger
 Z. N. Jan Zatwarnicki
 I. Tomasz Hołowkiewicz.

25. Bursztyn.

P. Włodzimierz Łuczkiwicz
 N. Jan Okrepki
 Z. N. Antoni Winnicki.

26. Busk.

P. Maryan Bogdanowicz
 N. Józef Zbyszewski
 Z. N. Witold Ostga.

27. Chotojów.

P. Ks. Stefan Pietrusiewicz
 N. Wasyl Fedyna
 Z. N. Jan Olejnik
 I. Wasyl Nykon.

28. Chorostków.

P. Dr. Wilhelm Auerhan
 N. Edward Korytyński
 Z. N. Vacat.

29. Chrzanów.

P. Dr. Zygmunt Klepper
 N. Jan Mąsiorski
 Z. N. Piotr Wartalski
 I. Jan Mąsiorski.

30. Chyrów.

P. Jan Sikociński
 N. Jan Strzelecki
 Z. N. Józef Dzikowski.

31. Cieszanów.

P. Vacat.
 N. Władysław Krasuski
 Z. N. Anatol Kinasiewicz.

32. Ciężkowice miasto.

P. Józef Górski
 N. Ludwik Blicharz
 Z. N. Zenon Kuczek.

33. Czaniec.

P. Alfred Fiałkowski
 N. Piotr Kowalski
 Z. N. Antoni Mrowiec
 I. Franciszek Wojtyła.

34. Czortków.

P. Ludwik Noss
 N. Jan Kazimierz Strzelecki
 Z. N. Jan Ślimakowski
 I. Jan Kazimierz Strzelecki.

35. Dąbrowa.

P. Stanisław Różycki
 N. Jan Stanula
 Z. N. Józef Kugler
 I. Józef Mulica.

36. Dankowice.

P. Alojzy Dymek
 N. Walenty Hodur
 Z. N. Józef Głęb.

37. Dębica.

P. Vacat.
 N. Andrzej Szafraniec
 Z. N. Stanisław Studnicki
 I. Józef Pietruszewski.

38. Dębowiec.

P. Vacat
 N. Vacat
 Z. N. Vacat
 I. Aleksy Mastej.

39. Dobra (pow. Limanowa). Z. N. Vacat

P. Jan Lach

N. Antoni Mysza

Z. N. Franciszek Marek

I. Antoni Gąsior.

40. Dobromil.

N. Dr. Ludwik Ćwiklicer

Z. N. Franciszek Albiński

I. Piotr Wagner.

41. Dolina koło Stryja.

P. Michał Misiewicz

N. Józef Krumholz

Z. N. Józef Tyrka

I. Vacat.

42. Dolnawieś.

P. Kazimierz książę Lubomirski

N. Edward Klebert

Z. N. Jan Szynski.

43. Drohobycz.

P. Ksenofont Ochrymowicz

N. Władysław Zawadzki

Z. N. Michał Sikora

I. Emil Rychlewski i Jan Kobryn.

44. Dubiecko.

P. Ksiądz Michał Górnicki

N. Jan Cetera

Z. N. Mikołaj Pinda

I. Mikołaj Pinda.

45. Dublany koło Lwowa.

P. Stanisław Szalaj

N. Gustaw Bukowiński

Z. N. Vacat.

46. Dukla.

P. Andrzej Rygiel

N. Antoni Stanek

I. Antoni Stanek.

47. Dziekanowice.

P. Wincenty Prusek

N. Jan Kabaja

Z. N. Józef Baran.

48. Frysztak.

P. Tadeusz Szostkiewicz

N. Konstanty Kaniewski

Z. N. Jan Małecki.

49. Gdów.

P. Dr. Józef Morawiecki

N. Szymon Pieprzyk

Z. N. Józef Wajda.

I. oraz sekr. Józef Słosarczyk.

50. Gorlice.

P. Wojciech Biechoński

N. Marcin Porwit

Z. N. Franciszek Zabierowski

I. Stanisław Oleksiewicz.

51. Gródek pod Lwowem.

P. Vacat

N. Adolf Henze

Z. N. Vacat

I. Ignacy Zwoliński.

52. Gorzyce.

P. Adam Drzymała

N. Adam Grzywacz

Z. N. Wincenty Grzywacz.

53. Grodzisko (koło Dobrzechowa).

P. Vacat

N. Jakób Strzępek

Z. N. Jan Szetela

I. Paweł Szetela.

54. Halicz.

P. Józef Łapicki

N. Juliusz Ormezowski
Z. N. Teofil Stojewski.

55. Hecznarowice.

P. Józef Formas
N. Józef Wójcik
Z. N. Wojciech Pająk.

56. Hohenbach.

P. Andrzej Fuchs
N. Jan Bauer
Z. N. Henryk Griesmann.

57. Horodenka.

P. Wiktor Kaliczyński
N. Władysław Koegler
Z. N. Seweryn Ćwikliński
I. Stanisław Filipowski.

58. Huczko.

P. Adam Borys
N. August Duniewicz
Z. N. Józef Ptaczek.

59. Husiatyn.

P. Vacat.
N. Sabin Robak
Z. N. Vacat
I. Józef Szelistowski.

60. Jagielnica.

P. Józef Krokowski
N. Aleksander Orzechowski
Z. N. Kazimierz Donnersberg.

61. Janów koło Lwowa.

P. Dr. Abraham Wiesenberga
N. Jan Gdula
Z. N. Michał Pawlik.

62. Jarosław.

P. Dr. Adolf Dietzius
N. Jan Weis
Z. N. Piotr Troskiewicz.

63. Jasło.

P. Alojzy Metzger
N. Edmund Knebel
Z. N. Jan Matuszewski
I. Michał Młodecki.

64. Jawornik miasto.

P. Vacat.
N. Jan Spławieński
Z. N. Karol Jamrozik.

65. Jawornik wieś.

P. Andrzej Kurowski
N. Stanisław Sypek
Z. N. Jan Szlachetka.

66. Jaworów.

P. Vacat
N. Andrzej Marenin
Z. N. Jerzy Pytlak
I. Karol Angielski.

67. Jezierzany.

P. Ksiądz Stanisław Tyczka
N. Stanisław Sochacki
Z. N. Stanisław Werner
I. Vacat.

68. Jordanów.

P. Maryan Köhler
N. Stanisław Podstawski
Z. N. Dr. Kazimierz Służewski.

69. Kalembrina.

P. Ks. Karol Fischer
N. Piotr Furtek
Z. N. Stanisław Furtek.

70. Kałusz.

P. Dr. Mieczysław Stanecki
N. Aleksander Ćwiertnia
Z. N. Dr. Jonas Wiesenberga
I. Wojciech Wanat.

71. Kamionka Strumiłowa.

P. Dr. Maryan Króweżyński
N. Michał Nowosad
Z. N. Jan Maksymowicz
I. Jan Maksymowicz.

72. Kańczuga.

P. Vacat
N. Stanisław Tokarzewski
Z. N. Ignacy Dziukiewicz
I. Jan Haftek.

73. Kęty.

N. Edmund Krzysztoforski
Z. N. Jan Lankosz.
I. Jan Lankosz

74. Kolbuszowa.

P. Józef Lityński
N. Aleksander Koblański
Z. N. Jan Jęczmieniowski
I. Aleksander Koblański.

75. Kleparów.

P. Józef Sadłowski
N. Stanisław Sina
Z. N. Walenty Budziński

76. Kołaczyce.

P. Paweł Sękowski
N. Karol Żmudzki
Z. N. Michał Mika.

77. Kołomyja.

P. Fryderyk Kallay
N. Władysław Mianowski
Z. N. Józef Awakowicz.

78. Kopyczyńce.

P. Zygmunt Smalawski
N. Jan Solecki
Z. N. Jan Bielecki
I. Paweł Giziak.

79. Kossów.

P. Grzegorz Beckmann
N. Mikołaj Szpak
Z. N. Jan Kociński

80. Kozowa.

P. Ks. Paweł Świstun
N. Józef Kumaniecki
Z. N. Marcin Bajor
I. Józef Kumaniecki.

81. Kozy.

P. Ks. Józef Błonarowicz
N. Karol Borth
Z. N. Ignacy Bugajski
I. Józef Słusarczyk.

82. Krasiczyn.

P. Adam książę Sapieha
N. Michał Ryż
Z. N. Vacat.

83. Krościenko nad Dunajcem.

P. Ks. Antoni Zębkowski
N. Konstanty Dziewolski
Z. N. Jan Kordecki
I. Jan Kordecki.

84. Krosno.

P. Dr. Feliks Czajkowski
N. Stanisław Janik
Z. N. Jan Paczosa
I. Władysław Ziembowicz.

85. Krynica.

P. Antoni Mravinesics
N. Jan Sekułowicz
Z. N. Antoni Kamieński

86. Krystynopol.

P. Andrzej Graff
N. Vacat
Z. N. Franciszek Zawadzki
I. Piotr Rybaczuk.

87. Krzeszowice.

P. Andrzej hr. Potocki
N. Ignacy Stawowski
Z. N. Vacat.

88. Kuty.

P. Józef Soroczyński
N. Rudolf Szappert
Z. N. Jan Kaczkowski
I. Adolf Wolski.

89. Kulików.

P. Ks. Ludwik Babik
N. Jan Haszczyce
Z. N. Piotr Szpyk
I. Michał Trembecki.

90. Lanckorona w Galicyi.

P. Marcin Wrześniak
N. Wojciech Wicher
Z. N. Józef Sternal.

91. Leżajsk.

P. Stanisław Gostwicki
N. Antoni Hermann
Z. N. Karol Ostrowski
I. Antoni Hermann.

92. Limanowa.

P. Vacat
N. Walery Zubrzycki
Z. N. Michał Janik.

93. Lisiagóra.

P. Tadeusz Artwiński
N. Józef Ciochoń
Z. N. Stanisław Wardzała.

94. Lisko.

P. Józef Bielak
N. Mikołaj Krzywowiąza
Z. N. Andrzej Buksztel.

95. Lubaczów.

P. Józef Kapko
N. Gustaw Szopiński
Z. N. Stefan Rychter
I. Karol Weinert.

96. Lutowiska.

P. Antoni Serkowski
N. Marcelli Ruxer
Z. N. Jan Kinelski.

97. Lwów.

P. Vacat.
N. Bruno Hryniewicz
Z. N. I. Marcin Majewski
Z. N. II. Jan Rein.

98. Łańcut.

P. Jan Cetnarski
N. Stanisław Kęskiewicz
Z. N. Franciszek Wawrzekiewicz
I. Stanisław Kował.

99. Łapanów.

P. Tytus Meisner
N. Kazimierz Siekierski
Z. N. Piotr Ziolkowski
I. Kazimierz Siekierski.

100. Łęki.

P. Vacat
N. Jan Januszyk
Z. N. Józef Żmudka.

101. Łodygowice.

P. Ks. Jan Fołta
N. Wojciech Worek
Z. N. Jakób Mrowiec

102. Łuczyce.

P. Vacat
N. Zygmunt Cichocki
Z. N. Fedko Semeniuk.

103. Machów.

P. Vacat
N. Antoni Saworski
Z. N. Michał Żak.

104. Maków.

P. Tadeusz Ratyński
N. Jan Budzoń
Z. N. Franciszek Piłek.

105. Maryampol.

P. Ignacy Spirydowicz
N. Emil Bohaczewski
Z. N. Mikołaj Srutwa.

106. Mielec.

P. Tomasz Ryniewicz
N. Antoni Dębicki
Z. N. Józef Piechociński i Wa-
lenty Weryński.
I. Stetan Przybytkiewicz.

107. Mikołajów nad Dniestrem.

P. Zygmunt Ziembowicz
N. Kazimierz Słomka
Z. N. Vacat.

108. Monasterzyska.

P. Dr. Edward Koerner
N. Teofil Witoszyński
Z. N. Vacat
I. Józef Bäcker.

109. Mościska.

P. Aleksander Lach
N. Józef Rejmański
Z. N. Vacat
I. Franciszek Tabień.

110. Mosty wielkie.

P. Bernard Grossmann
N. Jan Giegel
Z. N. Stanisław Michałowicz.

111. Mrzygłód.

P. Franciszek Nowakowski
N. Rudolf Pochmarski
Z. N. Maciej Lachiewicz.

112. Mszana Dolna.

P. Emanuel Winter
N. Vacat
Z. N. Kazimierz Machaj.

113. Muszyna.

P. Jan Piróg
N. Józef Motyka
Z. N. Stanisław Buszek.

114. Myślenice.

P. Vacat
N. Emil Schünke
Z. N. Ignacy Gorączko.

115. Nadwórna.

P. Józef Müller
N. Julian Chromiańczuk
Z. N. Władysław Klemens.

116. Narajów.

P. Franciszek Nartowski
N. Julian Ambroz
Z. N. Ferdynand Dubicki.

117. Niemirów.

P. Vacat
N. Zygmunt Babiński
Z. N. Tadeusz Radomski.

118. Niestanice.

P. Tytus Korytyński
N. Mykita Hrycyk
Z. N. Wasyl Olejnik
I. Mikołaj Ożyjowski.

119. Niżankowice.

P. Witold hr. Ostrowski
N. Władysław Medwecki

Z. N. Władysław Urban
I. Piotr Krasnopolski.

120. Niżniów.

P. Jan Urbański
N. Rudolf Dobrowolski
Z. N. Józef Krewniak.

121. Nowawieś (o. p. Kęty).

P. Jan Żużalek
N. Józef Szczytowski
Z. N. Franciszek Spyra
I. Jan Gara.

122. Nowemiasto.

P. Dr. Stanisław Górski
N. Vacat
Z. N. Vacat.

123. Nowy Sącz.

P. Dr. Władysław Barbacki
N. Jan Jasica
Z. N. Ziemba.

124. Nowy Targ.

P. Mikołaj Halikowski
N. Jan Staszek
Z. N. Franciszek Giełczyński
I. Józef Czubernat.

125. Okocim.

P. Franciszek Fischinger
Z. N. Józef Winkler
I. Jan Mołoń.

126. Olesko.

P. Daniel Maksymowicz
N. Jan Kłaczyński
Z. N. Bazyli Presowicz
I. Jan Kłaczyński.

127. Oleszyce.

P. Władysław książę Sapieha

N. Józef Kotarski
Z. N. Józef Koziej.

128. Olpiny.

P. Ignacy Stanuła
N. Jędrzej Mikrut
Z. N. Wojciech Niziołek.

129. Osiek koło Żmigrodu.

P. Ks. Jan Jakiel
N. Wojciech Reymann
Z. N. Vacat.

130. Osiek koło Oświęcimia.

P. Ks. Jan Hajost
N. Tomasz Kramarczyk
Z. N. Michał Płonka.

131. Ostrów (o. p. Radymno).

P. Ks. Bronisław Gocki
N. Sebastian Siara
Z. N. Iwan Hołowacz.

132. Oświęcim.

P. Edward Jaśkiewicz
N. Vacat.
Z. N. Vacat.
I. Franciszek Karasiński.

133. Ottynia.

P. Józef Ginda
N. Józef Lorens
Z. N. Franciszek Adamski.

134. Padew kolonia.

P. Jakób Konrad
N. Jakób Hauser
Z. N. Henryk Konrad.

135. Paszczyna (o. p. Dębica).

P. Jan Siwule
N. Michał Jedynak
Z. N. Michał Kurowski
I. Piotr Pietrzyk.

136. Peczeniżyn.

P. Majer Hessel
N. Józef Żumr
Z. N. Vacat.

N. Vacat
Z. N. Józef Parcia
I. Wojciech Walusiak.

137. Piekary (o. p. Liszki).

P. Witold Milewski
N. Antoni Kubera
Z. N. Piotr Suchoń
I. Józef Jasiołek.

P. Jędrzej Greń
N. Grzegorz Hrycak
Z. N. Michał Lań
I. Grzegorz Hrycak.

145. Powitno.**138. Pilzno.**

P. Tytus Bujnowski
N. Jędrzej Wojtowicz
Z. S. Stanisław Biestek
I. Jędrzej Wojtowicz.

146. Potok Złoty.
P. Aleksander Gniewosz
N. Vacat.
Z. N. Antoni Pokorny.

139. Piwniczna.

P. Ks. Jan Dagnon
N. Vacat
Z. N. Jan Lemiak.

147. Pruchnik.
P. Andrzej Ledwożyw
N. Stanisław Hołub
Z. N. August Bezucha
I. Stanisław Babirecki.

140. Pławo (o. p. Mielec).

P. Vacat
N. Franciszek Wertz
Z. N. Jan Groele.

148. Prusy koło Lwowa.
P. Feliks Żyszkiewicz
N. Marcin Piotrowski
Z. N. Józef Drozd.

141. Podhajce.

P. Vacat
N. Włodzimierz Faranowski
Z. N. Karol Kwiatkiewicz.

149. Przecław.
P. Kazimierz hr. Rey
N. Jan Niedzielski
Z. N. Michał Bukowy.

142. Podkamień koło Rohatyna.

P. Leopold hr. Starzeński
N. Stefan Podlaszecki
Z. N. Stefan Bełciów

150. Przemyśl.
P. Józef Jarolim
N. Michał Osiński
Z. N. Stanisław Wunsch.

143. Podwoleczyska.

P. Józef Horica
N. Izidor Kozower
Z. N. Zacharyasz Rybak.

151. Przeworsk.
P. Władysław Świtalski
N. Michał Chwalibiński
Z. N. Fryderyk Sala
I. Bronisław Piasecki.

144. Porąbka.

P. Józef Kaczmarczyk

152. Radłów.

P. Henryk Dolański

N. Tadeusz Korasadowicz
Z. N. Karol Tumidajski.

153. Radymno.

P. Ks. Stanisław Kulig
N. Marcin Popkiewicz
Z. N. Jan Chamaeher.

154. Radziechów.

P. Ks. Antoni Skalski
N. Teodor Jaśkiewicz
Z. N. Albin Frank
I. Albin Frank.

155. Rawa ruska.

P. Władysław Górka
N. Władysław Kostrzewski
Z. N. Łukasz Żołądek.

156. Rohatyn.

P. Seweryn Manasterski
N. Jan Bicz
Z. N. Stanisław Puzurini
I. Jan Kenupf.

157. Ropczyce.

P. Maciej Groele
N. Antoni Zach
Z. N. Tomasz Zaziębło
I. Szymon Ogorzał.

158. Rudki.

P. Vacat
N. Józef Angielski
Z. N. Wincenty Chabałowski.
I. Wincenty Chabałowski.

159. Rudnik.

P. Stanisław hrabia Tarnowski
N. Edward Gazda
Z. N. Franciszek Pawłowski.

160. Rygllice.

P. Franciszek Wieja

N. Tadeusz Siwek
Z. N. Franciszek Smołucha

161. Rymanów.

P. Antoni Iwański
N. Jan Sołtykiewicz
Z. N. Józef Trygar.

162. Rzędzianowice (o. p. Miślec).

P. Jan Krówka
N. Jan Rządski
Z. N. Józef Bienias.

163. Rzeszów.

P. Dr. Stanisław Jabłoński
N. Jan Mglej
Z. N. Jan Marcinkiewicz.

164. Rzechów.

P. Mateusz Wydro
N. Franciszek Wałek
Z. N. Feliks Wałek.

165. Sądowa Wisznia.

P. Szymon Torski
N. Julian Kuźmiński
Z. N. Grzegorz Śtupek
I. Jan Świtlik.

166. Sambor.

P. Dr. Józef Steuermann
N. Józef Gendzieński
Z. N. Vacat.
I. Maciej Urbanowicz.

167. Sanok.

P. Vacat
N. Leopold Biega
Z. N. Franciszek Kuszcak.

168. Sąsiadowice. (o. p. Felsztyn).

P. Karol Twaróg
N. Tomasz Malejki
Z. N. Stanisław Smereka.

169. Sieniawa nad Sanem.

P. Vacat
 N. Aleksander Mańkowski
 Z. N. Michał Michalski
 I. Władysław Kostkiewicz.

170. Skawina.

P. Vacat.
 N. Karol Neumann
 Z. N. Czesław Czapkiewicz
 I. Antoni Pawlik.

171. Skole miasto.

P. Dr. Kornel Mironowicz
 N. Jan Lisowski
 Z. N. Skibiński.

172. Skowierzyn.

P. Wincenty Siemek
 N. Mojżesz Kanarek
 Z. N. Vacat.

173. Skotniki.

P. Andrzej Sośnicki
 N. Ignacy Krasny
 Z. N. Wawrzyniec Florczyk.

174. Sokaj.

P. Tomasz Żołczyński
 N. Józef Drozdowski
 Z. N. Grzegorz Mochnał
 I. Stefan Kochalewicz i Jan
 Głazowski.

175. Spasów (o. p. Tartaków).

P. Dr. Aleksander Raciborski
 N. Izak Pasięka
 Z. N. Łuc Łesyk
 I. Mieczysław Baranowski.

176. Stanisławów.

P. Dr. Artur Nimhin
 N. Józef Wierzejski
 Z. N. Feliks Kwaśniewski.

177. Starasól.

P. Jan Porembalski
 N. Jan Stukart
 Z. N. Edward Truczka
 I. Grzegorz Iwanus.

178. Stary Sącz.

P. Antoni Nawratil
 N. Antoni Korona
 Z. N. Józef Cesarczyk.

179. Starawieś (o. p. Wilanowice).

P. Vacat
 N. Wincenty Młynarski
 Z. N. Nycz Antoni.

180. Stary Sambor (Staremiasto).

P. Maryan Władaczyński
 N. Stefan Dreziński
 Z. N. Jan Pieh
 I. Paweł Spaczyński.

181. Stojanów.

P. Fryderyk Lukas
 N. Piotr Daciuk
 Z. N. Ołeksza Gach
 I. Piotr Daciuk.

182. Stryj.

P. Aleksander Stojalowski
 N. Jakób Gerus
 Z. N. Józef Leitner
 I. Fryderyk Altheim.

183. Strzałki (o. p. Bóbrka).

P. Ks. Hipolit Sztogryn
 N. Adam Ożarowski
 Z. N. Mikołaj Czerkas.

184. Strzyżów.

P. Wilhelm Zajęzkowski
 N. Władysław Wyżykowski
 Z. N. Wojciech Małanek.

185. Sucha.

P. Edward Drapella
N. Vacat.
Z. N. Feliks Malczewski.

186. Szczawnica wyżna.

P. Feliks Wiśniewski
N. Łukasz Malinowski
Z. N. Antoni Słowik.

187. Tarnawica polna p. Tłumacz.

P. Vacat
N. Ks. Maryan Topolnicki
Z. N. Wincenty Sitarski.

188. Tarnobrzeg.

P. Vacat
N. Klemens Karakiewicz
Z. N. Józef Moskalski.

189. Tarnów.

P. Dr. Stanisław Stojalowski
N. Mikołaj Jamrowicz
Z. N. Jędrzej Posiewnik
I. Mikołaj Jamrowicz.

190. Tartaków miasto.

P. Ks. Michał Lewartowski
N. Stanisław Smereczański
Z. N. Antoni Spaltenstein.

191. Toki koło Zbaraża.

P. Ks. Włodzimierz Kopytczak
N. Vacat.
Z. N. Grzegorz Kostecki.

192. Trembowla.

P. Franciszek Sheybal
N. Jan Komusiewicz
Z. N. Jan Witwicki
I. Jan Komusiewicz.

193. Trzemeśnia (o.p. Myślenice).

P. Ks. Antoni Łazowski

N. Jan Michalec
Z. N. Franciszek Karnieński.

194. Trześń (o. p. Nadbrzezie).

P. Vacat
N. Michał Ciba
Z. N. Wincenty Góralski.

195. Tuchów.

P. Antoni Foltyński
N. Józef Mazurkiewicz.
Z. N. Józef Zieliński

196. Turka koło Chyrowa.

P. Seweryn Brysiewicz
N. Stanisław Siengalewicz
Z. N. Józef Pulnarowicz
I. Apolinary Silbert

197. Tymbark.

P. Jan Steczowicz
N. Jan Kordeczka
Z. N. Jan Steczowicz.

198. Tyśmienica.

P. Vacat
N. Jan Życzkowski
Z. N. Kazimierz Okoń.

199. Ulanów.

P. Jędrzej Dąbrowski
N. Klemens Łukaszewicz
Z. N. Jan Długosiewicz.

200. Uście Solne.

P. Józef Helpa
N. Tomasz Kukulski
Z. N. Paweł Burdziński
I. Franciszek Bardel.

201. Uście Zielone.

P. Aleksander Hołub
N. Andrzej Niedzielski
Z. N. Vacat.

202. Ustrzyki Dolne.

P. Alfons Jastrzębski
 N. Władysław Osostowicz
 Z. N. Franciszek Niedziocha.

203. Wadowice.

P. Dr. Franciszek Opydo
 N. Teofil Trzaska Nartowski
 Z. N. Józef Hałas
 I. Wawrzyniec Malota.

204. Wielkie Oczy.

P. Stanisław Baron Hagen
 N. Dr. Bernard Blech
 Z. N. Piotr Brondhart.

205. Wieliczka.

P. Dr. Jakób Dziewoński
 N. Dr. Zygmunt Miczyński
 Z. N. Antoni Mazurkiewicz.

206. Wilamowice.

P. Vacat
 N. Jan Biesik
 Z. N. Franciszek Piskorek
 I. Vacat.

207. Wiśnicz koło Bochni.

P. Ks. Andrzej Sękowski
 N. Józef Zubek
 Z. N. Józef Marszałek
 I. Józef Hołyst.

208. Wiśniowczyk.

P. Ksiądz Piotr Niedźwiedzki
 N. Ludwik Wiśniewski
 Z. N. Aleksander Majewski.

209. Witków Nowy.

P. Władysław Lewicki
 N. Paweł Jazienicki
 Z. N. Józef Gerus.

210. Wojnicz.

P. Józef Królikiewicz
 N. Jan Krzemiński
 Z. N. Józef Sinka.

211. Wojniłów.

P. Dr. Julian Jastrzębski
 N. Szynon Niedźwiedz
 Z. N. Bronisław Smereczński
 I. Antoni Zapałowicz.

212. Wołowice.

P. Jan Kuźma
 N. Józef Styczeń
 Z. N. Józef Wąsiołek.

213. Zabłocie koło Żywca.

P. Tadeusz Paraskowicz
 N. Adolf Berger
 Z. N. Jan Biel.

214. Zakliczyn nad Dunajcem.

P. Tomasz Szymanowicz
 N. Kajetan Baliński
 Z. N. Wojciech Szymanowicz
 I. Jan Ciepierski.

215. Zaleszczyki.

P. Antoni Gross
 N. Władysław Baczyński
 Z. N. Michał Lewicki
 I. Marcei Staszkiwicz.

216. Zator.

P. Michał Naimski
 N. Edward Remer
 Z. N. Stefan Betleja
 I. Stefan Betleja.

217. Złoczów.

P. Dr. Dawid Billet
 N. Karol Podgórski
 Z. N. Jan Wirstlein
 I. Franciszek Romuszyński.

218. Żabno.

P. Dr. Jan Myciński
N. Stanisław Mikulec
Z. N. Józef Szara.

219. Żmigród.

P. Karol Puza
N. Ignacy Dębicki
Z. N. Stanisław Kraus
I. Franciszek Michniowski i Jan Stanek.

220. Żółkiew.

P. Henryk Hillich
N. Dr. Kazimierz Wyżykowski
Z. N. Vacat.
I. Alfred Richmann.

221. Żółtańce.

P. Józef Boos

N. Michał Gliński
Z. N. Jakób Adamowicz.

222. Żurawno.

P. Ignacy Kelhoffer
N. Piotr Regner
Z. N. Jan Werschler
I. Jan Werschler.

223. Żydaczów.

P. Józef Strutyński
N. Aleksander Małcki
Z. N. Feliks Kacicki
I. Feliks Kacicki.

224. Żywiec.

P. Vacat.
N. Franciszek Rączka
Z. N. Franciszek Obtułowicz
I. Antoni Miodoński.

Liczba członków

związkowych straży pożarnych.

L. b.	Miejscowość	Czynnych	Wspierających	Honorowych
1	Augustdorf	16	7	1
2	Baligród	24	26	.
3	Baranów	14	.	.
4	Besko	18	.	.
5	Bestwina w Galicyi . .	21	.	.
6	Biecz	23	.	.
7	Bielany	15	.	.
8	Bierzanów	23	35	.
9	Bircza	25	12	3
10	Błażowa	18	2	.
11	Bobowa	17	227	.
12	Bóbrka	18	12	1
13	Bochnia	52	30	5
14	Boleszowce	18	8	2
15	Borowa	25	.	.
16	Brody	36	10	.
17	Brzesko	29	35	.
18	Brzeżany	60	48	2
19	Brzostek	24	.	.
20	Brzozów	26	.	1
21	Buczacz	28	.	.
22	Buczkowice	27	.	.
23	Budzanów	40	5	.
24	Bukowsko	18	10	.
25	Bursztyn	21	.	.
26	Busk	23	.	.
27	Chołojów	17	.	.
28	Cherostków	4	.	.
I. Razem .		680	467	15

L. b.	Miejscowość	Czynnych	Wspierających	Honorowych
29	Chrzanów	19	51	.
30	Chyrów	24	.	.
31	Cieszanów	22	.	.
32	Ciężkowice	17	.	.
33	Czaniec	17	.	.
34	Czortków	20	13	3
35	Dąbrowa	26	20	1
36	Dankowice	18	.	.
37	Dębica	40	.	.
38	Dębowiec	13	8	.
39	Dobra	16	.	4
40	Dobromil	42	.	3
41	Dolina	20	.	.
42	Dolnawieś	21	10	.
43	Drohobycz	21	52	4
44	Dubiecko	24	2	.
45	Dublany	40	60	10
46	Dukla	27	10	.
47	Dzieskanowice	14	.	.
48	Frysztak	7	.	.
49	Gdów	16	.	.
50	Gorlice	37	19	7
51	Gródek	18	.	.
52	Gorzyce	16	20	.
53	Grodzisko	23	.	.
54	Halicz	16	32	.
55	Hermanowice	55	.	.
56	Hohenbach	36	15	2
57	Horodenka	25	.	.
58	Huczko	24	6	8
59	Husiatyn	12	.	.
60	Jagielnica	8	.	.
61	Janów	17	33	2
62	Jarosław	38	45	.
63	Jasło	42	.	.
64	Jawornik miasto	20	.	.
65	Jawornik wieś	26	8	.
II. Razem .		877	404	44

L. b.	Miejscowość	Czynnych	Wspierają- cych	Honorowych
66	Jaworów	53	7	3
67	Jezierzany	20	.	.
68	Jordanów	50	21	9
69	Kalembina	23	.	3
70	Kałusz	27	74	.
71	Kamionka Strumiłowa .	26	39	1
72	Kańczuga	14	.	.
73	Kęty	64	.	.
74	Kolbuszowa	32	26	8
75	Kleparów	12	15	.
76	Kołaczyce	19	.	.
77	Kołomyja	26	25	.
78	Kopyczyńce	44	49	.
79	Kossów	23	45	.
80	Kozowa	21	50	2
81	Kozy	30	.	.
82	Krasieczyn	30	.	.
83	Krościenko	18	21	.
84	Krosno	26	41	.
85	Krynica	18	.	.
86	Krystynopol	10	14	.
87	Krzeszowice	25	26	.
88	Kuty	20	42	.
89	Kulików	20	16	.
90	Lanckorona	25	.	.
91	Leżajsk	20	46	1
92	Limanowa	36	35	.
93	Lisiagóra	28	6	.
94	Lisko	57	32	.
95	Lubaczów	25	1	.
96	Lutowiska	12	10	.
97	Lwów	97	76	22
98	Łańcut	47	5	.
99	Łapanów	16	1	3
100	Łęki	20	.	.
101	Łodygowice	30	14	.
102	Łuczyce	30	.	.
III. Razem .		1094	737	52

L. b.	Miejscowość	Czynnych	Wspierają- cych	Honorowych
103	Machów	20	.	.
104	Maków	44	12	.
105	Maryampol	12	19	1
106	Mielec	65	25	12
107	Mikołajów	22	14	.
108	Monasterzyska	12	.	.
109	Mościska	30	52	1
110	Mosty wielkie	26	10	3
111	Mrzygłód	13	.	.
112	Mszana dolna	30	18	5
113	Muszyna	22	12	.
114	Myślenice	80	56	.
115	Nadwórna	57	30	2
116	Narajów	17	3	1
117	Niemirów	17	.	.
118	Niestanice	24	.	.
119	Niżankowice	20	22	.
120	Niżniów	24	.	.
121	Nowawieś	16	.	.
122	Nowemiasto	29	.	.
123	Nowy Sącz	35	87	6
124	Nowy Targ	34	24	4
125	Okocim	28	.	.
126	Olesko	12	9	.
127	Oleszyce	16	30	4
128	Olpiny	13	.	.
129	Osiek koło Żmigrodu	11	.	.
130	Osiek koło Oświęcima	18	.	.
131	Ostrów	22	.	.
132	Oświęcim	46	.	3
133	Ottynia	30	23	.
134	Padew kolonia	12	.	.
135	Paszczyna	17	1	.
136	Peczeniżyn	22	.	5
137	Piekary	16	2	.
138	Pilzno	38	.	1
139	Piwniczna	8	.	.
IV. Razem .		958	449	48

L. b.	Miejscowość	Czynnych	Wspierają- cych	Honorowych
140	Pławo	18	.	.
141	Podhajce	24	.	.
142	Podkamień k. Rohatyna	12	.	.
143	Podwołoczyska	27	40	.
144	Porąbka	17	.	.
145	Powitno	19	1	1
146	Potok złoty	28	2	3
147	Pruchnik	24	31	.
148	Prusy	25	10	2
149	Przeclaw	16	.	.
150	Przemysł	36	42	.
151	Przeworsk	35	40	.
152	Radłów	25	40	5
153	Radymno	30	35	2
154	Radziechów	17	.	.
155	Rawa ruska	14	56	.
156	Rohatyn	36	.	.
157	Ropczyce	18	19	.
158	Rudki	30	14	8
159	Rudnik	22	.	.
160	Ryglice	16	4	.
161	Rymanów	26	.	.
162	Rzędzianowice	20	.	.
163	Rzeszów	42	180	.
164	Rzochów	20	12	3
165	Sądowa Wisznia	20	4	.
166	Sambor	45	103	.
167	Sanok	30	1	.
168	Sąsiadowice	13	10	.
169	Sieniawa	22	.	.
170	Skawina	20	.	.
171	Skole	69	44	.
172	Skowierzyn	22	1	.
173	Skotniki	25	10	.
174	Sokal	26	.	.
175	Spasów	14	.	.
176	Stanisławów	32	19	.
V. Razem .		935	718	24

L. b.	Miejscowość	Czynnych	Wspierają- cych	Honorowych
177	Starasól	24	27	.
178	Stary Sącz	24	80	.
179	Starawieś	18	.	.
180	Stary Sambor	25	.	.
181	Stojanów	25	5	.
182	Stryj	28	80	.
183	Strzałki	29	80	.
184	Strzyżów	35	12	.
185	Sucha	28	4	2
186	Szczawnica wyżna	21	20	2
187	Tarnawica polna	34	.	.
188	Tarnobrzeg	22	10	.
189	Tarnów	74	149	24
190	Tartaków m.	18	.	.
191	Toki	23	.	.
192	Trembowła	22	58	.
193	Trzemeśnia	12	6	2
194	Trześń	15	.	.
195	Tuchów	20	45	5
196	Turka	22	.	.
197	Tymbark	20	.	.
198	Tyśmienica	42	22	3
199	Ulanów	22	.	.
200	Uście solne	16	.	.
201	Uście zielone	29	.	.
202	Ustrzyki dolne	12	10	.
203	Wadowice	50	100	.
204	Wielkie Oczy	20	.	.
205	Wieliczka	34	39	2
206	Wilamowice	29	.	.
207	Wiśnicz	24	20	4
208	Wiśniowczyk	10	.	.
209	Witków nowy	30	.	.
210	Wojnicz	32	.	.
211	Wojniłów	10	.	.
212	Wołowice	12	.	.
213	Zabłocie	24	75	.
VI. Razem .		935	842	44

L. b.	Miejscowość	Czynnych	Wspierających	Honorowych
214	Zakliczyn	20	10	.
215	Zaleszczyki	22	12	2
216	Zator	35	14	.
217	Złoczów	42	90	11
218	Żabno	22	8	.
219	Żmigród	18	.	.
220	Żółkiew	28	14	.
221	Żółtańce	18	4	2
222	Żurawno	26	129	4
223	Żydaczów	20	32	.
224	Żywiec	52	60	1
VII. Razem .		303	373	20

I.	Razem	680	467	15
II.	"	877	404	44
III.	"	1094	737	52
IV.	"	958	449	48
V.	"	935	718	24
VI.	"	935	842	44
VII.	"	303	373	20
Ogólna suma .		5782	3990	247

Rodzaje straży pożarnych.

W Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem istnieją następujące rodzaje straży pożarnych:

I. Ochotnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach, które nie przyjęły na siebie obowiązków straży pożarnej gminnej. Straże te zorganizowane są na podstawie ustawy o stowarzyszeniach z dnia 15. listopada 1867 r. Dz. p. p. Nr. 134., a istnieją w miastach liczących wyżej jak 10.000 mieszkańców, tudzież w mniejszych miastach i miasteczkach obok straży pożarnych gminnych.

II. Ochotnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach, które przyjęły na siebie obowiązek straży pożarnej gminnej. Wedle §. 16. ustawy o policyi ogniowej dla miast i miasteczek z dnia 10. lutego 1891 Dz. u. kr. Nr. 18 w każdym mieście lub miasteczku bez wyjątku musi być zorganizowana straż pożarna gminna. W gminach atoli, gdzie ochotnicza straż pożarna przyjmie na siebie obowiązki straży pożarnej gminnej, odpada potrzeba organizowania osobnej straży pożarnej gminnej. Straże te zatem zorganizowane są na podstawie ustawy o policyi ogniowej dla miast i miasteczek z dnia 10. lutego 1891 Dz. u. kr. Nr. 18. i na podstawie ustawy o stowarzyszeniach z dnia 15. listopada 1867 Dz. p. p. Nr. 134. Straże te przyjmując na siebie obowiązki straży pożarnej

gminnej, uwolniły gminy od ciężkiego pod względem materialnym obowiązku utrzymywania i opłacania osobnego korpusu straży pożarnej gminnej.

III. Straże pożarne gminne (zawodowe, zwane także miejskimi, płatnemi, etatowemi).

Straże te istnieją w miastach liczących więcej jak 10.000 mieszkańców bez względu na istnienie straży pożarnej ochotniczej, tudzież w miastach i miasteczkach liczących mniej jak 10.000 mieszkańców, jeżeli tam ochotnicze straże pożarne nie przyjęły na siebie obowiązków straży pożarnej gminnej. Straże te zorganizowane są na podstawie ustawy o policji ogniowej z dnia 10. lutego 1891 Dz. u. kr. Nr. 18 i na podstawie uchwał Rad miejskich w poszczególnych gminach. We Lwowie i w Krakowie obowiązują inne ustawy ogniowe, tam też straże pożarne zawodowe na podstawie innych ustaw są zorganizowane.

Wedle rozporządzenia Wysokiego Wydziału krajowego z dnia 31. października 1891 L. 44204, wprowadzającego w życie ustawę o policji ogniowej z dnia 10. lutego 1891 Dz. u. kr. Nr. 18, stały korpus straży pożarnej gminnej składać się ma z 12 ludzi, zaś wyjątkowo w miastach niezamożnych z mniejszej liczby, lecz w każdym razie nie niżej jak 6 ludzi i stójek konnych o dwóch przynajmniej zaprzęgach.

IV. Pomocnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach. Paragrafy 7. i 26. ustawy o policji ogniowej dla miast i miasteczek z dnia 10. lutego 1891 Dz. u. p. Nr. 18 postanawiają, że na wezwanie Naczelnika gminy (Burmistrza) lub Delegata gminy obowiązany jest każdy mieszkaniec gminy pod karą nieść pomoc przy gaszeniu pożaru, a wszyscy ci pomoc niosący, jak niemniej osoby przeznaczone do specjalnych czynności, winni się stosować do rozporządzeń kierującego ratunkiem. Mieszkańcy każdej

gminy miejskiej i małomiejskiej tworzą zatem pomocniczą straż pożarną dla straży pożarnej ochotniczej lub gminnej.

V. Ochotnicze straże pożarne w gminach wiejskich, zorganizowane na podstawie ustawy o stowarzyszeniach z dnia 15. listopada 1867 Dz. p. p. Nr. 134.

VI. Obowiązkowe straże pożarne w gminach wiejskich, zorganizowane na podstawie §§. 27. lit. b. k. 32. 33. i 57. ustawy gminnej z r. 1866 i postanowień patentu cesarskiego z dnia 28. lipca 1786.

Do obowiązkowych straży pożarnych w gminach wiejskich należą wszyscy mężczyźni wieku od 18 do 42 lat, zamieszkali w gminie, o ile nie są dotknięci kalectwem i których Rada gminna lub Zwierzchność gminna od tego obowiązku nie uwolniła.

VII. Wiejskie pogotowia pożarne, zorganizowane na podstawie ustawy gminnej z r. 1866 i ces. patentu z dnia 28. lipca 1786 na wzór pogotowi pożarnych zaprowadzonych w gminach wiejskich powiatu sokalskiego. Z każdych pięćdziesięciu numerów domów wybrała Zwierzchność gminna dziesięciu młodych mężczyzn, a każda taka dziesiątka jednego dziesiętnika.

Członkowie tego pogotowia obowiązani są w dzień, czy w nocy być pierwszymi do gaszenia pożaru i stosować się bezwzględnie do zarządzeń dziesiętnika.

VIII. Straże pożarne fabryczne, organizowane ze służby fabrycznej, dworskie, ze służby dworskiej, kolejowe, ze służby kolejowej, zakładowe szkolne, z uczniów szkół rolniczych, wojskowe, organizowane w garnizonach z żołnierzy.

Zestawienie

straży pożarnych wedle lat ich założenia.

Rok założenia	Straży pożarnych wyszczególnionych na wstępie p. t. „Rodzaje straży pożarnych” pod							
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Przed 1865	1	—	—	—	—	—	—	2
1865	3	—	3	—	—	—	—	—
1866	—	—	—	—	—	—	—	—
1867	—	1	—	—	—	—	—	—
1868	2	—	—	—	—	—	—	—
1869	—	1	1	—	—	—	—	—
1870	—	—	2	—	—	—	—	1
1871	2	3	—	—	—	—	—	—
1872	1	7	—	—	1	—	1	—
1873	5	5	1	—	—	—	—	—
1874	4	18	—	—	—	—	—	—
1875	2	7	1	—	—	—	5	1
1876	—	7	—	—	—	—	—	—
Do przeniesienia .	20	49	8	—	1	—	6	4

Rok założenia	Straży pożarnych wyszczególnionych na wstępie p. t. „Rodzaje straży pożarnych” pod							
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Z przeniesienia .	20	49	8	—	1	—	6	4
1877	—	3	—	—	—	—	—	—
1878	—	5	1	—	—	—	—	1
1879	—	4	—	—	—	—	—	—
1880	1	3	1	—	—	—	3	3
1881	—	4	—	—	1	—	—	—
1882	—	2	—	—	—	—	—	—
1883	—	3	—	—	1	—	1	—
1884	1	5	—	—	2	—	3	2
1885	1	2	—	—	—	—	14	3
1886	—	2	—	—	—	—	12	—
1887	—	10	1	—	1	—	3	1
1888	2	3	—	—	2	—	98	—
1889	1	8	—	—	6	—	12	—
1890	1	8	—	—	4	—	20	6
1891	—	6	—	—	17	—	5	1
1892	2	18	2	—	4	—	18	3
Do przeniesienia .	29	135	13	—	39	—	195	24

Rok założenia	Straży pożarnych wyszczególnionych na wstępie p. t. „Rodzaje straży pożarnych” pod							
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Z przeniesienia .	29	135	13	—	39	—	195	24
1893	3	12	1	—	2	—	4	—
1894	1	12	—	—	16	—	9	2
1895	1	5	2	—	5	—	22	—
1896	1	17	1	—	20	—	9	2
1897	3	10	—	—	19	486	—	4
1898	—	7	—	—	10	85	—	4
1899	2	10	1	91	9	88	—	5
1900	—	1	—	8	1	23	—	—
Nie wiadomo . . .	—	12	8	—	9	—	195	21
Razem . . .	40	221	26	99	130	682	434	72

Zestawienie powiatami ilości straży pożarnych.

Wydział powiatowy	Ochotnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach, które										III*) Straże pożarne gminne (zawodowe, miejskie, płatne, elatowe)	IV*) Pomocnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach	V Ochotnicze straże pożarne w gminach wiejskich				VI Obowiązkowe straże pożarne w gminach wiejskich		VII Wiejskie pogotowia pożarne		VIII Straże poż. fabryczne, dworskie, kolejowe, zakładowe, wojskowe		Razem				Ilość mieszkańców w powiecie
	I nie przyjęły na siebie obowiązków straży pożarnej gminnej				II przyjęły na siebie obowiązek straży pożarnej gminnej				ilość członków				ilość członków		ilość członków		ilość członków		ilość członków								
	ilość członków				ilość członków				ilość członków				ilość członków		ilość członków		ilość członków		ilość członków								
	ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych	ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych	ilość straży	ilość funkcyjno-naryusów	ilość straży	ilość członków	ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość pogotowia	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży pożarnych	czynnych	
Biała	—	—	—	—	4	169	—	3	—	—	3	392	14	340	?	?	—	—	—	—	—	—	21	901	—	3	92.211
Bóbrka	—	—	—	—	2	30	12	1	—	—	2	205	2	39	85	3	—	—	2	23	1	10	9	307	97	4	69.612
Bochnia	1	18	—	8	5	135	51	12	1	6	1	20	—	—	—	—	7	720	—	—	—	—	15	899	51	20	101.108
Bohorodczany	—	—	—	—	3	80	2	—	—	—	2	505	—	—	—	—	15	1021	—	—	—	—	20	1606	2	—	56.205
Borszczów	1	21	5	—	5	86	—	—	—	—	9	958	1	12	—	—	11	874	5	131	—	—	32	2082	5	—	106.755
Brody	—	—	—	—	8	124	10	—	1	6	4	1054	1	12	—	—	36	2066	15	519	1	10	66	3791	10	—	130.707
Brzesko	—	—	—	—	4	99	45	—	—	—	1	120	2	53	40	5	12	261	—	—	—	—	19	533	85	5	90.748
Brzeżany	—	—	—	—	4	120	101	8	—	—	2	422	—	—	—	—	24	1710	4	260	—	—	34	2512	101	8	86.880
Brzozów	1	26	—	1	2	32	30	3	—	—	1	400	—	—	—	—	—	—	2	12	—	—	6	470	30	4	73.108
Buczacz	1	28	2	3	5	130	6	—	—	—	2	162	1	?	?	?	1	15	7	460	1	10	18	805	8	3	113.170
Chrzanów	—	—	—	—	2	34	51	—	—	—	—	—	1	25	26	—	19	573	7	377	4	110	33	1119	77	—	78.026
Cieszanów	2	41	31	4	2	47	—	2	—	—	1	150	—	—	—	—	9	196	19	383	3	32	36	849	31	6	71.612
I. Razem	6	134	38	16	46	1086	308	29	2	12	28	4388	22	481	151	8	134	7436	61	2165	10	172	309	15874	497	53	1,070.142

Wydział powiatowy	Ochotnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach, które												V Ochotnicze straże pożarne w gminach wiejskich	VI Obowiązkowe straże pożarne w gminach wiejskich	VII Wiejskie pogotowia pożarne	VIII Straże poż. fabryczne, dworskie, kolejowe, zakładowe, wojskowe	Razem				Ilość mieszkańców w powiecie						
	I nie przyjęły na siebie obowiązków straży po- żarnej gminnej				II przyjęły na siebie obowią- zek straży pożarnej gminnej				III Straże pożarne gminne (zawodowe, miejskie, płatne, etatowe)	IV Pomocnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach	Razem																
	ilość członków				ilość członków						ilość członków																
	ilość Towarzysw	czynnych	wspierających	honorowych	ilość Towarzysw	czynnych	wspierających	honorowych			ilość straży	ilość funkcyj- naryusów					ilość straży	ilość członków	ilość pogotowi	ilość członków czynnych		ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży pożarnych	czynnych	wspierających	honorowych
Czortków . . .	1	14	—	—	2	28	13	3	—	—	—	—	1	24	—	—	—	—	2	30	6	96	13	3	64.741		
Dąbrowa . . .	—	—	—	—	3	66	28	1	—	—	2	181	—	—	—	—	3	95	—	—	8	342	28	1	63.547		
Dobromil . . .	—	—	—	—	4	112	15	6	1	6	2	148	1	24	6	8	64	1845	6	182	2	40	80	2357	21	14	61.468
Dolina	1	20	14	—	1	20	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—	10	1043	14	414	3	46	30	1554	14	—	90.929
Drohobycz **)	1	21	52	4	—	—	—	—	1	12	—	—	4	121	—	—	—	—	—	—	6	154	52	4	118.742		
Gorlice	—	—	—	—	4	96	31	7	—	—	3	530	1	18	—	—	7	636	15	1356	—	—	30	2636	31	7	79.670
Gródek	1	18	—	—	1	17	33	2	—	—	2	1212	1	19	1	1	33	2774	11	490	2	40	51	4570	34	3	64.637
Grybów	1	30	—	—	2	34	227	—	—	—	3	329	1	13	—	—	1	40	—	—	1	9	9	455	227	—	48.521
Horodenka . .	2	40	—	—	1	12	—	—	—	—	1	300	—	—	—	—	—	—	—	—	4	352	—	—	—	—	86.047
Husiatyn . . .	1	44	49	—	3	28	—	—	—	—	1	185	—	—	—	—	5	265	—	—	—	—	10	522	49	—	89.377
Jarosław . . .	—	—	—	—	3	76	66	—	1	18	—	—	3	53	—	—	—	—	—	—	4	40	11	187	66	—	119.988
Jasło	1	7	—	—	6	116	8	—	—	—	3	559	2	31	4	5	9	589	12	414	2	52	35	1768	12	5	102.507
Jaworów . . .	—	—	—	—	3	103	7	3	—	—	2	1586	—	—	—	—	18	1310	8	551	—	—	31	3550	7	3	71.673
Kałusz	2	37	74	—	—	—	—	—	—	—	1	416	—	—	—	—	37	3692	9	356	—	—	49	4501	74	—	77.875
II. Razem	11	231	189	4	33	708	428	23	4	47	20	5446	14	303	11	14	184	12194	78	3858	16	257	360	23044	628	40	1,139.722

Wydział powiatowy	Ochotnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach, które								III*) Straże pożarne gminne (zawodowe, miejskie, plaine, elatowe)	IV*) Pomocnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach	V Ochotnicze straże pożarne w gminach wiejskich				VI Obowiązkowe straże pożarne w gminach wiejskich		VII Wiejskie pogotowia pożarne		VIII*) Straże poż. fabryczne, dworskie, kolejowe, zakładowe, wojskowe	Razem				Ilość mieszkańców w powiecie																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
	I nie przyjęły na siebie obowiązków straży po- żarnej gminnej				II przyjęły na siebie obowią- zek straży pożarnej gminnej																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
	ilość członków				ilość członków															ilość członków																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
	ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych	ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych			ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych	ilość Towarzystw	czynnych	ilość członków czynnych	ilość pogotowi		ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży		ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych	ilość straży	ilość członków czynnych

Wydział powiatowy	Ochotnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach, które												IV Ochotnicze straże pożarne w gminach wiejskich	V Obowiązkowe straże pożarne w gminach wiejskich		VI Wiejskie pogotowia pożarne		VII Straże poż. fabryczne, dworskie, kolejowe, zakładowe, wojskowe		Razem				Ilość mieszkańców w powiecie			
	I nie przyjęły na siebie obowiązków straży po- żarnej gminnej				II przyjęły na siebie obowią- zek straży pożarnej gminnej				III *) Straże pożarne gminne (zawodowe, miejskie, platanie, etatowe)	IV Pomocnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach																	
	ilość członków				ilość członków																						
	ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych	ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych				ilość straży													ilość członków		
Nisko **)	—	—	—	—	2	44	—	—	—	—	2	476	—	—	—	—	—	—	2	39	6	559	—	—	60.269		
Nowy Sącz	—	—	—	—	5	107	179	6	1	12	—	—	2	32	—	—	—	—	1	3	3	101	12	255	179	6	110.245
Nowy Targ	—	—	—	—	2	52	45	4	—	—	1	156	3	71	20	12	4	145	—	—	1	25	11	449	65	16	74.900
Pilzno	—	—	—	—	3	96	10	5	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	1	?	—	—	5	116	10	5	47.685
Podhajce **)	—	—	—	—	1	24	—	—	—	—	—	—	4	56	—	—	—	—	—	—	—	—	5	80	—	—	79.343
Przemysł	1	36	42	—	5	57	23	—	1	43	—	—	—	—	—	—	4	235	1	10	2	38	14	419	65	—	121.383
Przemysłany	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	2	1125	1	13	—	—	7	416	7	275	—	—	18	1835	—	—	69.146
Rawa ruska	2	37	39	1	4	57	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	476	7	108	1	16	32	694	95	1	95.110
Rohatyn **)	—	—	—	—	5	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	97	—	—	95.975
Ropczyce	—	—	—	—	4	95	21	—	—	—	—	—	2	31	21	5	3	460	—	—	—	—	9	586	42	5	73.640
Rudki	—	—	—	—	2	46	34	18	—	—	1	312	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	358	34	18	62.482
Rzeszów	1	42	180	—	5	117	67	5	2	27	1	20	2	53	2	5	5	557	16	1346	4	64	36	2226	249	10	145.939
Sambor	1	45	103	—	—	—	—	—	1	12	—	—	1	13	10	—	17	1081	6	242	1	16	27	1409	113	—	85.042
Sanok	1	27	—	—	8	100	10	—	1	10	3	173	4	85	—	—	13	621	2	25	1	20	33	1061	10	—	95.305
IV. Razem	6	187	364	1	46	892	445	38	7	110	11	2282	19	354	53	22	71	3991	41	2009	15	319	216	10144	862	61	1,216.464

Wydział powiatowy	Ochotnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach, które								III *) Straże pożarne gminne (zawodowe, miejskie, płatne, elatowe)		IV *) Pomocnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach		V Ochotnicze straże pożarne w gminach wiejskich				VI Obowiązkowe straże pożarne w gminach wiejskich		VII Wiejskie pogotowia pożarne		VIII Straże poż. flakcyjne, dworskie, kolejowe, zakładowe, wojskowe		Razem				Ilość mieszkańców w powiecie
	I nie przyjęły na siebie obowiązków straży po- żarnej gminnej				II przyjęły na siebie obowią- zek straży pożarnej gminnej								Ochotnicze straże pożarne w gminach wiejskich				Obowiązkowe straże pożarne w gminach wiejskich		Wiejskie pogotowia pożarne		Straże poż. flakcyjne, dworskie, kolejowe, zakładowe, wojskowe		Razem				
	Ilość członków				Ilość członków								Ilość członków				Ilość członków		Ilość członków		Ilość członków		Ilość członków				
	Ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych	Ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych	Ilość straży	Ilość funkcyj- naryuszów	Ilość straży	Ilość członków	Ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych	Ilość straży	Ilość członków czynnych	Ilość pogotowi	Ilość członków czynnych	Ilość straży	Ilość członków czynnych	Ilość straży pożarnych	czynnych	wspierających	honorowych	
Skałat	—	—	—	—	3	62	55	—	1	6	—	—	—	—	—	—	2	270	4	216	1	27	11	581	55	—	84.047
Śniatyn	2	48	53	1	1	24	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	350	—	—	1	24	9	446	63	1	76.065
Sokal	—	—	—	—	4	84	14	—	—	—	2	112	3	68	—	—	—	—	95	2972	2	44	106	3280	14	—	90.025
Stanisławów . .	2	48	51	—	2	38	19	1	2	26	—	—	2	32	69	3	7	567	—	—	—	—	15	711	139	4	105.408
Stary Sambor .	—	—	—	—	4	91	27	—	—	—	1	81	—	—	—	—	3	230	1	70	1	25	10	497	27	—	50.123
Stryj	—	—	—	—	2	97	124	—	1	10	—	—	—	—	—	—	6	85	19	187	2	88	30	467	124	—	95.401
Tarnobrzeg . .	—	—	—	—	4	63	10	—	—	—	1	233	9	140	40	—	—	—	—	—	—	—	14	436	50	—	68.081
Tarnopol . . .	1	23	80	—	—	—	—	—	2	26	1	24	2	52	22	—	9	233	27	695	2	45	44	1098	102	—	120.007
Tarnów	1	74	149	24	2	36	49	5	1	17	1	384	1	28	6	—	—	—	—	1	40	7	579	204	29	98.543	
Tłumacz	—	—	—	—	4	116	101	3	—	—	2	1132	1	34	—	—	—	—	3	148	2	24	12	1454	101	3	90.552
Trembowła . .	—	—	—	—	4	107	86	1	—	—	4	1729	1	22	26	—	3	170	3	9	—	—	15	2037	112	1	71.823
Turka	—	—	—	—	1	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	22	—	—	62.578
Wadowice . . .	2	63	—	—	3	125	133	—	—	—	5	635	1	21	—	—	1	12	—	—	1	12	13	868	133	—	104.722
Wieliczka . . .	2	52	39	16	2	61	—	—	1	13	—	—	9	214	45	—	4	156	4	152	2	12	24	660	84	16	103.451
V. Razem	10	308	372	41	36	926	628	10	8	98	17	4230	29	611	208	3	40	2073	156	4449	15	341	311	13136	1208	54	1,220.826

Wydział powiatowy	Ochotnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach, które												V Ochotnicze straże pożarne w gminach wiejskich	VI Obowiązkowe straże pożarne w gminach wiejskich	VII Wiejskie pogotowia pożarne	VIII Straże poż. fabryczne, dworskie, kolejowe, zakładowe, wojskowe	Razem				Ilość mieszkańców w powiecie							
	I nie przyjęły na siebie obowiązków straży po- żarnej gminnej				II przyjęły na siebie obowią- zek straży pożarnej gminnej				III*) Straże pożarne gminne (zawodowe, miejskie, płatne, etatowe)	IV Pomocnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach	ilość członków																	
	ilość członków				ilość członków						ilość członków																	
	ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych	ilość Towarzystw	czynnych	wspierających	honorowych			ilość Towarzystw	czynnych					wspierających	honorowych										
Zaleszczyki	—	—	—	—	3	65	16	3	—	—	—	—	—	—	—	5	231	2	?	—	—	10	296	16	3	75.598		
Zbaraż . . .	1	20	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	23	—	—	—	—	—	—	—	2	43	20	—	62.722		
Złoczów . . .	—	—	—	—	6	114	105	11	—	—	1	28	—	—	—	9	1207	10	670	1	24	27	2043	105	11	148.808		
Żółkiew . . .	1	28	14	—	2	46	26	3	1	6	—	—	1	18	4	2	—	—	—	—	1	24	6	122	44	5	80.936	
Żydaczów . .	—	—	—	—	3	68	175	4	—	—	1	322	—	—	—	—	21	1066	7	298	1	4	33	1758	175	4	65.647	
Żywiec . . .	—	—	—	—	3	105	110	3	—	—	1	363	2	54	89	—	—	—	1	43	1	30	8	595	199	3	97.810	
VI. Razem	2	48	34	—	17	398	432	24	1	6	3	713	4	95	93	2	35	2504	20	1011	4	82	86	4857	559	26	531.521	
Z E S T A W I E N I E:																												
I. Razem	6	134	38	16	46	1086	308	29	2	12	28	4388	22	481	151	8	134	7436	61	2165	10	172	309	15874	497	53	1,070.142	
II. Razem	11	231	189	4	33	708	428	22	4	47	20	5446	14	303	11	14	184	12194	78	3858	16	257	360	23044	628	40	1,139.722	
III. Razem	5	201	126	34	43	1193	696	32	4	140	20	3889	42	1027	202	47	218	13368	78	2398	12	97	422	22313	1024	113	1,221.275	
IV. Razem	6	187	364	1	46	892	445	38	7	110	11	2282	19	354	53	22	71	3991	41	2009	15	319	216	10144	862	61	1,216.464	
V. Razem	10	308	372	41	36	926	628	10	8	98	17	4330	29	611	208	3	40	2073	156	4449	15	341	311	13136	1208	54	1,220.826	
VI. Razem	2	48	34	—	17	398	432	24	1	6	3	713	4	95	93	2	35	2504	20	1011	4	82	86	4857	559	26	531.521	
Ogólnie	40	1109	1123	96	221	5203	2937	155	26	413	99	21048	130	2871	718	96	682	41566	434	15890	72	1268	1704	89368	4778	347	6,399.950	
Zestawienie: Towarzystwa ochotniczych straży pożarnych .																						391	9183	4778	347			
Inne organizacje pożarne																						1313	80185	—	—			
Razem . . .																						1704	89368	4778	347			
*) Wyszczególniono tylko składające się przynajmniej z 6 ludzi. **) Na podstawie dawniejszego wykazu.																												

*) Wyszczególniono tylko składające się przynajmniej z 6 ludzi.

**) Na podstawie dawniejszego wykazu.

Zestawienie

powiatami ilości przyrządów i przyborów pożarnych w gminach, które posiadają straże pożarne.

	Wydział powiatowy	Wspinalni	Strażnic pożarnych	Magazynów na przyrządy	Wież obserwacyjnych parowych	Sikawek						Węży tłoczących w metrach	4-kołowych beczkowiezów	2-kołowych beczkowiezów	Wiaderk na wodę	Drabin					O s ę k	Bab ogniowych	Latarni do oświetlania pogorzelska	Linewek ratunkowych	Wielkich wozów ratunkowych	Koców ratunkowych	Pomostów gzymosowych	Przrządów dymowych i oddechowych	Apteczek strażackich	Noszy dla rannych	4-kołowych wozów rekwiw.-osobowych	4-kołowych wozów rekwiwityowych	2-kołowych wozów rekwiwityowych	Czołen ratunkowych w razie powodzi	
						4-kołowych ssąco-tłoczących	2-kołowych ssąco-tłoczących	4-kołowych bez ssącego węża	2-kołowych bez ssącego węża	przenośnych	małych ręcznych					mechanicznych	wysuwalnych przenośnych	składanych	zwykłych pojedynczych	hakowych do okien															dachowych
1	Biała	3	4	16	.	21	2	.	.	.	25	1499	3	8	114	.	.	5	20	10	6	72	12	30	10	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2	Bóbrka	1	2	3	.	6	5	.	1	2	5	159	8	7	32	.	.	4	15	6	4	114	18	7	33	.	.	.	.	1	1	.	.	.	
3	Bochnia	2	4	6	.	10	7	7	.	3	156	795	21	10	430	1	.	8	70	11	17	151	55	51	32	1	.	.	1	1	1	1	1	.	1
4	Bohorodczany	.	1	3	.	5	5	1	1	.	615	134	2	6	16	.	.	.	275	.	.	241	.	11	8	.	.	.	.	.	.	1	.	.	
5	Borszczów	.	1	6	.	2	3	.	2	1	700	25	44	14	1559	.	.	.	1236	2	30	558	.	120	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
6	Brody	2	2	12	.	7	31	6	14	2	144	356	12	23	621	.	.	2	1056	3	23	1002	50	306	16	.	.	.	.	4	1	.	.	.	
7	Brzesko	2	4	2	.	9	5	1	2	5	247	367	11	6	291	.	1	4	174	9	116	385	27	147	22	.	.	.	.	.	.	.	.	8	
8	Brzeżany	2	3	5	1	8	3	1	4	19	3	854	4	35	439	.	1	.	274	14	51	537	20	97	13	1	1	1	3	.	1	2	.	.	.
9	Brzozów	.	1	4	1	3	3	1	2	4	.	268	4	2	6	.	.	.	2	8	11	20	6	6	19	.	.	.	.	.	1	.	.	.	
10	Buczacz	.	.	3	.	4	5	1	1	4	226	280	2	21	44	.	1	.	6	3	21	141	.	20	12	.	.	.	.	5	2	.	.	25	
11	Chrzanów	1	2	14	.	12	4	2	1	25	162	1885	28	9	225	.	.	.	632	5	62	504	22	211	21	.	.	.	3	2	.	.	2	.	
12	Cieszanów	.	.	14	.	5	12	3	.	23	224	382	5	14	348	.	.	1	469	6	5	297	2	23	6	.	.	.	.	4	1	.	.	.	
I. Razem .		13	24	88	2	92	85	23	28	88	2507	7004	144	155	4125	1	3	24	4329	77	346	4022	212	1029	194	2	1	1	7	3	16	9	4	.	34

	Wydział powiatowy	Sikawek														Drabin					O s e k															
		Wspinalni	Strażnic pożarnych	Magazynów na przyrządy	Wież obserwacyjnych parowych	4-kołowych ssąco-tłoczących	2-kołowych ssąco-tłoczących	4-kołowych bez ssącego węża	2-kołowych bez ssącego węża	przenośnych	małych ręcznych	Węży tłoczących w metrach	4-kołowych beczkowozów	2-kołowych beczkowozów	Wiaderek na wodę	mechanicznych	wysuwalnych przenośnych	składanych	zwykłych pojedynczych	hakowych do okien		dachowych	Bab ogniowych	Latarni do oświetlania pogorzeliska	Linówek ratunkowych	Wielkich wozów ratunkowych	Koców ratunkowych	Pomostów gzymosowych	Przyrządów dymowych i oddechowych	Apteczek strażackich	Noszy dla rannych	4-kołowych wozów rekwiwizyjnych	4-kołowych wozów rekwiwizyjnych	2-kołowych wozów rekwiwizyjnych	Czółen ratunkowych w razie powodzi	
13	Czortków	2	2			3	1	1	1	1	2	560	2	15	6			2	103	5	4	14	4	7	4					1		1				
14	Dąbrowa	1		4		5	2	3		1	216	209	2	9	160			2	65	6	16	73	20	42	8										2	
15	Dobromil	2		4	1	2	6	3		2	748	478	7	1	284	1			1052	14	26	859	42	212	14				3	2		2				
16	Dolina		1	1		8	13	3	3	6	985	420	2	12	293			7	1399	7	4	2013	10	122	10						4					
17	Drohobycz *) . . .		1	1	1	3	1		1			140	10		15				3	6	3	48			10											
18	Gorlice	1	2	2		5	2	1		5	467	427	5	4	844			1	786	5	8	596	67	100	27	1	1			1	1		1			
19	Gródek	2	3	13	1	21	5	2	2	3	235	484	35	53	156			2	113	4	8	457	34	25	13				1			1				
20	Grybów	1	1	4		6	3			1	117	127	2	5	123				110	3	3	80		2	16											
21	Horodenka		2	2		3	1			4	12	65	4	13	47		1		8	1	4	16		15	7				1			1				
22	Husiatyn	3	2	4		9	6	1	2	2	103	142	5	49	85		1	1	20	5	13	345	12	9	20								1			
23	Jarosław	2	4	5	1	8	16	2	2	8	10	468	20	13	553	2	2	1	117	17	20	27	20	26	38	1	1		2	1	1	1	1			
24	Jasło	3	3	7		12	4	3	3	4	454	476	18	9	480			2	144	16	110	291	203	170	60				1			1				
25	Jaworów	1	1	2	1	8	5			3	234	82	9	232	121	4	1	1	666	9	44	578	83	58	8				1	4						
26	Kałuż		2	5		6	6	1	1		4809	124	5	82	1325			1	5110	2	4	4735	900	329	6						6				1	
II. Razem .		16	24	56	5		99	71	20	15	40	8392	4202	126	497	4492	7	5	20	9696	100	267	10132	1395	1117	241	2	2		7	7	16	6	4		3

	Wydział powiatowy	Sikawek										Drabin										O s e k	O s e k																	
		Wspinalni	Straznic pożarnych	Magazynów na przyrządy	Wież obserwacyjnych parowych	4-kołowych ssąco-tłoczących	2-kołowych ssąco-tłoczących	4-kołowych bez ssącego węża	2-kołowych bez ssącego węża	przenośnych	małych ręcznych	Węzy tłoczących w metrach	4-kołowych beczkowców	2-kołowych beczkowców	Wiaderka na wodę	mechanicznych	wysuwalnych przenośnych	składanych	zwykłych pojedynczych	hakowych do okien	dachowych		Bab ognioowych	Laterni do oświetlania pogorzeliska	Linówek ratunkowych	Wielkich wozów ratunkowych	Kocioł ratunkowych	Pomostów gzymsowych	Przrządów dymowych i oddechowych	Apteczki strażackich	Noszy dla rannych	4-kołowych wozów rekwiz- osobowych	4-kołowych wozów rekwizy- towych	2-kołowych wozów rekwizy- towych	Czołen ratunkowych w razie powodzi					
27	Kamionka Strum.	2	2	10	2	5	7	2	1	22	47	813	5	44	514	.	.	2	880	5	20	950	14	105	17	.	.	.	.	.	6	2	1	1	5					
28	Kolbuszowa . . .	1	1	4	.	3	1	1	3	3	735	223	.	15	280	.	1	1	204	7	42	226	13	86	24	.	.	.	3	.	.	.	2	.	.					
29	Kołomyja	1	3	7	1	11	9	6	2	3	900	772	15	12	662	.	.	2	4849	8	62	4425	1	948	25	1	.	1	1	7	1	1	1	2						
30	Kossów	.	2	2	.	3	.	1	.	.	1	208	1	7	23	.	2	4	10	2	4	20	.	.	9	.	.	.	.	1	.	.	.	3						
31	Kraków	1	3	42	1	42	6	3	1	70	1841	4157	71	54	954	2	4	11	745	34	260	1079	50	720	106	3	3	2	12	.	2	3	8	24						
32	Krosno	2	2	3	.	3	.	3	.	1	69	305	5	6	50	.	.	1	56	5	4	10	8	7	16	1	.	1	.	.	.	.	.	.						
33	Łańcut	2	2	4	.	7	5	2	2	6	1180	170	29	60	278	7	4	3	245	14	57	279	10	113	31	3	2	.	2	1	2	1	.	2						
34	Limanowa	1	3	3	.	5	3	3	2	.	87	248	1	8	616	.	.	.	278	9	38	287	2	34	6	.	.	.	.	.	.	.	.	.						
35	Lisko	.	3	3	.	3	4	.	2	1	59	272	2	5	46	.	2	1	8	10	11	22	46	5	10	.	.	.	.	1	1	1	1	.	.					
36	Lwów *)	1	3	9	1	8	1	1	.	3	5	755	36	.	165	1	1	2	1	4	6	47	2	20	50	1	2	1	2	1	.	4	3	.	.					
37	Mielec	1	2	14	.	15	5	3	.	1	1186	172	4	18	337	1	1	3	373	5	94	384	30	33	4	.	.	.	1	.	1	1	1	.	.					
38	Mościska	2	3	5	.	5	1	3	.	2	48	138	7	17	625	1	2	1	246	5	6	361	49	354	18	.	.	.	.	1	.	.	.	.						
39	Myślenice	2	7	10	.	12	13	2	1	7	776	2018	4	23	1716	1	3	1	1813	12	30	1483	24	194	38	.	.	.	1	1	2	2	1	.	6					
40	Nadworna	.	2	2	.	3	2	2	.	2	70	270	2	6	36	.	.	.	373	.	3	283	.	11	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.					
	III. Razem .	16	38	118	5	125	57	32	14	121	7004	10521	182	275	6302	13	20	32	10081	120	637	9856	249	2630	361	9	7	3	23	5	22	14	17	3	42					

	Wydział powiatowy	Sikawek									Drabin									O s e k															
		Wspitalni	Strażnic pożarnych	Magazynów na przyrządy	Wież obserwacyjnych parowych	4-kotłowych ssąco-tłoczących	2-kotłowych ssąco-tłoczących	4-kotłowych bez ssącego węża	2-kotłowych bez ssącego węża	przenośnych	małych ręcznych	Węży tłoczących w metrach	4-kotłowych beczkowozów	2-kotłowych beczkowozów	Wiaderka na wodę	mechanicznych	wysuwalnych przenośnych	składanych	zwykłych pojedynczych	hakowych do okien	dachowych	Bab ogniowych	Latarni do oświetlania pogorzeliska	Linewek ratunkowych	Wiątek worów ratunkowych	Koców ratunkowych	Pomostów grzymsowych	Przyrządów dymowych i oddychowych	Apteczek strażackich	Noszy dla rannych	4-kotłowych wozów rekwiwizyjnych	4-kotłowych wozów rekwiwizyjnych	2-kotłowych wozów rekwiwizyjnych	Członk ratunkowych w razie powodzi	
41	Nisko	.	.	3	.	4	.	4	.	3	308	60	4	5	66	.	.	.	8	3	8	40	.	6	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4
42	Nowy Sącz . . .	1	3	12	1	12	4	11	1	2	115	883	15	10	201	3	4	5	312	8	66	298	.	64	26	2	2	.	3	.	1	.	3	.	.
43	Nowy Targ . . .	3	4	5	.	7	6	2	1	1	104	1009	9	4	162	.	2	5	112	10	10	221	30	35	26	.	1	.	1	.	.	.	.	2	
44	Pilzno	1	1	2	.	1	2	1	.	.	63	60	2	7	307	.	1	2	2	2	14	110	1	41	4	2	.	1	1	1	1	1	.	1	.
45	Podhajce *) . . .	.	1	1	.	2	.	1	2	.	3	260	3	6	20	.	1	.	7	5	4	12	.	8	8	.	.	.	1	.	1	.	.	.	
46	Przemysł	4	4	4	1	5	6	1	.	1	73	1043	30	8	136	2	3	2	96	30	49	144	4	40	63	3	3	1	4	2	2	5	.	1	12
47	Przemysłany . . .	.	1	3	.	4	6	.	2	1	43	103	25	12	744	.	.	.	698	.	.	859	8	22	.	.	.	.	.	1	.	1	.	.	
48	Rawa ruska . . .	.	2	7	.	5	12	1	6	9	63	427	7	33	73	.	.	2	181	.	38	281	30	23	11	.	.	.	.	2	.	.	.	.	
49	Rohatyn	.	1	1	.	4	6	1	2	6	8	196	7	27	88	.	.	.	16	2	13	62	22	13	6	.	.	.	.	.	.	2	.	.	
50	Ropczyce	1	1	5	.	4	4	2	3	.	224	169	3	12	434	.	.	1	563	6	14	131	22	15	20	.	.	.	.	.	.	1	.	.	
51	Rudki	.	1	2	.	5	.	.	.	1	.	220	5	4	95	.	2	.	4	1	5	4	.	2	4	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
52	Rzeszów	2	5	9	.	20	17	2	.	6	1584	812	32	16	1857	1	7	.	1317	13	117	821	19	1174	48	1	1	1	1	1	1	8	1	.	
53	Sambor	.	1	3	.	3	7	2	1	1	444	555	4	11	190	.	.	2	974	6	97	378	10	196	18	.	.	1	1	1	.	.	.	.	
54	Sanok	3	4	13	.	7	12	1	.	10	128	412	7	18	1240	1	.	2	585	26	290	840	120	70	35	1	.	.	1	1	.	.	.	.	
IV. Razem .		15	29	70	2	83	82	29	18	41	3160	6209	153	173	5613	7	20	21	4875	112	725	4201	266	1709	269	9	7	4	12	7	15	7	7	2	18

	Wydział powiatowy	Sikawek										Drabin				O s e k	Bab ogniowych	Latarni do oświetlania pogorzeliska	Linówek ratunkowych	Wielkich wozów ratunkowych	Koców ratunkowych	Pomostów grymsowych	Przyrządów dymowych i oddechowych	Apteczki strażackich	Nosze dla rannych	4-kołowych wozów rekwiwizyjnych	4-kołowych wozów rekwiwizyjnych	2-kołowych wozów rekwiwizyjnych	Czołn ratunkowych w razie powodzi							
		Wspinalni	Strażnic pożarnych	Magazynów na przyrządy	Wieży obserwacyjnych parowych	4-kołowych ssąco-tłoczących	2-kołowych ssąco-tłoczących	4-kołowych bez ssącego węża	2-kołowych bez ssącego węża	przenośnych	małych ręcznych	Węży tłoczących w metrach	4-kołowych beczkowozów	2-kołowych beczkowozów	Wiaderak na wodę															mechanicznych	wysuwalnych przenośnych	składanych	zwykłych pojedynczych	hakowych do okien	dachowych	
55	Skalał	1	1	6	1	4	1	1	9	22	169	1	15	218	.	5	67	5	3	116	6	53	32	.	.	.	.	.	.	2	.	.				
56	Śniatyn	1	2	3	.	3	5	.	1	1	17	316	2	11	44	2	2	1	57	2	5	249	.	16	5	.	.	.	2	1	1	1	1	.	1	
57	Sokał	1	4	11	.	7	6	3	.	98	60	1138	4	299	59	.	.	3	119	4	3	220	.	10	25	.	.	.	.	.	1	2	.	.	.	
58	Stanisławów . . .	1	3	7	2	1	10	10	1	4	2	233	1467	27	6	259	2	.	2	416	17	8	184	.	42	57	2	2	.	3	1	1	3	.	.	.
59	Stary Sambor . . .	.	.	2	.	.	3	3	3	1	1	290	134	1	9	126	.	.	.	533	2	5	293	26	305	17	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
60	Stryj	1	3	8	1	.	5	30	.	4	3	247	1158	4	6	669	4	1	.	1328	12	20	1041	.	652	25	1	1	1	2	1	2	2	.	1	1
61	Tarnobrzeg	.	5	10	.	.	10	2	4	2	2	514	288	3	10	534	.	.	.	465	4	115	259	4	188	10	.	.	.	2	.	.	.	1	.	8
62	Tarnopol	1	4	32	1	.	37	4	3	1	15	579	2478	83	28	874	1	.	4	489	13	114	1344	746	586	50	2	3	.	2	3	4	2	1	.	.
63	Tarnów	2	2	4	1	.	10	2	1	1	5	40	629	17	4	322	.	1	1	4	7	42	31	14	15	20	1	1	1	.	1	1	1	1	.	.
64	Tłumacz	1	.	5	.	.	4	5	3	1	2	128	494	8	19	363	.	.	3	274	3	50	72	22	19	14	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.
65	Trembowla	.	2	7	.	.	5	3	1	4	6	.	264	5	25	40	.	2	1	92	7	8	62	10	151	5	.	.	.	1	1	.	2	.	.	.
66	Turka	1	.	1	.	.	1	.	1	.	.	30	.	2	10	.	.	.	.	1	2	4	.	1	4	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
67	Wadowice	3	4	6	.	.	17	5	1	.	4	3	1445	11	22	175	.	2	8	23	12	30	32	8	51	29	1	.	2	1	.	1	2	.	.	.
68	Wieliczka	2	6	9	1	1	20	3	3	.	3	77	810	20	10	490	1	3	2	293	12	25	261	13	100	22	.	2	.	2	1	2	2	.	.	6
V. Razem . . .		15	36	111	7	2	136	68	25	20	151	2210	10820	186	466	4183	10	11	30	4160	101	430	4168	849	2189	315	7	9	2	16	10	14	16	8	1	16

	Wydział powiatowy	Sikawek										Drabin										O s e k	Bab ogniowych	Latarni do oświetlania pogorzeliska	Linówek ratunkowych	Wielkich wozów ratunkowych	Koców ratunkowych	Pomostów gimnastycznych	Przrządów dymowych i oddechowych	Apteczki strażackich	Noszy dla rannych	4-kołowych wozów rekwi- zycyjnych	4-kołowych wozów rekwi- zycyjnych	2-kołowych wozów rekwi- zycyjnych	Gródn ratunkowych w razie powodzi
		Wspinalni	Straznic pożarnych	Magazynów na przyrządy	Wieży obserwacyjnych parowych	4-kołowych ssąco-tłoczących	2-kołowych ssąco-tłoczących	4-kołowych bez ssącego węża	2-kołowych bez ssącego węża	przenośnych	małych ręcznych	Węży tłoczących w metrach	4-kołowych bezczkowców	2-kołowych bezczkowców	Wiaderek na wodę	mechanicznych	wysuwalnych przenośnych	składanych	zwykłych pojedynczych	hakowych do okien	dachowych														
69	Zaleszczyki	2	2	4	.	6	3	.	1	3	217	87	4	6	69	.	1	465	4	11	169	4	4	12	.	.	.	.	.	1	.	.	18		
70	Zbaraż	.	1	1	.	2	.	3	.	1	.	80	2	3	100	.	2	12	4	8	60	.	4	12	.	.	.	1	.	2	.	.	.		
71	Złoczów	1	3	7	1	10	9	.	1	3	32	535	51	30	1462	.	3	1	509	13	18	668	23	114	16	.	1	1	1	3	1	.	1		
72	Żółkiew	1	4	3	.	3	8	1	1	2	.	459	6	10	124	.	1	11	4	3	26	6	16	12	.	.	4	.	1	.	2	.	.		
73	Żydaczów	2	4	8	.	6	4	5	2	5	176	169	11	31	618	.	6	594	6	12	739	21	327	11	.	2	.	1	2	1	1	.	.		
74	Żywiec	1	2	4	1	10	3	1	5	1	17	770	2	6	194	5	3	.	19	9	11	108	50	26	23	.	.	1	2	2	1	1	.	.	
VI. Razem .		7	16	27	2	37	27	10	10	15	442	2100	76	86	2567	5	6	11	1610	40	63	1770	104	491	86	.	2	1	7	4	8	6	4	19	
Zestawienie:																																			
I.	Razem .	13	24	88	2	92	85	23	28	88	2507	7004	144	155	4125	1	3	24	4229	77	346	4022	212	1029	194	2	1	1	7	3	16	9	4	34	
II.	" .	16	24	56	5	99	71	20	15	40	8392	4202	126	497	4492	7	5	20	9696	100	267	10132	1395	1117	241	2	2	.	7	7	16	6	4	3	
III.	" .	16	38	118	5	125	57	32	14	121	7004	10521	182	275	6302	13	20	32	10081	120	637	9856	249	2630	361	9	7	3	23	5	22	14	17	42	
IV.	" .	15	29	70	2	83	82	29	18	41	3160	6209	153	173	5613	7	20	21	4875	112	725	4201	266	1709	269	9	7	4	12	7	15	7	7	18	
V.	" .	15	36	111	7	136	68	25	20	151	2210	10820	186	466	4183	10	11	30	4160	101	430	4168	849	2189	315	7	9	2	16	10	14	16	8	16	
VI.	" .	7	16	27	2	37	27	10	10	15	442	2100	76	86	2567	5	6	11	1610	40	63	1770	104	491	86	.	2	1	7	4	8	6	4	19	
Ogólna suma .		82	167	470	23	572	390	139	105	456	23715	40856	867	1652	27282	43	65	138	34651	550	2468	34149	3075	9165	1466	29	28	11	72	36	91	58	44	6	132

*) Pomimo kilku urgensów Wydziału krajowego wykazów nie nadesłano; cyfry podane na podstawie dawniejszych wykazów.

Wykaz przyrządów

w gminach,

które nie posiadają straży pożarnych.

Wydział powiatowy	Magazyny	W i k a w k i						Węta wrzółowe (tło- czące)	Beczkowozy		Wiaderka na wodę	Drabiny zwykłe	O s ę k i	Bazy ogniowe (tłum- nice)	L a t a r n i e
		4-koł. ssąco- tłoczące	2-koł. ssąco- tłoczące	4-koł. bez węża ssącego	2-koł. bez węża ssącego	przenośne	małe ręczne		czterokołowe	dwukołowe					
Biała *)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Bóbrka	1	2	10	.	4	1	103	60	9	18	136	590	896	.	76
Bochnia	.	.	.	.	3	4	2687	11	.	.	3217	2203	1979	25	563
Bohorodczany	.	.	.	4	.	3	319	15	.	2	280	770	465	.	.
Borszczów	3	3	1	.	.	1	1041	32	4	76	362	2170	1168	.	44
Brody	.	.	3	.	2	.	40	10	.	.	21	80	187	.	11
Brzesko	.	1	1	.	1	32	1666	142	9	.	815	980	633	6	300
Brzeżany	.	.	2	.	1	24	8	37	1	4	274	579	450	12	249
Brzozów	1	.	.	.	1	2	15	16	.	.	.	3	60	.	.
Buczacz	1	1	.	.	3	5	519	53	22	35	344	627	1119	.	.
Chrzanów *)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Cieszanów	.	3	.	.	.	3	82	12	.	.	27	654	186	.	90
Czortków *)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Dąbrowa	.	.	2	.	.	5	1027	.	1	.	1193	797	902	10	580
Dobromil	.	.	.	.	.	.	318	.	.	.	191	412	259	.	28
Dolina	.	.	1	.	1	1	676	.	.	.	1297	1485	1508	.	237
Drohobycz **)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
I. Suma	6	10	20	4	16	81	8501	388	46	135	8159	11350	9812	53	2178

Wydział powiatowy	Magazyny	S i k a w k i						Węta wylotowe (tło- cząca)	Beczkowozy		Wiaderka na wodę	Drabiny zwykłe	O s ę k i	Baby ogniowe (tłum- nice)	L a t a r n i e
		4-koł. ssąco- tłoczące	2-koł. ssąco- tłoczące	4-koł. bez węża ssącego	2-koł. bez węża ssącego	przenośne	małe ręczne		czterokołowe	dwukołowe					
Gorlice	.	.	.	2	1	3	864	16	.	.	1308	2173	963	45	36
Gródek	.	1	.	1	1	.	10	10	4	.	.	124	295	24	.
Grybów	.	.	3	.	.	2	476	28	.	.	50	766	523	29	25
Horodenka	.	4	3	2	.	1	251	38	7	8	400	7	44	.	1
Husiatyn	.	3	7	.	5	1	235	4	3	35	5	330	556	.	60
Jarosław *)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Jasło	.	1	3	1	1	.	1634	20	3014	.	.	1577	2097	12	729
Jaworów	.	.	.	.	.	.	56	.	.	.	.	324	131	.	14
Kałusz	.	.	1	.	.	.	1645	.	2	20	.	1177	1639	904	20
Kamionka Strum.	1	1	3	.	2	2	67	39	1	4	129	1016	982	.	145
Kolbuszowa	.	.	.	.	.	.	3262	.	.	.	724	4193	1501	8	170
Kołomyja	.	.	.	.	1	.	53	.	.	.	171	1123	600	.	135
Kossów	.	1	.	.	.	.	200	.	.	.	10	103	203	.	.
Kraków	8	18	1	.	.	18	424	416	15	2	389	576	580	23	399
Krosno	.	1	1	1	.	5	739	7	.	.	867	832	775	15	37
Łańcut	.	3	2	1	3	53	7336	54	22	52	7935	5851	4473	.	1459
Limanowa	.	.	.	.	.	2	171	.	.	.	109	953	819	.	190
II. Suma	9	33	24	8	14	87	17423	632	3068	121	12097	21125	16181	1060	3420

Wydział powiatowy	Magazyny	S i k a w k i						Węze wylotowe (tło- czące)	Beczkowozy		Wiaderka na wodę	Drabiny zwykłe	O s ę k i	Bazy ogniowe (tłum- nice)	L a t a r n i e
		4-koł. ssąpo- tłoczące	2-koł. ssąpo- tłoczące	4-koł. bez węża ssącego	2-koł. bez węża ssącego	przenośne	małe ręczne		czterokołowe	dwukołowe					
Lisko	.	.	4	.	4	2	366	39	.	1	26	405	412	.	14
Lwów **)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Mielec	.	1	.	.	.	.	1928	10	.	.	1054	1769	1608	.	633
Mościska	.	.	.	.	.	.	136	.	.	.	402	131	256	.	256
Myślenice	.	1	5	.	.	.	90	.	.	1	200	628	459	.	11
Nadworna	1	.	.	.	1	.	14	.	.	2	9	600	48	.	.
Nisko *)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Nowy Sącz	1	.	1	1	.	1	208	20	.	.	106	947	658	.	160
Nowy Targ	2	10	6	1	.	14	128	171	.	1	415	1684	1341	.	.
Pilzno	.	.	.	.	1	.	748	.	.	.	472	1127	635	140	63
Podhajce **)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Przemyśl	.	2	3	.	5	.	697	26	12	4	481	1111	914	30	267
Przemyślany	.	1	3	.	.	2	5	6	10	8	68	162	590	50	24
Rawa ruska	.	.	10	.	5	6	29	37	.	.	6	20	46	.	.
Rohatyn	.	.	6	.	.	7	423	.	1	.	450	.	108	.	95
Ropczyce	.	.	.	.	1	2	601	40	1	.	2033	1783	534	.	318
Rudki *)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
III. Suma	4	15	38	2	17	34	5373	349	24	17	5722	10367	7609	220	1841

Wydział powiatowy	Magazyny	S i k a w y k i						Węże wylotowe (tłoczące)	Beczkowozy		Wiaderka na wodę	Drabiny zwykłe	O s ę k i	Baby ogniowe (tłum-nice)	L a t a r n i e
		4-koł. ssąco-tłoczące	2-koł. ssąco-tłoczące	4-koł. bez węża ssącego	2-koł. bez węża ssącego	przenośne	małe ręczne		czterokołowe	dwukołowe					
Rzeszów	4	4	14	1	2	19	4235	55	37	2	2297	1831	1370	.	784
Sambor	.	.	2	.	1	1	424	.	.	1	241	832	293	2	280
Sanok	.	.	2	.	.	.	148	.	.	.	432	590	354	.	129
Skalat	1	1	2	.	1	58	35	265	14	77	35	14	416	.	40
Śniatyn	.	1	1	.	.	3	6	.	.	.	26	3	633	.	200
Sokal	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Stanisławów	.	1	4	.	1	.	231	20	.	.	102	525	225	.	10
Stary Sambor	.	.	2	.	.	.	1376	.	.	.	26	314	300	101	.
Stryj	.	.	7	4	5	4	519	49	.	2	523	1620	1336	2	160
Tarnobrzeg	.	1	2	1	2	.	4356	15	2	.	360	1637	1556	.	1818
Tarnopol	.	.	.	.	.	1	103	14	4	4	148	53	80	61	50
Tarnów *)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Tłumacz	.	.	2	.	.	18	68	.	.	.	39	282	125	.	.
Trembowla	.	1	5	.	2	15	96	29	1	26	417	20	163	.	56
Turka	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Wadowice *)	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Wieliczka	.	4	3	1	.	8	963	78	5	2	2119	2247	1576	46	700
IV. Suma	5	13	46	7	14	127	12560	525	63	114	6765	9968	8427	212	4317

Wydział powiatowy	Magazyny	S i k a w k i					
		4-koł. ssąco- tłoczące	2-koł. ssąco- tłoczące	4-koł. bez węża ssącego	2-koł. bez węża ssącego	przenośne	małe ręczne
Zaleszczyki	.	.	7	1	6	.	400
Zbaraż *)	.	.	.	.	.	.	.
Złoczów	.	2	5	.	2	9	120
Żółkiew *)	.	.	.	.	.	.	.
Żydaczów	.	2	2	.	.	.	256
Żywiec *)	.	.	.	.	.	.	.
V. Suma	.	4	14	1	8	9	776
Zestawienie :							
Suma I	6	10	20	4	16	81	8501
„ II.	9	33	24	8	14	87	17423
„ III.	4	15	38	2	17	34	5373
„ IV.	5	13	46	7	14	127	12560
„ V.	.	4	14	1	8	9	776
Ogólna suma	24	75	142	22	69	338	44633

*) W nadesłanych wykazach nie wyszczególniono.

**) Pomimo kilku urgensów Wydziału Krajowego wykazów nie nadesłano.

Węże wylotowe (tło- czące)	Beczkowozy		Wiaderka na wodę	Drabiny zwykłe	O s ę k i	Babę ogniową (tłum- nice)	L a t a r n i e
	czterokołowe	dwukołowe					
62	6	5	622	523	610	.	20
.	.	.	.	.	.	.	.
37	28	40	717	1469	1437	60	170
.	.	.	.	.	.	.	.
26	1	2	65	1213	1119	72	484
.	.	.	.	.	.	.	.
125	35	47	1404	3205	3166	132	674
.	.	.	.	.	.	.	.
388	46	135	8159	11350	9812	53	2178
632	3068	121	12097	21125	16181	1060	3420
349	24	17	5722	10367	7609	220	1841
525	63	114	6765	9968	8427	212	4317
125	35	47	1404	3205	3166	132	674
2019	3236	434	34147	56015	45195	1677	12430

TREŚĆ.

W. W. W. W. Jana Kasprowicza	3
1872—1875. Okres wstępny	5
1875—1885. Okres pierwszy	37
1886—1900. Okres drugi	47
<i>A.</i> Organizacya straży pożarnych	68
<i>B.</i> Związki okręgowe	75
<i>C.</i> Zaprowadzenie jednolitości w umundurowaniu i uzbrojeniu strażackiem	79
<i>D.</i> Udzielanie wskazówek i materyjalnej pomocy	80
<i>E.</i> Nadzór nad wykonywaniem policyi ogniowej	82
<i>F.</i> Kursa pożarnictwa	84
<i>G.</i> Wydawnictwo czasopism, podręczników, broszur i t. d.	89
<i>H.</i> Kasa Zapomóg	95
<i>I.</i> Honorowe odznaki za długoletnią służbę	98
<i>K.</i> Wystawy i pośrednictwo w zakupie przyrządów i przyborów pożarnych	101
<i>L.</i> Kancelarya, zarząd funduszami Związku i inne ważniejsze sprawy	103
Wierny, Walny, Wolny, Wasz	109
Kroniczka ważniejszych wydarzeń w życiu Związkowych Straży	113
Szematyzm i statystyka	133
Zarząd Związku Krajowego	135
Zarządy Związków Okręgowych	138
Zarządy Związkowych Towarzystw	144
Liczby członków Związkowych straży pożarnych	159
Rodzaje straży pożarnych	167
Zestawienie straży pożarnych wedle lat ich założenia	170
Zestawianie powiatami ilości straży pożarnych	173
Zestawianie powiatami ilości przyrządów i przyborów pożarnych w gminach, które posiadają straże pożarne	179
Wykaz przyrządów w gminach, które nie posiadają straży pożarnych	185

Ryciny:	Albert Karakiewicz	39
	Stanisław Polanowski	72
	Aleksander Piotrowski	91
	Godło strażackie	109
	Książkę Adam Sapieha	136
	Dr. Alfred Zgórski	136
	Dr. Ludwik Ćwiklicer	136
	Antoni Bahr	136
	Bruno Hryniewicz	136
	Dr. Karol Kowalski	137
	Władysław Mühlh	137
	Dr. Zygmunt Miczyński	137
	Henryk Rewakowicz	137
	Augustyn Locher	137
	Antoni Szczerbowski	137

JW-2716

